

**T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**MANİSA İLİ
2014 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU**

**HAZIRLAYAN:
ÇED, İZİN VE DENETİM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

MANİSA - 2015

ÖNSÖZ

Çevre canlıların faaliyetlerini sürdürdüğü yeryüzü olarak ele alınabilir. Yeryüzü denildiğinde toprak, su ve atmosferin birlikte düşünülmesi gerekir. Bu üç unsurdan bir tanesinin olmaması halinde insan ve diğer canlıların yaşaması mümkün değildir.

Çevre kirlenmesi fiziksel çevreyi meydana getiren hava, toprak ve su ortamlarının, insan faaliyetleri neticesinde doğal özelliklerini kaybetmesi ve bu ortamların faydalı kullanımlarının azalması veya tamamen yok olması şeklinde anlaşılmalıdır.

Bu rapor, Manisa açısından çevre konusuna her yönüyle genel bir bakış sunmaktadır. Çevre problemlerinin asgariye indirilme çalışmalarında ve çevre ile ilgili araştırmalara kaynak teşkil edecek olan Manisa İli Çevre Durum Raporunun büyük bir boşluğu dolduracağı kanısındayım.

Türkiye Çevre Durum Raporuna temel teşkil eden Manisa İli Çevre Durum Raporunun hazırlanmasında desteğini esirgemeyen kamu kurum ve kuruluşlarına, emeği geçen personelime, tüm okuyucuların her an yararlanabileceği bir doküman olma arzusu ile teşekkür ederim.

Mustafa YILMAZ
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
GİRİŞ	12
A. Hava	19
A.1. Hava Kalitesi	19
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar	20
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	23
A.4. Ölçüm İstasyonları	26
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü	27
A.6. Gürültü	29
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar	31
A.8. Sonuç ve Değerlendirme	33
Kaynaklar	33
B. Su ve Su Kaynakları	34
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli	34
B.1.1. Yüzeysel Sular	35
B.1.1.1. Akarsular	35
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	35
B.1.2. Yeraltı Suları	35
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	35
B.1.3. Denizler	36
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi	36
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu	36
B.3.1. Noktasal kaynaklar	36
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	36
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	36
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	36
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	36
B.3.2.2. Diğer	36
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri	36
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	36
B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve İçme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	36
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı ve İçme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	36
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	36
B.4.2. Sulama	39
B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	40
B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	40
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	40
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	40
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı	44
B.5. Çevresel Altyapı	44
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus	44

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	48
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri	48
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	48
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü	48
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar	48
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı	49
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	49
B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği	49
B.7. Sonuç ve Değerlendirme	50
Kaynaklar	50
C. Atık	51
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	51
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	55
C.3. Ambalaj Atıkları	55
C.4. Tehlikeli Atıklar	55
C.5. Atık Madeni Yağlar	56
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler	56
C.7. Bitkisel Atık Yağlar	57
C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller	57
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	57
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar	57
C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar	57
C.12. Tehlikesiz Atıklar	58
C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	59
C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	59
C.12.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	62
C.13. Tıbbi Atıklar	62
C.14. Maden Atıkları	63
C.15. Sonuç ve Değerlendirme	63
Kaynaklar	63
Ç. Kimyasalların Yönetimi	64
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar	64
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme	64
Kaynaklar	64
D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik	65
D.1. Flora	65
D.2. Fauna	66
D.3. Ormanlar ve Milli Parklar	67
D.4. Çayır ve Mera	70
D.5. Sulak Alanlar	70

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları	72
---	----

İÇİNDEKİLER

Sayfa

D.7. Sonuç ve Değerlendirme	76
Kaynaklar	76

E. Arazi Kullanımı

E.1. Arazi Kullanım Verileri	78
E.2. Mekânsal Planlama	78
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	78
E.3. Sonuç ve Değerlendirme	78
Kaynaklar	78

F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

F.1. ÇED İşlemleri	79
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	80
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	80
Kaynaklar	81

G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları

G.1. Çevre Denetimleri	81
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi	82
G.3. İdari Yaptırımlar	82
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	82
G.5. Sonuç ve Değerlendirme	82
Kaynaklar	

H. Çevre Eğitimleri

I. İl Bazında Çevresel Göstergeler

Açıklamalar

1. Genel	84
1.1. Nüfus	85
1.1.1. Nüfus Artış Hızı	
1.1.2. Kentsel Nüfus	
1.2. Sanayi	87
1.2.1. Sanayi Bölgeleri	87
1.2.2. Madencilik	98
2. İklim Değişikliği	98
2.1. Sıcaklık	98
2.2. Yağış	99
2.3. Deniz Suyu Sıcaklığı	100
3. Hava Kalitesi	100
3.1. Hava Kirleticiler	100
4. Su-Atık su	101
4.1. Su Kullanımı	102
4.2. Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları	102
4.3. Atık su Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler	102

4.4. Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu	103
---	-----

İÇİNDEKİLER

Sayfa

4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atık su ve Bertarafı	104
5. Arazi Kullanımı	104
6. Tarım	105
6.1. Kişi Başına Tarım Alanı	105
6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi	105
6.3. Tarım İlacı Kullanımı	107
6.4. Organik Tarım	107
7. Orman	108
8. Balıkçılık	109
9. Altyapı ve Ulaştırma	110
9.1. Karayolu ve Demiryolu Yol Ağı	110
9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı	111
10. Atık	112
10.1. Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı	112
10.2. Katı Atıkların Düzenli Depolanması	113
10.3. Tıbbi Atıklar	113
10.4. Atık Yağlar	114
10.5. Bitkisel Atık Yağlar	114
10.6. Ambalaj Atıkları	115
10.7. Ömrünü Tamamlamış Lastikler	115
10.8. Ömrünü Tamamlamış Araçlar	116
10.9. Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar	116
10.10. Maden Atıkları	116
10.11. Tehlikeli Atıklar	117
11. Turizm	117
11.1. Yabancı Turist Sayıları	118
11.2. Mavi Bayrak Uygulamaları	118
EK-1: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Araştırma Formu	119
Bölüm I. Hava Kirliliği	119
Bölüm II. Su Kirliliği	123
Bölüm III. Toprak Kirliliği	129
Bölüm IV. Öncelikli Çevre Sorunları	130

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A1: Hava kirleticileri için yıllar itibariyle uygulanacak sınır değerleri	19
Çizelge A.2 – Manisa ilinde 2013 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Kaynak: ELİ, Yıl:2014)	21
Çizelge A.3– Manisa ilinde 2013 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Kaynak: Aksa Manisa Doğalgaz Dağıtım A.Ş.,2014)	22
Çizelge A.4 –İlimizde (2013) Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Kaynak: Aksa Manisa Doğalgaz Dağıtım A.Ş.,2014)	22
Çizelge A5: Manisagaz Abone Bilgileri (Kaynak: Aksa Manisa Doğalgaz Dağıtım A.Ş.,2014);	22
Çizelge A.6 –Manisa ilinde 2014 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı (Kaynak, Yıl)	22
Çizelge A.7 –Manisa ilinde Hava Kalitesi Ölçüm Sonuçları	23
Çizelge A.8 –Soma ilçesi Hava Kalitesi Ölçüm Sonuçları	24
Çizelge A.9 : İlde bulunan hava kalitesi izleme istasyonlarının özellikleri	24
Çizelge A.10: Manisa İstasyonu PM10 aşım sayıları	26
Çizelge A-11: Yıllara Göre Aylık Hava Kalitesi Ölçüm Değerleri-Manisa istasyonu	26
Çizelge A.12; Manisa İlindeki Yetkili Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm İstasyonları Listesi	27
Çizelge A.13-Şikayet Değerlendirmeleri	30
Çizelge A.14: İlimizde yapılan <u>kısa, orta ve uzun</u> vadeli çalışmalar;	31
Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları	34
Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri	34
Çizelge B.3– İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli	34

Çizelge B.4 - İlimizde (2013) Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları	35
Çizelge B.5 –İlimizin Akarsuları	36
Çizelge B.6– İlimizin Yeraltı suyu Potansiyeli	36
Çizelge B.7-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri	37
Çizelge B-8: Manisa Belediyesi Su İşleri Bünyesinde Bulunan Kuyular	37
Çizelge B.9: İlimizde Sulama Durumu	40
Çizelge B-10: Manisa İli Su, Toprak Kaynakları Ve Hidroelektrik Enerji Potansiyeli	40
Çizelge B.11: Yapımı Devam Eden Projeler	42
Çizelge B.12: Kanalizasyon İcmali	46
Çizelge B.13 –Manisa ilinde 2014 Yılı Kentsel Atık su Arıtma Tesislerinin Durumu (Kaynak: Çevre Şehircilik Müdürlüğü çalışmaları, 2015)	47
Çizelge B.14 –Manisa ilinde 2014 Yılı OSB’lerde Atık su Arıtma Tesislerinin Durumu (Kaynak: OSB, 2014)	48
Çizelge B.15 MOSB Arıtma Tesisi 2014 Yılı Çamur Miktarı	49
Çizelge B.16 –Manisa ilinde 2014 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları	50
Çizelge B.17 - Manisa ilinde 2013 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb.) (Kaynak, yıl).	50
Çizelge B.18 - Manisa ilinde 2013 Yılında Topraktaki Pestisit vb. Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları (Kaynak, yıl).	50
Çizelge C.1 – Manisa ilinde 2013 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu	53

Çizelge C.2 –Manisa ilinde 2014 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Kaynak, yıl)	54
Çizelge C.3- Manisa ilinde 2014 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (Kaynak, yıl)	55
Çizelge C.4–Manisa ilinde 2014 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler	55
Çizelge C.5: Süreko Atık Yönetimi Kula Şubesi	56
Çizelge C.6– (.....) ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Kaynak, yıl)	56
Çizelge C.7- Manisa ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Kaynak, yıl)	56
Çizelge C.8 – Manisa ilinde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi (Adet)	57
Çizelge C.9 – Manisa ilinde 2014 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (Kaynak, yıl)	57
Çizelge C.10- Manisa ilinde Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı (Kaynak, yıl)	57
Çizelge C.11 – Manisa ilinde 2014 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Kaynak, yıl)	57
Çizelge C.12 – Manisa ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (Kaynak, yıl)	58
Çizelge C.13 - Manisa ilinde 2014 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (Kaynak, yıl)	58
Çizelge C.14 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi	59
Çizelge C.15 – Soma Termik Santrali	60
Çizelge C.16: 2013 Yılı Enerji Üretimi-Yakıt Tüketimi Değerleri	60
Çizelge C.17: Manisa OSB, Yararlanılan Elektrik Enerjisi Kaynak Ve Üreten Kuruluşlar	61
Çizelge C.18 – İlimizdeki (2013) Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı	61
Çizelge C.19 – Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları	62

Çizelge C.20– (2012) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar	62
Çizelge C.21- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı(Kaynak, yıl)	63
Çizelge Ç.1 – İlimizdeki 2014 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı(Kaynak, yıl)	64
Çizelge D.1: Manisa İli 2014 Yılı Tali Orman Ürünleri Üretimi	68
Çizelge D.2: İşletme Şefliklerine Göre Orman Alanı	69
Çizelge D.3: Manisa İli Kadastro Çalışmaları	69
Çizelge D.4: Manisa İli, 2012 Yılı Ağaç Türlerinin Yayılışı	70
Çizelge D.5: Marmara Gölü	71
Çizelge D.6: Afşar Barajı	71
Çizelge D.7: Gördes Barajı	71
Çizelge D.8 Sevişler Barajı	71
Çizelge F.1 –Manisa İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (Kaynak: ÇED, İzin Denetim Şube Müdürlüğü çalışmaları, 2015)	79
Çizelge F.2 – Manisa ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (ÇED ve İzin Şube Müdürlüğü,2015)	80
Çizelge G.1 - Manisa ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (Kaynak:Manisa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü çalışmaları,2015)	81
Çizelge G.2 –Manisa ilinde 2014 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (Kaynak:Manisa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü çalışmaları,2015)	81
Çizelge G.3 –Manisa ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (Kaynak: Manisa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü çalışmaları,2015)	82

GRAFİKLER DİZİNİ

Sayfa

Grafik C.1 – İlimizde (2013) Yılı Kül Atıklarının Yönetimi	61
--	----

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 1 : İstasyon yerini gösterir harita (Google earth)	25
--	----

RESİMLER DİZİNİ

Sayfa

Resim C.1 – Soma Termik Santrali	62
----------------------------------	----

GİRİŞ

Manisa ili, Türkiye'nin batısında, Ege Bölgesinin, Ege Bölümünde yer almaktadır. İl topraklarının büyük bir bölümü Gediz Havzası içinde, küçük bir bölümü de kuzey batıda Ege (Bakır çay) Havzası içinde bulunmaktadır. Coğrafi olarak 27 08' ve 29 05' doğu boylamları ile 38 04' ve 39 58' kuzey enlemleri arasında yer alır.

İlin doğusunda en uç noktası Selendi-Kürkçü köyü, Batıda en uç noktası Merkez ilçede Düzlen köyü, Kuzeyde en uç noktası Soma- Türkali köyü, Güneyde en uç noktası Sarıgöl Aşağıkızılçukur köyüdür.

İl merkezinin yüksekliği 71 m. olup, Merkezde en yüksek nokta Spil dağı 1513 m. yüksekliğinde, ilin en yüksek noktası Salihli Bozdağlar Kumtepe 2070m. yüksekliğinde, en yüksek ilçe merkezi de Demirci ilçesi 850 m. dir.

İdari yönden, doğudan Uşak ve Kütahya, batıdan İzmir, kuzeyden Balıkesir, güneyden Aydın, güneydoğudan Denizli illeri ile çevrilidir. İlin yüzölçümü 13.810 km² dir.

Manisa adının Yunanistan'da Teselya Bölgesi doğusunda, Magnesia'da yaşayan Magnetlerle ilişkili oldukları sanılmaktadır. Yunan tarihçilerine göre Magnetler Anadolu'ya gelerek, biri Büyük Menderes (Maiandro) diğeri Gediz (Hermos) kıyısında iki kent kurdular. Gediz kıyısında Sipilos dağı'nın kuzey eteklerinde kurulan kent "Magnesia upo sipilo" adıyla anılmaktadır. Bu ad, Roma döneminde "Magnesia ad Sipyllum" oldu.

Manisa adı da **Magnesia** sözcüğünün değişime uğramasıyla bugünkü şeklini almıştır.

İLİN KISA TARİHİ, ANTİK ÇAĞDA MANİSA

Antik Dönemde Lydia bölgesinin batı sınırını oluşturan ve "Magnesia ad Sipyllum" olarak isimlendirilen günümüz Manisa'sı, Gediz vadisini batıdan doğuya kucaklayan Bozdağların kuzeybatı ucunda, ayrı bir kitle halinde yükselen Spil dağı'nın kuzey batı eteğinde kurulmuştur.

Manisa (Magnesia) nın Sipyllum ve daha önceleri Tantalıs olduğunu öğrendiğimiz adı, mitolojide Tanrı Zeus ile Plouto'nun oğlu olarak kabul edilen Sipylos Dağı'nda hüküm süren Lydia Kralı Tantalos ile ilişki kurmamızı gerektirmektedir. Bugünkü Manisa'nın 7 km doğusunda, Sipylos'un kuzey yamacında, pek çok kalıntı vardır. Bunlar arasında kaya mezarları, tümülüsler, batı yüzeyindeki Kybele Yontusu, Yarıklayanın çevresindeki iskan izleri, araştırmacıların açıklamalarıyla paralellik gösteren tespitlerdir.

M.Ö. 3 bine ait Manisa'nın kuzey ve kuzey doğusundaki iskan yerlerinde bulunan Batı Anadolu'ya özgü kırmızı, cilalı çanak çömlekler bulunmuştur.

M.Ö. 2 bine ait ise seramik buluntular, yazılı belgelere rastlanmıştır.

LİDYA (Lydia) KRALLIĞI DÖNEMİNDE MANİSA

Homeros'un yaşadığı devirde Maionlar adı verilen bir kavmin yaşadığı bilinen bölgeye antik dönemlerde Lydia adı verilmekteydi.

Lydia'luların bu bölgeye hangi tarihte geldikleri kesin olarak bilinmiyor ama bazı bilimadamları onların bu bölgeye Tunç Çağı sonunda (M.Ö. 1200 civarında) yani Friglerle aynı dönemde geldiklerini düşünmektedirler.

Mitolojiye göre Lydia'lılara adını veren Lydos adında bir kahramandır ve bu kahraman aynı zamanda Lydia Devleti'nin kurucusudur. Lydia'luların başkenti SARDES dir. Sardes kentinin ve çevresindeki bazı küçük yerleşim merkezlerinin nekropollerinde yapılan kazılarda elde edilen buluntular, Lydia halkının Bronz çağında Anadolu'nun çok önemli yerleşimleri olan Karataş, Sema Höyük, Aphrodisias, Yortan, Babaköy ve Troia ile ilişkileri olduğunu gösterir. Lydia halkının yaşam belirtilerini günümüzde de görebiliriz.

Lydia ev modelleri Sardes kazı bahçesinde eski örneklerine uygun olarak inşa ettirilerek sergilenmektedir. Yine Lydia'luların oluşturdukları Krali nekropol bugün Salihli-Gölmarmara arasında Bintepe olarak bilinen sahadır.

ANADOLU SELÇUKLU DÖNEMİNDE MANİSA

Tarih sayfasında ilk defa Fırat Boyları ve Urfa civarında çıkan Anadolu Fatih ve Anadolu Selçuklu Devletinin ilk hükümdarı Kutalmışoğlu Süleyman, 1075'de İznik'i alarak başkent yaptı ve Anadolu Selçuklu Devletini kurdu.

Süleymanşah'ın başarılı fetihlerde bulunmasıyla Azerbaycan'dan Anadolu'ya büyük bir göç başladı. Süratle artan nüfusa yeni yerler aranırken Türkler Manisa ile tanıştılar. Manisa çevresindeki bazı kale ve şehirleri (Yukarıkale, İzmir, Ayasluk, Edincik) bu arada da Alaşehir'i fethettiler. (1081) Fakat surlarla çevrili Manisa'yı alamadılar. 1097'de Haçlılar ve bizanslılar Denizli, Dampes, Sard, Alaşehir'i geri aldı.

Yıllar boyunca I. Kılıçarslanın ölümü, Bizans İmparatoru I. Aleksiosun işgalleri, Anadolu Selçuklu Sultanı Şehinşahın Bizansla yaptığı barışlar, II. Kılıçarslanın Miryokefalon ve Malazgirt başarıları, IV. Haçlı Seferleri ve 1204'de İstanbul'da kurulan Latin İmparatorluğunun kuruluşu...

I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in, İznik Bizans İmparatorluğunun elinde olan Manisa için yapılan çalışmalarda ölümü ile Manisa ve yöresinde Bizanslıların elinde kalmıştır. (1211)

SARUHANOĞULLARI DÖNEMİNDE MANİSA

Manisa Bizanslıların elinde ve sağlam surlarla çevriliydi. Moğol istilası sebebiyle Türkmen Boyları Batı Anadolu'da tek tek bağımsız beylikler kurmaya başladılar.

Saruhan Bey, Salihli ve Alaşehir civarında (1300) Saruhanoğulları Beyliğini kurdu. O sırada Bizans İmparatorunun oğlu Mihael Manisa'ya kaçıp kurtulmuştu. Bizans İmparatorluğunun Sicilya Krallığından istediği yardımcı kuvvet Katalanlar anlaşmazlık yüzünden Manisa'yı kuşattılar, ama alamadılar.

Katalanların geri çekilmesiyle Manisa'ya Türk akımı başladı. 1305'de çevresini ele geçiren Saruhan Bey, Manisa'yı kuşattı ve fethetti. Beylik merkezini Adala'dan Manisa'ya taşıdı.

İmar faaliyetleri ile Manisa bir Türk-İslam kenti haline getirildi. Saruhan beyin kardeşlerinden Çuha bey Demirci yöresini, Ali Paşa Kemalpaşa yöresini, Burak Paşa ise Gördes yöresini yönetmiştir.

Manisa ve çevresi II. Murat zamanında Osmanlı Hakimiyetine geçmiştir.

OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİNDE MANİSA

Osmanlı hakimiyetini tekrar kuran Çelebi Mehmet, 1410'da Manisa'yı 2. Defa aldı. "SARUHAN TAHTI" denilen Manisa, özellikle "ULU ŞEHZADE" (Veliht Şehzade) nin saltanat stajı yaptığı kenttir. Aslında Manisa, merkezi Kütahya'da olan Anadolu Beylerinin bulunduğu Anadolu Eyaletine bağlıydı. Ancak Sancakbeyi bir şehzade ise, Anadolu Beylerbeyi bu sancağın işlerine karışamazdı. Saruhan Tahtı'na oturan ilk şehzade, Yıldırım Beyazıt'ın oğlu Ertuğrul (1390-1392),son şehzade de III. Mehmet'tir (1583-1595). Bu iki asırlık zaman içinde 16 Osmanlı şehzadesi Manisa'da Sancak Beyi (Valilik) yaptı.

Böylece Manisa 16. Yy sonlarına kadar, "ŞEHZADELER ŞEHRİ" olarak ün kazandı. Şehzadelerin taht mücadeleleri, gelmeleri, ayrılmaları ve özellikle padişah olarak başkente gidişleri, Manisa için önemli olaylar olduğu gibi burasının sanki 2. Bir başkent olarak görünmesini de sağladı.

Kanuni Sultan Süleyman'ın büyük oğlu Şehzade Mustafa 1595'de Manisa'da doğmuştur.

KURTULUŞ SAVAŞI DÖNEMİNDE MANİSA

26.Mayıs.1919 günü Yunanlıların 5. Alayı Manisa'yı işgal etti. Daha sonra Turgutlu, Akhisar, Ahmetli'de Yunanlılara verildi.

Bu sırada Sivas Kongresinden sonra Müdafa-I Hukuk Şubesi adına şu cemiyetler kuruldu:

MANİSA	: İstihlas-ı Vatan, Cemaat-ı İslamiya, Cemiyet-I Müdderisim,
KULA	: Redd-I İlhak
SOMA	: Müdafa-I Hukuk
TURGUTLU	: Müdafa-I Hukuk-I Osmani
KIRKAĞAÇ	: İstiklal-ı Vatan
DEMİRCİ	: Müdafa-I Hukuk-I Osmani
GÖRDES	: Harekat-ı Milliye Teşkilatı

Erzurum Kongresi sürerken egedeki vatanseverlerde Balıkesir de büyük bir kongre toplamıştı. Erzurum Kongresi bittikten sonra bu vatanseverler Alaşehir'de tekrar bir araya gelip yeni bir kongre topladılar. Bu kongrede Balıkesir Kongresi ve Erzurum Kongresinin kararları görüşüldü. İki önemli konuda karar alındı. Batı Anadolu'da Yunanlılara karşı direniyecek ve ölüncüye dek bu direniş sürecekti. Bu amaçla silahlanma ve askere alma gibi her türlü işlem yapılacaktı.

Alaşehir Kongresi 25 Ağustos 1919 günü sona erdi. Böylece batı Anadolu Kongreler Grubu içindeki tarihi rolünü gereği gibi yerine getiren bir müddet sonra toplanmasına karar verilen 3. Balıkesir Kongresi için basamak teşkil etti.

Yunanlılar ara verdikleri işgallerine 22.Haziran.1920'de tekrar başlayarak Soma, Akhisar, Salihli, Alaşehir, Soma, Kula'yı işgal ettiler. Buna Temmuzda Gördes ve Demirci'de dahil olmuştu ki Çerkez Ethem sayesinde son anda Demirci işgalden kurtarıldı.

Batı cephesi kurulduğunda Manisa ve yöresi Yunan işgali altındaydı, ordumuz 4.EYLÜL.1922 'de başlayan Fahrettin Paşa komutasındaki Süvari Kolordusu ile Alaşehir, Kula'yı, 4.EYLÜL' de Salihli, 6.EYLÜL'de Kırkağaç, Soma, Akhisar, 7.EYLÜL'de Turgutlu, 8.EYLÜL'DE Manisa'yı Yunan işgalinden kurtarmıştır. Manisa'ya ilk giren birliğin komutanı Teğmen M.Seyfettin (Çalbatur) Bey'dir.

8.EYLÜL.1922'de Yunanlıların çıkardığı büyük yangınla beraber sadece binalar ve canlar değil Manisa'daki yüzyılların birikimi ilim ve kültür mirası da yok edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DÖNEMİNDE MANİSA

Osmanlı İmparatorluğu döneminde İzmir, Manisa, Muğla, Denizli sancakları Aydın Vilayetine bağlıydı ve vilayetin merkezi İzmir sancağıydı. 1922 de Saruhan Sancağı adıyla Aydın Vilayetinden ayrılan Manisa bağımsız sancak haline getirildi. 1923 de Saruhan Sancağı, Saruhan adıyla vilayet oldu. 1927 de Saruhan ilinin adı Manisa olarak değiştirildi.

Anadolu'nun düşman işgalinden temizlenmesinden sonra, kurulacak yeni Türkiye Devletinin dayandırılacağı esasları tespit etmek için vatandaşlarla temasta bulunmak ve onlarla konuşmalar yapmak üzere Gazi Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları 14.OCAK.1923 günü Batı Anadolu gezisine çıktı.

Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşları 25.OCAK.1923'de Alaşehir, 26.OCAK.1923'de Salihli, Turgutlu ve Manisa'ya ilk kez geldi. Mustafa Kemal Paşa yine bir gezisi sırasında 10.EKİM.1925'te 2. Kez Manisa'ya geldi.

Mustafa Kemal Atatürk, 22.HAZİRAN.1934 günü 3. Ve son kez Manisa'yı ziyaret etmiştir.

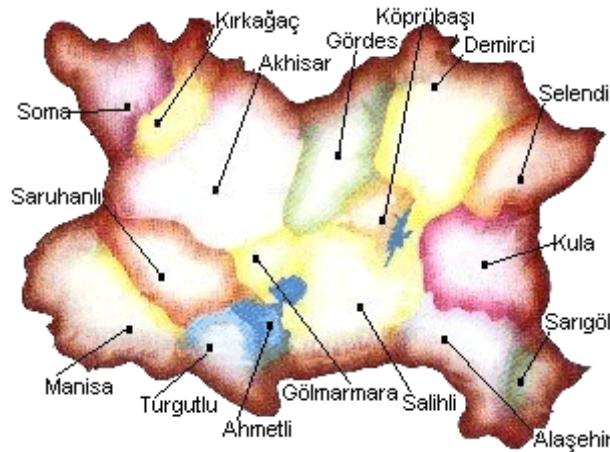
İL VE İLÇE SINIRLARI

Manisa ilinin; yüzölçümü 13.810 km² dir.

İlçe sayısı, Merkez ilçe ile beraber 16, Belediye sayısı 74, köy sayısı 779, köy altı yerleşim birimi 493'tür.

İlin komşu illere olan uzaklıkları; Aydın 156 km., Balıkesir 137 km., Denizli 206 km., İzmir 36 km., Kütahya 316 km., Uşak 193 km. dir.

Harita 1: Manisa İli İlçeleri.

Çizelge G1: Manisa İli'ne Bağlı İlçeler Ve İl Merkezine Uzaklıkları

MANİSA-AHMETLİ	52	KM.
MANİSA-AKHİSAR	48	KM.
MANİSA-ALAŞEHİR	110	KM.
MANİSA-DEMİRCİ	159	KM.
MANİSA-GÖLMARMARA	66	KM.
MANİSA-GÖRDES	107	KM.
MANİSA-KIRKAĞAÇ	75	KM.
MANİSA KÖPRÜBAŞI	123	KM.
MANİSA-KULA	118	KM.
MANİSA-SALİHLİ	71	KM.
MANİSA-SARIGÖL	131	KM.
MANİSA-SARUHANLI	17	KM.
MANİSA-SELENDİ	155	KM.
MANİSA-SOMA	88	KM.
MANİSA-TURGUTLU	31	KM.

İL MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN GENEL TANITIMI

29/06/2011 tarih ve 644 sayılı “Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” kapsamında mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile mülga Çevre ve Orman Bakanlığının “Çevre” kısmının birleştirilmesi sonucunda; “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” adı altında yeniden yapılandırılan Bakanlığımıza bağlı taşra teşkilatı olarak İl Müdürlüğümüz faaliyetleri sürdürülmektedir.

İl Müdürlüğümüzün ilçe yada bölge teşkilatlanması bulunmamakta olup, hizmet binamız; Merkez İlçe, Uncubozköy Mahallesi, Kümeevler Mevkii, No: 181 adresinde bulunmaktadır. Bakanlığımızın; temel yaşam alanlarımız olan şehirlerimizi ülkemizin gelişimi, insanlarımızın refah düzeyinin artırılması, küresel rekabete hazır olması için farklı alanlarda “marka” şehirler haline getirme hedefi doğrultusunda, İl Müdürlüğümüzce; hayat kalitesi yüksek şehirler ve sürdürülebilir çevreyi temin etmek üzere; planlama, yapım, dönüşüm ve çevre yönetimine ilişkin iş ve işlemleri düzenleyici, denetleyici, katılımcı ve çözüm odaklı bir anlayışla hareket edilmektedir.

644 sayılı KHK, 2872 sayılı Çevre Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, 5543 sayılı İskan Kanunu, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun, 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu, 1663 sayılı Kooperatifler Kanunu ile belirlenen görev ve sorumluluklarımız çok genel anlamda aşağıdaki gibi özetlenebilir;

-Kamu Kurum ve Kuruluşlarının bina ve tesislerin yapım ve onarım işleri için keşif ve yaklaşık maliyet çalışmalarını yapmak, mimari, makine mühendisliği, elektrik mühendisliği projelerini tanzim veya tadil etmek kontrollük hizmeti vermek,

-Bakanlığımıza sunulacak 1/5.000 ve 1/1.000 ölçekli İmar Planı tekliflerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,

-İmar Kanununun ilgili maddeleri gereğince yapılacak parselasyon planına ve buna göre gerçekleştirilecek arsa ifraz ve tevhit işlemlerine ilişkin konularda inceleme yapmak ve teknik görüş vermek,

- Yapı Malzemelerinin üretim ve şantiye sahalarında denetimlerini yapmak, Yapı denetim firmaları ile Laboratuvarlarını denetlemek,
- İl Müdürlüğü bünyesinde bulunan yapı malzemeleri laboratuvarlarının faaliyetlerini yürütmek, PGD ve ücretli yapı malzemelerine yönelik testleri yapmak, taze beton, karot ve demir çelik deneyleri yapmak ve raporlarını hazırlamak,
- Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan uygulamalara ilişkin her tür ve ölçekte etüt, harita ve parselasyon planlarını yapmak, yaptırmak, onaylamak, ruhsat işlerini gerçekleştirmek,
- Belediye mücavir alan tekliflerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
- İmar planına esas jeolojik-jeoteknik etüt raporlarını meri mevzuat çerçevesine göre değerlendirerek onaylamak,
- İskân çalışmaları kapsamında, yerleri kamulaştırılan ailelerin, göçmenlerin ve göçebelerin iskânlarının sağlanması ile ilgili her türlü etüt ve hak sahipliği çalışmalarını yapmak veya yaptırmak,
- Kentsel Dönüşüm Projeleri sekretaryası Müdürlüğümüzce yürütülmek,
- Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği gereğince; ÇED başvurularını değerlendirmek, Çevre İzni işlemlerini yürütmek,
- Çevre kirliliğini önleme ve çevre kalitesini iyileştirmeye yönelik her türlü faaliyet ile bunlarla alakalı bütün konularda uygulama ve izleme süreçlerini yürütmek, gerekli tedbirleri almak ve aldirmek, tesis ve faaliyetleri denetlemek,
- Atıksu Arıtma Tesisi Projelerini incelemek, onaylamak, Atık su Arıtma Tesisi ve Düzenli Katı Atık Bertaraf Tesisleri yapımı konusunda verilen İştermin Planlarını takip etmek,
- Gediz Havzası Koruma Eylem Planı koordinatörlüğünü yürütmek. Bu kapsamda takip ve kontrol çalışmalarını yapmak, envanter ve bilgi notları hazırlamak,
- Tabiat varlıkları ve doğal sit alanlarına ait iş ve işlemleri yapmak.

KADRO VE PERSONEL DURUMU

İl Müdürlüğümüzün toplam personel sayısı; 101 kişi olup, çevre şubelerine dağılımı şu şekildedir.

29/06/2011 tarih ve 644 sayılı “Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile kurulan Bakanlığımızın taşra teşkilatı olan İl Müdürlüğümüzde; Çevre Mevzuatı ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere 3 adet Şube Müdürlüğü teşkil edilmiştir. Personel durumu aşağıda detaylı olarak verilmektedir.

1- ÇED, İzin Denetim Şube Müdürlüğü

KADRO/ÜNVAN	SAYI
Şube Müdürü	1
Çevre Mühendisi	4
Kimya Mühendisi	1
Şehir Plancısı	2
Biyolog	1
Toplam	9

2- Çevre Denetim Şube Müdürlüğü

KADRO/ÜNVAN	SAYI
Şube Müdürü	1
Çevre Mühendisi	6
Kimya Mühendisi	1
Toplam	8

3- Tabiat Varlıkları Koruma Şube Müdürlüğü

KADRO/ÜNVAN	SAYI
Şube Müdürü	1
Çevre Mühendisi	1
Toplam	2

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Hava kalitesi; 2872 sayılı Çevre Kanununda “İnsan ve çevresi üzerine etki eden çevre havasında, hava kirliliğinin göstergesi olan kirleticilerin artan miktarıyla azalan kalite” olarak tanımlanmıştır.

Türkiye’de özellikle kış sezonunda bazı şehir merkezlerinde meteorolojik şartlara da bağlı olarak hava kirliliği görülmektedir. Kış aylarında ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin temel sebepleri; düşük vasıflı yakıtların iyileştirilme işlemine tabi tutulmadan kullanılması, yanlış yakma tekniklerinin uygulanması ve kullanılan yakma sistemleri işletme bakımlarının düzenli olarak yapılmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak ısınmada doğal gazın ve kaliteli yakıtların kullanılması sonucu özellikle büyük şehirlerde hava kirliliğinde 1990’lı yıllara göre azalma olmuştur.

06/06/2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan; **Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği** ile hava kalitesine ilişkin kirletici parametreler, sınır değerler, ölçüm ve değerlendirme yöntemleri ile alınacak tedbirler bu Yönetmelik ile hükme bağlanmıştır.

Avrupa Birliği mevzuatının uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında, 96/62/EC Hava Kalitesi Çerçeve Direktifi ve Kardeş Direktiflerinin (99/30/EC, 2000/69/EC, 2002/3/EC ve 2004/107/EC) paralelinde hazırlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği 13 farklı hava kirletici parametresi için mevzuat uyumu ve kademeli uygulama takvimlerini belirlemektedir. Bu kapsamda 5 yıllık bir geçiş süreci sonunda Ülkemizde 2014 yılında A.B. Hava Kalitesi standartları uygulanmaya başlanacaktır. 2013/37 sayılı Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Genelgesi’nde da 5 yıllık geçiş sürecinde hava kirleticilerinin yıllara göre kademeli olarak azaltılan sınır değerleri verilmiştir.

Çizelge A1: Aşağıdaki Tabloda başlıca hava kirleticileri için yıllar itibariyle uygulanacak sınır değerleri verilmektedir.

Parametre	Süre	Sınır değer [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] [CO mg/m ³]	YIL					
			2013	2014	2015	2016	2017	2018
SO ₂ (Kükürt dioksit)	Saatlik	900	500	500	470	440	410	380
	24 saatlik	400	250	250	225	200	175	150
	Yıllık ve kış dönemi (1 ekim-31 mart)		20	20	20	20	20	20
Havada Asılı Partikül Madde (PM 10=Toz)	24 saatlik	300	100	100	90	80	70	60
	yıllık	150	60	60	56	52	48	44

PM10

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM10), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM10- 10 μm 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 μm 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM10 için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM10 solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM10'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM10 maruziyetine karşı hassastır. PM10 yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler

akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO'in global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

CO'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.*

Doğalgaz yandıktan sonra çıkan atık gazlar içindeki karbondioksit(CO₂)miktarı diğer yakıtlara nazaran minimum miktardadır. Bu ise küresel ısınma ve iklim değışikliklerine sebep olan "sera etkisi" azaltır. Kükürtlü bileşikler içermediğinden, yanma sonunda kükürt oksit (SOX) gibi zehirleyici bileşikler oluşturmaz. Bu nedenle doğal gazın kullanımının artması diğer yakıtların aksine hava kalitesine pozitif yönde bir etki sağlamaktadır.

Çizelge A.2 – Manisa ilinde 2014 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Kaynak: ELİ)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Yerli Kömür	TKİ ELİ	298.063 1,022,468	Min. 4.800 Kcal/kg (-200 tolerans)	—	Max. % 2	Max. % 25	Max. % 25
Sosyal Yardımlaşma Vakfı Kömürü	TKİ ELİ	34.859	Min. 4.800 Kcal/kg (-200 tolerans)	—	Max. % 2	Max. % 25	Max. % 25

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Çizelge A.3– Manisa ilinde 2014 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Kaynak: Aksa Manisa Doğalgaz Dağıtım A.Ş.)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Doğalgaz	BOTAŞ	567.165.837	8.250	100	0	0	0

Çizelge A.4 –İlimizde (2014) Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Kaynak: Aksa Manisa Doğalgaz Dağıtım A.Ş.)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/Sm ³)
Konut (Sanayi harici konut, resmi kurum, ticarethane v.s.)	79.944.975	8.919,96
Sanayi	487.220.863	9.055,86

Çizelge A5: Manisagaz Abone Bilgileri (Kaynak: Aksa Manisa Doğalgaz Dağıtım A.Ş.);

İLÇE MERKEZİ	2012 YILI ABONE SAYISI	2013* YILI ABONE SAYISI	2014* YILI ABONE SAYISI	2014 YILI ABONE SAYISINDAKİ ARTIŞ
MANISA	42.333	48.820	55.397	6.577
AKHİSAR	11.209	13.427	15.911	2.484
TURGUTLU	9.074	11.158	13.744	2.586
TOPLAM	62.616	73.405	85.052	11.647

Çizelge A.6 –Manisa ilinde 2014 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı (Kaynak, Yıl)

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut			
Sanayi			

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimizde hava kalitesinin kontrolü kapsamında denetimler yürütülmektedir. Bunun yanında sanayi tesislerinin hava konusunda çevre izin işlemleri hızlı bir şekilde devam etmektedir. 2014 yılı içerisinde 61 adet sanayi tesisine hava emisyon konulu çevre izni verilmiştir.

Bunun yanında değişik kamu kurumlarının komisyon çalışması marifetiyle Manisa İli Temiz Hava Eylem Planı hazırlanmış ve 21.07.2014 tarihinde Mahalli Çevre Kurulunda hükme bağlanmıştır.

Mülga Çevre ve Orman Bakanlığınca; Türkiye’ de hava kirliliğinin azaltılması ve bertaraf edilmesi için hedef ve ilkeleri belirleyerek her türlü tedbiri almak ve gerekli müdahaleleri yapmak amacıyla Türkiye genelinde bir “Hava Kalitesi İzleme Ağı” kurulması projesi yürütülmektedir. Bu proje kapsamında; ilk aşamada Bakanlığımızca temin edilen 31 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonundan bir tanesi İlimize tahsis edilmiştir.

İstasyonumuz; EPA ve EN gibi uluslararası kabul edilmiş referans ve eşdeğer metotlara uygun olarak çalışan **SO₂ ve PM** ölçüm cihazları ile tam otomatik olarak **24 saat boyunca** kesintisiz ölçüm yapmakta olup, bu ölçüm sonuçlarını GPRS iletişim sistemi aracılığıyla online olarak Bakanlığımızın Ankara Gölbaşı’nda bulunan Referans Laboratuvarına ve İl Müdürlüğümüze aktarmaktadır. Ölçüm sonuçları herkese açık olup, dileyen tüm Vatandaşlarımız <http://www.havaizleme.gov.tr/Default.ltr.aspx> internet adresinden tüm istasyon verilerine ulaşabilmektedir.

Çizelge A.7 –Manisa ilinde Hava Kalitesi Ölçüm Sonuçları

Manisa	PM ₁₀ (Yıllık Ort.)	SO ₂ (Yıllık Ort.)	PM ₁₀ Sınır Aşımı	Veri Alma Oranı
2006	70	50		
2007	54	113		
2008	90	12		
2009	76	9		
2010	78	7		
2011	87	17	31	% 79
2012	74	13	17	% 79
2013	83	18	85	% 91
2014	92	9	80	% 90

Bunun yanında 29.11.2011 tarihinde Manisa Soma İstasyonumuz faaliyete girmiştir. Ölçülen parametrelere ait yıllık ortalamalar aşağıdaki gibidir.

Çizelge A.8 –Soma ilçesi Hava Kalitesi Ölçüm Sonuçları

	PM ₁₀	SO ₂	NO	NO ₂	NO ₃	O ₃	CO
2012	24	14	20	65	86	38	2004
2013	76	28	11	61	72	71	942
2014	80	65	11	29	40	46	561

İstasyonlarımızın tümü ulusal izleme ağına bağlıdır.

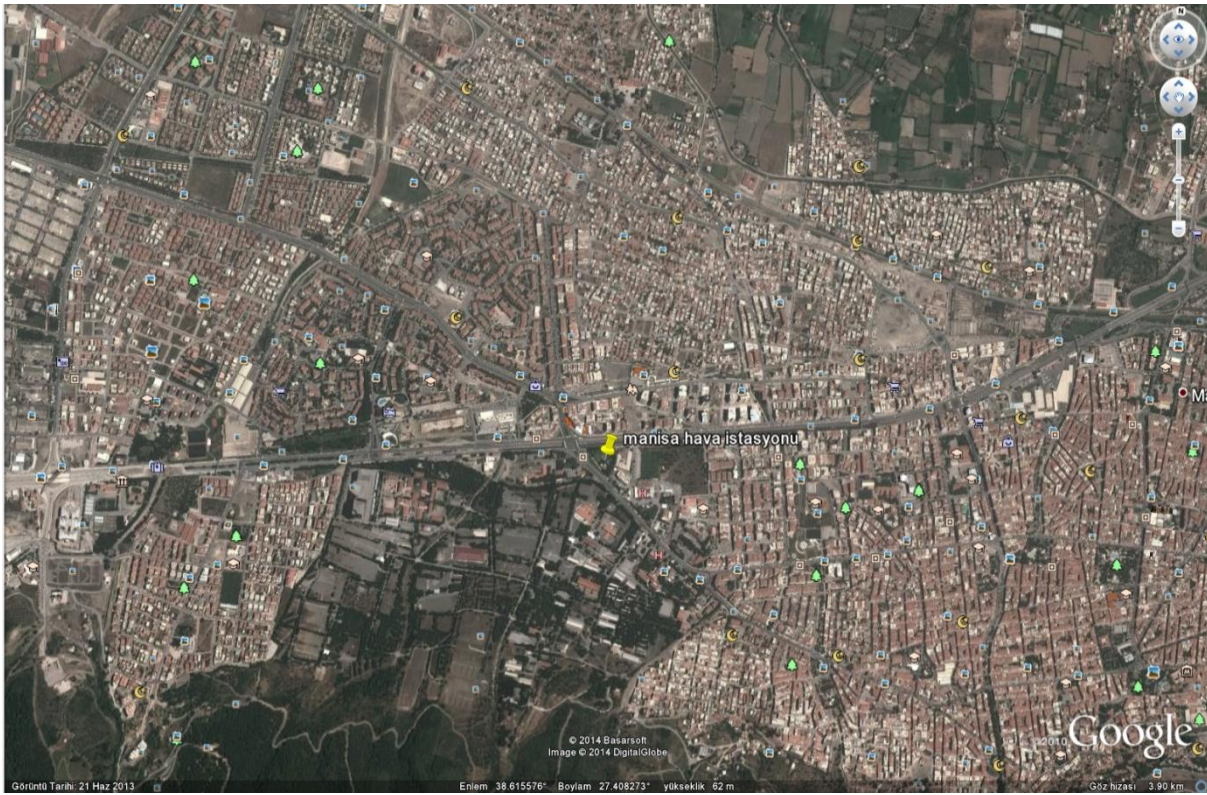
Çizelge A.9 : İlde bulunan hava kalitesi izleme istasyonlarının özellikleri

İstasyon Adı	Ölçülen Parametreler	İstasyon Tipi	Koordinatı	
			X	Y
Manisa İstasyonu	SO ₂ ve PM ₁₀	Kentsel (2006)	38.61535816	27.40478091
Soma İstasyonu	SO ₂ , PM ₁₀ , NO, NO ₂ , NO ₃ , O ₃ , CO	Kentsel (2011)	39.18141643	27.6191265

Manisa İstasyonu İl Meteoroloji Müdürlüğü bahçesinde yer almaktadır. İstasyon İzmir-Balıkesir karayoluna yakın olup bunun yanında ilimize ait en işlek caddelerden İzmir Caddesine yakındır. Özellikle trafiğin yoğun olduğu sabah ve akşam saatlerinde toz parametresi anlık çıkışlar yaşanmaktadır.

Manisa İstasyonunun bulunduğu alan yerleşim yeri ve trafikten kaynaklanan kirliliği temsil etmektedir. Trafiğin yoğun olduğu alanlar ile kış aylarında kirliliği arttıracak unsurlar istasyon marifeti ile tespit edilmektedir.

Şekil 1 : İstasyon yerini gösterir harita (Google earth)

A.4. Ölçüm İstasyonları

Çizelge A-10 Manisa İstasyonu PM10 aşım sayıları

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sınır değeri ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	300	300	300	260	220	180	140	100	100
Aşım sayısı	13	9	1	2	2	31	17	83	80

Manisa İstasyonunda ölçülen SO2 için sınır aşımı bulunmamaktadır.

Cizelge A-11: Yıllara Göre Aylık Hava Kalitesi Ölçüm Değerleri-Manisa İstasyonu														
		OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK	YILLIK ORTALAMA
2006	PM10	143	158	83	88	71	68	69	93	80	90	159	225	111
	SO ₂	55	58	22	12	10	8	8	12	11	9	44	81	27
2007	PM10	189	125	94	95	78	94	89	103	120	111	132	146	113
	SO ₂	80	52	30	-	6	4	7	6	8	6	7	21	97
2008	PM10	168	142	66	80	55	56	74	80	-	-	93	101	90
	SO ₂	27	40	10	5	5	-	5	6	-	-	5	10	12
2009	PM10	125	66	90	60	45	67	53	52	52	53	148	112	78
	SO ₂	14	9	11	10	8	7	7	8	4	4	13	16	9
2010	PM10	82	82	78	67	62	58	55	80	-	78	118	97	78
	SO ₂	13	7	9	7	6	5	4	3	-	3	5	12	7
2011	PM10	161	100	63	54	54	61	63	56	-	56	104	158	90
	SO ₂	30	27	22	7	5	5	10	11	-	8	27	31	17
2012	PM10	91	91	77	53	54	60	61	59	78	70	77	92	75
	SO ₂	20	22	22	7	5	6	7	12	14	7	13	16	13
2013	PM10	83	67	68	50	72	40	44	82	82	95	115	187	83
	SO ₂	27	20	16	9	17	11	-	-	4	-	8	38	18
2014	PM10	176	119	85	73	66	71	69	75	72	76	101	112	92
	SO ₂	27	21	11	8	5	4	3	7	6	6	6	6	9
2015 Kış	PM10	109	82	78										
	SO ₂	8	5	3										

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde 2014 yılı sonu itibarıyla 501.977 adet trafiğe kayıtlı araç bulunmakta olup, İlimizde Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliğinde belirtilen teknik şartları sağlayan yetkilendirilmiş 18 adet Sabit İstasyon tarafından egzoz gazı emisyon ölçümleri sürdürülmektedir. Söz konusu istasyonların isim ve adresleri aşağıda tablo olarak verilmektedir.

2014 Yılı sonu itibarıyla İl genelinde 140.444 adet araçta egzoz gazı emisyon ölçümü yapılmış olup, bu da ilimizde trafiğe kayıtlı araçların % 27,97'ine tekamül etmektedir.

Egzoz emisyon gazı ölçüm sonucu uygun çıkan araçlara **“Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Pulu”** ve **“Egzoz Gazı Emisyon Kartı”** verilmekte, uygun çıkmayan araçlara ise 2872 sayılı Çevre Kanunu’nu gereği ceza-i müeyyide uygulanmaktadır.

İl sınırlarımız dahilinde ki karayollarında, İl Müdürlüğümüz ile İl Emniyet Müdürlüğü/Jandarma personelinden oluşan ekipler vasıtasıyla motorlu araçlarda gerekli kontrol ve denetimler yapılmaktadır

Çizelge A.12; Manisa İlindeki Yetkili Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm İstasyonları Listesi

	FİRMA	ADRES
1	AKGÜN Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti.	Bergama Cad. No: 125 Turgutalp Beldesi Soma
2	BAYRAKTARLAR Oto. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Hürriyet Mahallesi 15 Sok No: 148/B –Akhisar
3	EGEMENLİK Oto. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Sanayi Sitesi Ekin Sokak No: 9 - Soma
4	KARDİKSAN Oto. San. ve Tic. Ltd. Şti.	K.Evren San. Sit. 1280 Blok No:63 – Merkez
5	ORDU Motorlu Araçlar San. ve Tic. A.Ş. (Turgutlu)	Subaşı Mahallesi Atatürk Bul No: 304 -Turgutlu
6	YÜKSELİŞ Nakil Vasıtaları Gıda Tarım Turizm San. Tic. Ltd. Şti.	Zafer Mah. 649 Sok. No:149/1 Salihli/MANİSA
7	GİRGİN Oto Tamiri	5 Eylül Mahallesi 539 Sokak No: 31 Salihli
8	EKİP OTO - SÜLEYMAN ÖZTÜRK	5 Eylül Mah S. Demirel Cd. No: 166 Alaşehir
9	HIZIR Otomotiv San. ve Tic. Ltd. Şti.	Akhisar-İzmir Devlet Karayolu 7. Km Kayalıoğlu Beldesi Akhisar
10	SELAHATTİN TEKİNDAĞ - SAYAR OTOTMOTİV	Küçük Sanayi Sitesi, 1823 Ada, 117 Sokak,No: 31 Turgutlu
11	Aktur Araç Muayene İstasyonları İşletmeciliği -AKHİSAR	Kayalıoğlu Bel. Atatürk Mah. Ova Evleri No: 6 Akhisar
12	Aktur Araç Muayene İstasyonları İşletmeciliği-ALAŞEHİR	Akarca Mah. Denizli Karayolu Küme Evler No: 45 Alaşehir
13	Aktur Araç Muayene İstasyonları İşletmeciliği-SOMA	Cumhuriyet Mah. Emir Sok. No: 3/2 Soma
14	Aktur Araç Muayene İstasyonları İşletmeciliği-MANİSA	A. Bedevi Mah. 577 Sok. No: 6 Manisa
15	Aktur Araç Muayene İstasyonları İşletmeciliği-MANİSA-MOBİL	A. Bedevi Mah. 577 Sok. No: 6 Manisa
16	Aktur Araç Muayene İstasyonları İşletmeciliği-SALİHLİ	Caferbey Köyü Asfaltaltı Cad. No: 99 Salihli
17	Aktur Araç Muayene İstasyonları İşletmeciliği-DEMİRCİ	Dr M. Akarsu Mah. N. Doğruel Bul. No: 10/1 Demirci
18	Çağdaş Otomotiv-Salim Var	Küçük Sanayi Sitesi, 1823 Ada, 119 Sokak,No: 28-30 Turgutlu

Çizelge A.12-1- 2014 Yılında (Manisa) İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
176996	63801	20274	24096	501977	95445	34052	10947		140444

İl Müdürlüğüne yürütülen Egzoz Emisyon Denetim Çalışmaları

A.6. Gürültü

Gürültü kısaca; istenmeyen, rahatsız edici ya da sağlığı tehdit eden sesler olarak tanımlanabilir. Ölçüm Birimi Desibell' dir.

Çevre sorunları içinde bulunan gürültü kirliliği (akustik kirlilik) gelişmiş ülkelerde sanayileşme sürecinin sonuçlarından biri olarak ve teknoloji artışı biçiminde ortaya çıkmış ve başta ulaşım gürültüleri olmak üzere 1960'lı yıllardan sonra toplumun çeşitli kesimleri için büyük bir ilgi alanı durumuna gelmiştir. Yapılan bilimsel araştırmalar, gürültünün çevre faktörüne bağlı olarak insan ve toplum sağlığı üzerinde, büyük bir risk oluşturduğunu ve kentlerde gürültüden doğrudan etkilenen kişi sayısının giderek arttığını ortaya koymaktadır.

Gürültünün insan ve çevre sağlığı üzerine etkileri kısaca şu şekilde sıralanabilir;

A. Fiziksel Etkileri; Geçici veya sürekli işitme bozuklukları.

B. Fizyolojik Etkileri;Kan basıncının artması, dolaşım bozuklukları, solunumda hızlanma, kalp atışlarında yavaşlama, ani refleks.

C. Psikolojik Etkileri;Davranış bozuklukları, uyku düzensizlikleri, aşırı sinirlilik ve stres.

D.Performans Üzerine Olan Etkileri; İş veriminin düşmesi, konsantrasyon bozukluğu, hareketlerin yavaşlaması,

Gürültü Kirliliği ile Mücadele Kapsamında İl Müdürlüğümüzce Yürütülen Çalışmalar;

1- Canlı Müzik İzni Müracaatlarının Değerlendirilmesi;

Yönetmelik 24. Madde (f) bendi kapsamında; canlı müzik izni talebinde bulunan eğlence yerleri ile ilgili olarak 2013 yılı içerisinde toplam **16 adet başvuru dosyası değerlendirilmiştir.**

2- Gürültü Denetim Ekibi Çalışmaları;

Yaz ayları boyunca Manisa Belediye Başkanlığı ile İl Müdürlüğümüz personelinden oluşan denetim ekipleri kurulmakta olup, 2013 yılı tüm yaz sezonu boyunca Cuma, Cumartesi ve Pazar akşamları 21:00 ila 24:00 saatleri arasında Manisa Merkez İlçede gürültü kontrolü denetim çalışmaları yapılmıştır.

3-Gürültü Konulu Şikayetlerin Değerlendirilmesi;

2014 yılı içerisinde gürültü kirliliği ile ilgili olarak İl Müdürlüğümüze **yaklaşık 450 adet şikayet dilekçesi** ulaşmış olup bunlarla ilgili toplam **147 denetim yapılmıştır.** İl Müdürlüğümüz bünyesinde Gürültü Ölçüm Sertifikası olan 4 adet personel bulunmaktadır.

Manisa İl Mahalli Çevre Kurulunun 30.06.2011 tarih ve 04 nolu Kararı ile gürültü şikayetlerinin içerik açısından hangi kurum tarafından değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin olarak aşağıdaki şekilde Karar alınmıştır;

Çizelge A.13-Şikayet Değerlendirmeleri

ŞİKAYET KONUSU	BAŞVURUDA BULUNULACAK YETKİLİ İDARE
Endüstri tesisleri gürültüsü <i>Eğlence yeri gürültüsü</i> Atölye, İmalathane ve İşyeri gürültüsü <i>Bina içinde yapılan tadilat dışında şantiye (inşaat) faaliyetleri gürültüsü</i> Karayolları gürültüsü <i>Demiryolları gürültüsü</i> Havaalanları gürültüsü	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Yetki Devri Yapılan Belediye Başkanlığı
Susturucu veya ses giderici diğer parçaları olmadan bir motorlu kara taşıtı kullanma Korna veya ses çıkaran başka bir cihazın zorunlu haller dışında kullanma Toplu taşıma araçlarında müzik sesinden kaynaklanan gürültü	Belediye sınırları içinde il/ilçe emniyet (trafik) müdürlüğü Belediye sınırları dışında il/ilçe jandarma komutanlığı
<i>Dini tesislerde ses yükseltici kullanımından çevreye yayılan gürültü</i>	<i>Diyanet İşleri Başkanlığı</i> <i>İl/İlçe Müftülükleri</i>
Ev faaliyetleri ve komşuların oluşturduğu gürültü (Konut içerisinde kişilerin kendi davranış ve alışkanlıklarından kaynaklanan; kapı, pencere kapatma, yürüme, konuşma, temizlik yapma, mobilya çekme, televizyon seyretme, radyo dinleme, eğlence amacı dışında kullanılan her türlü müzik aleti, çamaşır makinesi, buzdolabı, elektrik süpürgesi gibi aletleri kullanma, evcil hayvan besleme gibi faaliyetler ile bina içinde yapılacak tadilatı)	İlgili belediye zabıtası veya kolluk kuvveti (polis veya jandarma)
<i>Ev faaliyetleri ve komşuların oluşturduğu gürültü haricinde, konut ve bahçesindeki gürültü (düğün vb gibi kutlama, havai fişek atımı gürültüsü gibi)</i>	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Yetki Devri Yapılan Belediye Başkanlığı
Konut ve bahçesinin dışındaki kişilerden meydana gelen gürültü (yüksek sesle konuşarak, bağırarak, anons sistemleri gibi ses yükseltici araçlar kullanılarak ve darbeli düzenli veya düzensiz sesler çıkararak propaganda, reklâm, duyuru, tanıtım ve satış yapmak, sokakta yapılan eğlenceler (düğün, havai fişek atımı v.b.)	İlgili belediye zabıtası veya kolluk kuvveti (polis veya jandarma)
<i>Hayvan sesi gürültüsü</i>	<i>İlgili belediye zabıtası veya kolluk kuvveti (polis veya jandarma)</i>

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı'nda bulunan sektörel hedefler kapsamında

Çizelge A.14: İlimizde yapılan kısa, orta ve uzun vadeli çalışmalar;

NO	Sektör	Eylemler	Varsa eylemin yer aldığı diğer strateji veya planlar
1	Arazi Kullanımı ve Ormanlık	O3.5.1.2. Kent ormanlarının ve diğer yeşil alanların korunması ve geliştirilmesi konusunda yerel yönetimlerin proje hazırlama ve uygulama kapasitelerinin artırılması	SARIGÖL BELEDİYESİ - Orman İşletme Şefliğinden kiralanılan alan ağaçlandırma ve mesire yeri ile ilgili proje yapılmış.
2	Arazi Kullanımı ve Ormanlık	O3.5.1.5. Çatı bahçeleri ve geçirimsiz kaplamalar gibi yağmur suyunun toprağa sızmasını sağlayıcı uygulamalar ile yağmur suyu geri kazanım sistemlerini içeren yapılaşmanın özendirilmesi	
3	Atık	A1.1.1.1. Park bahçe ve organik atıkların envanterinin çıkarılması, geri kazanım çalışmalarının yapılması ve bunların EAYP'ye entegre edilmesi	AKHİSAR BELEDİYESİ - Katı atıklarla ilgili çalışmalar planlama aşamasındadır.
4	Atık	A1.1.2.1. EAYP'nin etkin uygulanması için yeterli sayıda teknik personelin görevlendirilmesi	AKHİSAR BELEDİYESİ - Katı atıklarla ilgili çalışmalar planlama aşamasındadır. SOMA BELEDİYESİ - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı AB Yatırımları Daire Başkanlığınca Çevre Operasyonel Programı kapsamında Katı Atık Ulusal Nihai Önceliklendirme listesinde yer alan Projeler içerisinde AKÇEB Entegre Katı atık Projesinde yer almakta olup, Proje Raporlarının hazırlanması sonucunda personel, teknolojik altyapı , ekipman ve eğitim eksiklikleri belirlenecektir.
5	Atık	A1.1.2.2. EAYP'nin etkin uygulanması için teknik kapasitenin (personel ve teknolojik altyapı) güçlendirilmesine yönelik eğitim verilmesi ve makine-ekipman alımı	AKHİSAR BELEDİYESİ - Katı atıklarla ilgili çalışmalar planlama aşamasındadır. SOMA BELEDİYESİ - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı AB Yatırımları Daire Başkanlığınca Çevre Operasyonel Programı kapsamında Katı Atık Ulusal Nihai Önceliklendirme listesinde yer alan Projeler içerisinde AKÇEB Entegre Katı atık Projesinde yer almakta olup, Proje Raporlarının hazırlanması sonucunda personel, teknolojik altyapı , ekipman ve eğitim eksiklikleri belirlenecektir.
6	Atık	A1.2.1.1. Düzenli depolama sahası işletme planının, Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine göre yapılması	AKHİSAR BELEDİYESİ - Katı atıklarla ilgili çalışmalar planlama aşamasındadır. GÖLMARMARA BELEDİYESİ - AKİÇEP Hizmet Birliği ile ortak değerlendirilecek. SARIGÖL BELEDİYESİ - Atıkların toplanarak düzenli şekilde şahsi depolama yapılmaktadır. SOMA BELEDİYESİ - Çevre Operasyonel Programı kapsamında Katı Atık Ulusal Nihai Önceliklendirme Listesinde AKÇEB Birlik Başkanlığı-Entegre Katı Atık Projesinin de yer aldığı IPA başvuru paketleri ve ihale dokümanlarının hazırlanmasına yönelik Entegre Katı Atık Projeleri için Teknik Yardım projesi içerisinde yer almaktadır.Çevre ve Orman Bakanlığınca katılmamız öngörülen ve Gediz Havzasında yer alan Manisa İl Özel İdaresi, Akhisar, Gördes, Gölarmara, ve Belde Belediyeleri Çevre Hizmet Birliği (AKÇEB)'e, katılım kararı alınmıştır ve Soma Belediyesi Katı atık entegrasyon modelini AKÇEB birlik odaklı çalışmaları sürdürecektir.
7	Atık	A1.2.2.1. Sahada oluşacak olan depo gazının hesaplanması ve gerekli sistemlerin fizibilite etüdüde değerlendirilmesi	AKHİSAR BELEDİYESİ - Katı atıklarla ilgili çalışmalar planlama aşamasındadır. SOMA BELEDİYESİ - AKÇEB Entegre Katı Atık Projesi. AKÇEB Birlik Başkanlığı.2012/2020

8	Atık	A1.3.1.2. Kaynağında ayrı toplama konusuna yönelik eğitim, tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetlerinin bir plan çerçevesinde yürütülmesi	MANİSA BELEDİYESİ - Ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması AKHİSAR BELEDİYESİ - Ambalaj Atıklarının Yönetim Planı Akhisar Belediyesi 2009-2012 2012-2015 DEMİRCİ BELEDİYESİ - Var SOMA BELEDİYESİ - Ambalaj Atıkları Yönetim Planı-Soma Belediyesi/Lisanslı Firma/Çevre ve Şehircilik Bakanlığı-2012/2020
9	Atık	A1.4.1.2. Enerji değeri olan tüm atık kaynaklarından (evsel atıklar ve diğer belediye atıkları vb.) yenilenebilir enerji üretmeye yönelik çalışmaların yapılması	MANİSA BELEDİYESİ - Atık pilleri kaynağında ayrı toplanması Bitkisel atık yağlarının kaynağında ayrı toplanması Ömrünü tamamlamış lastiklerin geri kazanılması AKHİSAR BELEDİYESİ - Katı atıklarla ilgili çalışmalar planlama aşamasındadır. SOMA BELEDİYESİ - Ambalaj Atıkları Yönetim Planı-Soma Belediyesi/Lisanslı Firma/Çevre ve Şehircilik Bakanlığı-2012/2020
10	Atık	A1.4.2.3. Atık azaltımı ile ilgili olarak kamuoyunun bilinçlendirilmesi çalışmalarının yapılması ve kampanyalar düzenlenmesi	AKHİSAR BELEDİYESİ - Katı atıklarla ilgili çalışmalar planlama aşamasındadır. DEMİRCİ BELEDİYESİ - Var SOMA BELEDİYESİ - Çevre Mevzuatı kapsamında, İlçemizde;Bitkisel Atık Yağların Toplanması, Atık Pillerin Toplanması, Ambalaj Atıklarının Toplanması, Cam Ambalajların Toplanması, Naylon Poşet Kirliliğinin Önlenmesine yönelik vb.
11	Ulaştırma	U2.1.1.1. Hizmet kalitesinin artırılması için sektör çalışanlarına hizmet içi eğitim verilmesi	DEMİRCİ BELEDİYESİ - Var SARIGÖL BELEDİYESİ - Belediyemizce yönetmelik oluşturulmuş ve hizmet kalitesini artırmak için eğitim verilmiştir.
12	Uyum – Su Kaynakları Yönetimi	US4.2.3. Yerleşmelerde kanalizasyon ve yağmur suyu toplama sistemlerinin ayrılması	GÖLMARMARA BELEDİYESİ - Gölmarmara Belediyesi Atık Su Arıtma 2008-2012 SARIGÖL BELEDİYESİ - Kanalizasyon ve Yağmur Suyu Drenaj Sistemi
13	Uyum – Su Kaynakları Yönetimi	US4.2.4. Yerleşmelerde toplanan ve arıtılan suyun yeniden kullanılması	DEMİRCİ BELEDİYESİ - Var GÖLMARMARA BELEDİYESİ - Gölmarmara Belediyesi Atık Su Arıtma 2008-2012 SARIGÖL BELEDİYESİ - Arıtma tesisi proje çalışması yapıldı.
14	Uyum – Su Kaynakları Yönetimi	US4.2.5. Kentlerde su kullanım verimliliğinin artması için sosyo-ekonomik koşullar dikkate alınarak ücretlendirme politikası geliştirilmesi, yasal düzenleme yapılması	MANİSA BELEDİYESİ - Kentimizde, su kullanım verimliliğinin artırılması, suyun tasarruflu kullanılması yönünde vatandaşlarımıza su tüketim bedelleri bildiriminde azami tasarruf ilkelerine uyulması gereken kurallar bildirimim arka yüzünde maddeler halinde tebliğ edilmektedir. Su tüketim bedelleri belirlenirken maliyetin çok az üstünde sosyo-ekonomik koşullar dikkate alınarak belirlenmektedir. AKHİSAR BELEDİYESİ - Çalışma yapılmamaktadır. DEMİRCİ BELEDİYESİ - Var GÖLMARMARA BELEDİYESİ - Gölmarmara Belediyesi Atık Su Arıtma 2008-2012
15	Uyum – Su Kaynakları Yönetimi	US4.2.6. Kentlerde su kaçakları ve kaçak su kullanımının tespiti ve kayıp-kaçak oranının azaltılmasına yönelik önlemlerin alınması, ulusal düzeyde SCADA Sisteminin yaygınlaştırılması	MANİSA BELEDİYESİ - Şehrimizin ana şebeke hatları ile abone brajman bağlantıları yenilendiğinden ana şebekedeki su kaçakları minimize edilmiştir. AKHİSAR BELEDİYESİ - Çalışma yapılmamaktadır. GÖLMARMARA BELEDİYESİ - Gölmarmara Belediyesi Atık Su Arıtma 2008-2012 (çme suyu)
16	Uyum – Su Kaynakları Yönetimi	US4.2.7. Şebeke suyunun içilebilir nitelikte tüketiciye ulaştırılmasının sağlanması	MANİSA BELEDİYESİ - Şehrimizin doğusunda bulunan depolardaki su, arıtma tesisimiz marifetiyle artılmaktadır. AKHİSAR BELEDİYESİ - Çalışma yapılmamaktadır. GÖLMARMARA BELEDİYESİ - Gölmarmara Belediyesi Atık Su Arıtma 2008-2012 (çme suyu)

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde hava kirliliğine neden olan en büyük neden evsel ısınmadan kaynaklanan emisyonlar olup, etki sırasıyla sanayi, plansız kentleşme ve trafikten kaynaklanan hava emisyonları da hava kalitesi üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır.

İlde; Ortalama Sıcaklık: 18,2 °C, Yaz Ortalaması: 30,1 °C, Kış Ortalaması: 6,6 °C'dir. Son 10 yılın sıcaklık değerleri değişimine bakıldığında ilde ortalama sıcaklıkta büyük bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Ölçüm sonuçları irdelendiğinde ildeki baskın kirletici PM10'dur. Partikül Madde emisyonunun en önemli kaynakları evsel ısınma ve trafiktir. Manisa da hava kirliliği nedenleri arasında şehrin topoğrafik yapısı, meteorolojik koşulları, nüfus yoğunluğu ve plansız kentleşmede önemli faktörlerdir. Kentin hemen güneyinde oldukça dik yükselen Spil Dağı hava akımlarını engellerken kış aylarında sıklıkla gözlenen inversiyon olayı hava kirleticilerinin kent üzerinde asılı kalmasına sebebiyet vermektedir. Bu karşın İlimizdeki mevcut hava kirliliği Türkiye ortalaması civarında olup, İlimiz en kirli 10 il arasında bulunmamaktadır.

İlde hava kalitesinin artırılması İl Müdürlüğünün başlıca hedeflerinden olup bu konuya çok büyük bir hassasiyetle yaklaşılmaktadır. Ancak; ısınmada halen büyük oranlarda yerli kömür kullanılan ilde evsel ısınmanın başladığı kış sezonunda belli oranlarda hava kirliliği sorunu yaşanmaktadır.

Bunun yanında Valiliğin, 2008 yılında aldığı karar doğrultusunda ilde doğalgaz hattının geçtiği güzergahlarda bulunan tüm kamu binalarında doğalgazın ısınma amaçlı kullanılması zorunlu hale getirilmiştir. İlde aktif olarak 2008 yılında başlayan doğalgaz kullanımının yaygınlaşması hava kalitesinin artırılması için oldukça önem arz etmektedir. Bu kapsamda; doğalgazın ısınma amaçlı kullanımını yaygınlaştırmak üzere Yönetmeliğinde verdiği görev ile halkın bilinçlendirilmesi ve teşvik edilmesine yönelik çalışmalara önem verilecektir.

İlin Soma İlçesinde bulunan Termik Santral'den elde edilecek ısı enerjisiyle 26 bin konutun faydalanacağı Bölge Isıtma Sisteminin kurulmasına yönelik olarak Soma Belediye Başkanlığınca proje çalışmaları yürütülmektedir. Bu şekilde elektrik üretiminin sonucu olarak ortaya çıkan atık ısı enerjisinin kentsel ısıtmada kullanılarak, konutlarda ısınma amaçlı yakıt kullanımının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca il rüzgar enerjisi açısından da oldukça verimli bir konumda bulunmaktadır. Bu kapsamda özellikle son yıllarda ilde çok sayıda rüzgar enerjisi santrali kurulmuş bir o kadarının da inşaat çalışmaları sürdürülmektedir.

Bu tip temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılmasına yönelik çalışmalar artırılarak sürdürülecektir.

Kaynaklar

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

İlimizde bulunan akarsular;

Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları
(Kaynak: DSI 2. Bölge Müdürlüğü)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Gediz	401	210	52.51	Ana kol	Sulama
Bakırçay	77	16	12.14	Ana kol	Sulama
Kumçayı	135	135	4.31	Gediz Yan Kolu	Sulama

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

İlde bulunan doğal göllerden, göletler;

Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri
(Kaynak: DSI 2. Bölge Müdürlüğü)

GÖLETLER	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Kula Göleti	Zonlu toprak dolgu	2.05	179 brüt	0.94	Sulama
Yuntdağı Köşeler Göleti	Zonlu toprak dolgu	1.47	128 brüt	0.6	Sulama
Kırkağaç Göleti	Zonlu toprak dolgu	0.83	142 brüt	-	Sulama
BARAJLAR					
Marmara Gölü	Toprak dolgu (pere kaplama)	321.36	76.423	64.2	Sulama+taşkın önleme
Demirköprü	Kaya+toprak dolgu	1022.2	95.894	699.1	Sulama+enerji+taşkın
Buldan	Kil çekirdekli kaya dolgu	44.8	5.549	5.5	Sulama+taşkın önleme
Afşar	Zonlu toprak dolgu	84	13.500	54.1	Sulama+taşkın önleme+içmesuyu
Sevişler	Zonlu toprak dolgu	121	6.759	37.2	Sanayi suyu+sulama
Gördes	Ön yüzü beton kaplamalı kaya	453.38	12.591		Sulama+taşkın önleme+içmesuyu

B.1.2. Yeraltı Suları

Bu kısımda ilde yer alan yer altı suları ile birlikte eğer mevcut ise jeotermal kaynaklardan da söz edilmelidir.

İlin yeraltı suyu potansiyeli aşağıda Çizelge B.3'deki gibi verilmelidir.

Gediz havzasında akifer alüvyon kullanılmaktadır. Bazı yerlerde kireçtaşı ne nöjeen birimlerinden yer altı suyu temin edilmektedir.

Çizelge B.3– İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli
(Kaynak: DSI 2. Bölge Müdürlüğü,2015)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Gediz+Bakırçay'ın bir kısmı	474

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

İldeki yeraltı su seviyesi yağışa ve çekime göre değişmektedir.

AD	YER ALTI SU SEVİYESİ
Kırkağaç Bekraz Dere	9.3
Muradiye Göksu	7.55
Saruhanlı Sarıkız	6.85
Saruhanlı Hacırahmanlı	7.15
Salihli Kabazlı	10
Alaşehir Merkez	12.5

Çizelge B.4 - İlimizde (2013) Yılı Yüze ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları
(Kaynak: İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013)

Su Kaynağının Cinsi (Yüze/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yeraltı	Çobanisa	+				45-002		Manisa-Merkez-Çobanisa	38,556056-27,559551	18,36
Yer altı	Hacıbektaşlı	+				45-006		Manisa-Salihli-Hacıbektaşlı	38,475625-28,166268	13,12
Yer altı	Gölmarmara Pompası	+				45-010		Manisa-Gölmarmara	38,74543 -27,920991	10,64
Yüze	Gölmarmara			+		45-012		Manisa-Gölmarmara	38,597602-27,999264	5,35
Yüze	Demirköprü		+	+		45-013		Manisa-Salihli	38,633132-28,338562	3,22
Yüze	Kentormanı	+				45-014		Manisa-Merkez	38,602444-27,387258	4,01
Yüze	Sevişler		+			45-015		Manisa-Soma	39,264085-27,550749	5,29
Yüze	Gediz nehri			+		45-016		Manisa-Merkez	38,643754-27,442288	4,25
Yüze	Köşeler			+		45-017		Manisa-Merkez-Köşeler	38,846493-27,196767	5,44
Yüze	Afşar Barajı			+		45-018		Manisa-Sarıgöl	38,2452 -28,586136	3,86
Yüze	Turgutlu Ova			+		45-019		Manisa-Turgutlu	38,502652-27,731879	3,45
Yer altı	Akçapınar			+		45-020		Manisa-Turgutlu	38,48846 -27,823622	20,12
Yer altı	Alahıdır			+		45-021		Manisa-Ahmetli	38,492921-27,89242	15,19
Yer altı	Piyadeler			+		45-022		Manisa-Alaşehir	38,400102-28,432737	23,99
Yer altı	Subaşı			+		45-023		Manisa-Sarıgöl	38,294817-28,631735	9,93
Yer altı	Sarıgöl			+		45-024		Manisa-Sarıgöl	38,250545-28,683348	5,31
Yer altı	Kızılçukur			+		45-025		Manisa-Sarıgöl	38,147644-28,644202	5,55
Yer altı	Ortaköy			+		45-026		Manisa-Kula	38,582453-28,783938	42,67
Yer altı	İnceler			+		45-027		Manisa-Sarıgöl	38,739919-28,832324	4,13
Yer altı	Köprübaşı Pompa			+		45-028		Manisa-Köprübaşı	38,718127-28,391767	9,27
Yer altı	Beydere			+		45-029		Manisa-Merkez-Selimpahlar	38,73748 -27,514324	11,72
Yer altı	Nuriye			+		45-030		Manisa-Saruhanlı	38,755873-27,708319	11,2
Yer altı	Yenişmaniye			+		45-031		Manisa-Saruhanlı	38,902206-27,677393	15,75
Yer altı	Mecidiye			+		45-032		Manisa-Akhisar	38,858663-27,674218	10,23
Yer altı	Çamönü			+		45-033		Manisa-Akhisar	38,955221-27,894778	32,77
Yer altı	Selçikli			+		45-034		Manisa-Akhisar	39,047505-27,875885	18,61
Yer altı	Gelenbe			+		45-035		Manisa-Kırkağaç	39,18032 -27,853024	7,65
Yer altı	Bayat			+		45-036		Manisa-Soma	39,165799-27,722818	9,79
Yer altı	Bakır			+		45-037		Manisa-Kırkağaç	39,082071-27,710099	9,62
Yer altı	Azmi Ün			+		45-038		Manisa-Gördes	38,914525-28,280324	5,72
Yer altı	Güneşli			+		45-039		Manisa-Gördes	39,028339-28,407193	10,59
Yer altı	Kılavuzlar			+		45-040		Manisa-Demirci	38,945428-28,509959	15,24
Yer altı	Urganlı			+		45-041		Manisa-Turgutlu	38,528523-27,836263	51,22

B.1.3. Denizler

İlimizin denize kıyısı yoktur.

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İl genelinde endüstrinin yayıldığı alanlardan, endüstride kullanılan su kaynağından ve alıcı ortama deşarj alanlarından olmak üzere Gediz Nehri ve Bakırçay'dan su numuneleri alınmaktadır. Numune sonuçları Bakanlığımızda mevcuttur.

B.3.1.2. Eysel Kaynaklar

Alıcı ortama deşarj edilen atıksu, 31.000 m³/yıl kapasiteli Manisa Belediyesi Eysel Atıksu Arıtma Tesisinde arıtılmaktadır. Arıtma tesisinden çıkan suyun deşarj noktası koordinatları Y:535807,944 X:4280646,945 dir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

B.3.2.2. Diğer

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Çizelge B.5 –İlimizin Akarsuları
(Kaynak: DSI 2. Bölge Müdürlüğü)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Gediz	379	200	52.51	Ana kol	Sulama
Bakırçay	77	16	12.14	Ana kol	Sulama
Kumçayı	135	135	4.31	Gediz Yan Kolu	Sulama

Çizelge B.6– İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli
(Kaynak: DSI 2. Bölge Müdürlüğü)

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Gediz+Bakırçay'ın bir kısmı	474

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimizde Alaşehir ilçesinde içme suyu arıtma tesisi mevcuttur.

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Çizelge B.7-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri
(Kaynak: DSI 2. Bölge Müdürlüğü)

GÖLETLER	Tipi	Göl hacmi, m ³	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Kula Göleti	Zonlu toprak dolgu	2.05	179 brüt	0.94	Sulama
Yuntdağı Köşeler Göleti	Zonlu toprak dolgu	1.47	128 brüt	0.6	Sulama
Kırkağaç Göleti	Zonlu toprak dolgu	0.83	142 brüt	-	Sulama
BARAJLAR					
Marmara Gölü	Toprak dolgu (pere kaplama)	321.36	76.423	64.2	Sulama+taşkın önleme
Demirköprü	Kaya+toprak dolgu	1022.2	95.894	699.1	Sulama+enerji+taşkın
Buldan	Kil çekirdekli kaya dolgu	44.8	5.549	5.5	Sulama+taşkın önleme
Afşar	Zonlu toprak dolgu	84	13.500	54.1	Sulama+taşkın önleme+içmesuyu
Sevişler	Zonlu toprak dolgu	121	6.759	37.2	Sanayi suyu+sulama
Gördes	Ön yüzü beton kaplamalı kaya	453.38	12.591		Sulama+taşkın önleme+içmesuyu

İldeki yeraltı su seviyesi yağışa ve çekime göre değişmektedir.

AD	YER ALTI SU SEVİYESİ
Kırkağaç Bekraz Dere	9.3
Muradiye Göksu	7.55
Saruhanlı Sarıkız	6.85
Saruhanlı Hacırâhmanlı	7.15
Salihli Kabazlı	10
Alaşehir Merkez	12.5

B-8: Manisa Belediyesi Su İşleri Bünyesinde Bulunan Kuyular

SONDAJ KODU	BULUNDUĞU MEVKİİ VE ADI	SIRA	DEBİSİ L/sn	YÜZDE VERİMİ	KULLANILMA DURUMU
AS01	AKPINAR SONDAJ	1	70	61	KULLANILIYOR
AS02	AKPINAR SONDAJ	2	30	60	KULLANILIYOR
AS03	AKPINAR SONDAJ	3	40	63	KULLANILIYOR
AS04	AKPINAR SONDAJ	4	30	60	KULLANILIYOR
AS05	AKPINAR SONDAJ	5	30	64	KULLANILIYOR
AS06	AKPINAR SONDAJ	6	30	60	KULLANILIYOR
AS07	AKPINAR SONDAJ	7	20	70	KULLANILIYOR
IS01	İLİCA SONDAJ	8	65	55	KULLANILIYOR
IS02	İLİCA SONDAJ	9	70	60	KULLANILIYOR
IS03	İLİCA SONDAJ	10	70	58	KULLANILIYOR

IS04	İLİCA SONDAJ	11	70	58	KULLANILIYOR
IS05	İLİCA SONDAJ	12	70	55	KULLANILIYOR
IS06	İLİCA SONDAJ	13	70	55	KULLANILIYOR
IS07	İLİCA SONDAJ	14	70	55	KULLANILIYOR
IS08	İLİCA SONDAJ	15	70	60	KULLANILIYOR
IS09	İLİCA SONDAJ	16	65	62	KULLANILIYOR
IS10	İLİCA SONDAJ	17	70	59	KULLANILIYOR
IS11	İLİCA SONDAJ	18	65	60	KULLANILIYOR
IS12	İLİCA SONDAJ	19	70	55	KULLANILIYOR
IS13	İLİCA SONDAJ	20	70	55	KULLANILIYOR
ÇS01	ÇAPAÇARIK SONDAJ	21	30	60	KULLANILIYOR
ÇS02	ÇAPAÇARIK SONDAJ	22	30	60	KULLANILIYOR
ÇS03	ÇAPAÇARIK SONDAJ	23	30	60	KULLANILIYOR
ÇS04	ÇAPAÇARIK SONDAJ	24	30	60	KULLANILIYOR
ÇS05	ÇAPAÇARIK SONDAJ	25	30	60	KULLANILIYOR
YKS01	YARIKKAYA SONDAJ	26	30	55	KULLANILIYOR
YKS02	YARIKKAYA SONDAJ	27	35	55	KULLANILIYOR
YKS03	YARIKKAYA SONDAJ	28	30	55	KULLANILIYOR
YKS04	YARIKKAYA SONDAJ	29	30	55	KULLANILIYOR
KPS01	KAYAPINAR SONDAJ	30	20	0	ARIZALI
KPS02	KAYAPINAR SONDAJ	31	20	0	ARIZALI
KPS03	KAYAPINAR SONDAJ	32	20	60	KULLANILIYOR
KPS04	KAYAPINAR SONDAJ	33	20	60	KULLANILIYOR
KPS05	KAYAPINAR SONDAJ	34	20	60	KULLANILIYOR
KPS06	KAYAPINAR SONDAJ	35	20	60	KULLANILIYOR
KPS07	KAYAPINAR SONDAJ	36	20	60	KULLANILIYOR
GS01	GÜRLE SONDAJ	37	25	0	VERİMSİZ
GS02	GÜRLE SONDAJ	38	25	0	VERİMSİZ
GS03	GÜRLE SONDAJ	39	25	0	VERİMSİZ

GS04	GÜRLE SONDAJ	40	25	0	VERİMSİZ
GS05	GÜRLE SONDAJ	41	25	0	VERİMSİZ
KSS01	K.SANAYİ SONDAJ	42	25	60	KULLANILIYOR
KSS02	K.SANAYİ SONDAJ	43	15	60	KULLANILIYOR
L1S01	LALELİ 1. BÖLGE	44	30	60	KULLANILIYOR
L2S01	LALELİ 2. BÖLGE	45	30	60	KULLANILIYOR
ASS01	AYAKKABICILAR SİTESİ SONDAJ	46	25	60	KULLANILIYOR
MS01	MİGROS ALTI SONDAJ	47	20	60	KULLANILIYOR
ŞS01	ŞANTIYE SONDAJ	48	25	60	KULLANILIYOR

Kaynak: Manisa Belediyesi Su İşleri Müdürlüğü.

B.4.2. Sulama

Manisa gerek coğrafik yapı, gerekse sahip olduğu tarıma uygun özellikler nedeniyle Türkiye'nin önemli tarımsal üretim merkezlerinden biridir. 1970'li yıllarda hızlanarak gelişen sanayi hareketine karşın, il ekonomisinin temelini bu günde tarım oluşturmaktadır.

İl, 19. Yüzyıl sonlarında ülkemizde Pazar için tarımsal üretim yapmaya başlayan yörelerin başında gelmektedir. Manisa tarımı, yüzyılın başında geçimlik aile ekonomisinden Pazar ekonomisine geçiş ile geleneksel hububat üretiminden sanayi bitkileri üretimine yönelmiş ve pamuk, tütün, zeytin, gibi sanayi bitkilerinin üretimi yaygınlaşmıştır. Manisa'ya özgü ve ihracata yönelik bir ürün olan çekirdeksiz kuru üzüm üretiminde, modern tekniklerin kullanımının yaygınlaşması ile belirgin üretim artışları sağlanmıştır.

Manisa tarımında, bitkisel üretim ağırlıklı yer tutar. İl topraklarını sulayan Gediz Nehri boyundaki alüvyal topraklar, Türkiye'nin en verimli toprakları arasındadır. Ülkemizin en geniş ve en verimli sulanabilir üç ovasından biri olan Gediz Ovası'nın toplam 119.000 halık alanı ilimiz sınırları içindedir. İlimiz topraklarının %38 inde tarım yapılmaktadır.

Ülkemizde tarımsal üretim değeri toplam 741 trilyon 393 milyar liradır. İlimiz;% 46 ile çekirdeksiz kuru üzüm üretiminde 1. Sırada % 26 ile Yaş üzüm üretiminde 1. Sırada % 39 ile tütün üretiminde 1. Sırada bulunmaktadır.

Manisa ili, kuru üzüm ve tütün üretiminde de ilk sırada yer alır. İlde tahıl ve baklagil üretimi diğer ürünlere göre daha önemsizdir. Buna karşılık zeytincilik ülke çapında önemli yer tutar. Meyvecilik ve sebzeçilik 1970'lerden sonra önemli gelişme göstermiştir.

İklim şartları, su kaynakları, toprak özellikleri ile tarıma son derece elverişlidir. Tarımda modern tekniklerin uygulanması, kaliteli tohumluk kullanımı, entansif tarım yöntemlerinin yaygınlaşması hem verimi hem de kaliteyi arttırmıştır. İlimizde ovalık alanlarda pamuk, bağ, sebze gibi ürünler

yetiştirilmekte ve sulu tarım yapılmakta, yüksek kesimlerde ve susuz alanlarda hububat ve tütün tarımı yapılmaktadır.

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Çizelge B.9: İlimizde Sulama Durumu

İLÇE	Toplam Tarım	Sulanmayan	Sulanan	Sulanabilir Alan	Sulanan Alanlar (da)		
	Alanı (da)	Alan (da)	Alan (da)	Oranı (%)	Tarla	Sebze	Meyve
Şehzadeler-Yunus emre	425.081	130.379	294.702	69,33	172.500	35.768	86.434
Ahmetli	115.380	57.117	58.263	50,50	7.985	10.402	39.876
Akhisar	827.935	487.935	340.000	41,07	82.160	33.500	224.340
Alaşehir	366.188	124.614	241.574	65,97	29.266	12.565	199.743
Demirci	348.881	315.131	33.750	9,67	4.000	5.000	24.750
Gölmarmara	89.911	11.337	78.574	87,39	19.200	24.019	35.355
Göğdes	308.352	292.852	15.500	5,03	7.000	7.500	1.000
Kırkağaç	214.985	113.225	101.760	47,33	42.100	28.160	31.500
Köprübaşı	107.697	87.500	20.197	18,75	3.900	1.011	15.286
Kula	355.633	318.221	37.412	10,52	22.727	6.685	8.000
Salihli	581.592	276.315	305.277	52,49	140.000	44.312	120.965
Sarıgöl	177.341	79.369	97.972	55,24	3.200	7.870	86.902
Saruhanlı	391.687	158.050	233.637	59,65	86.176	26.850	120.611
Selendi	360.721	346.301	14.420	4,00	5.350	8.840	230
Soma	218.470	191.320	27.150	12,43	11.600	12.500	3.050
Turgutlu	249.903	57.049	192.854	77,17	56.200	33.954	102.700
TOPLAM	5.139.757	3.046.715	2.093.042	40,72	693.364	298.936	1.100.742

Kaynak: İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2013.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

İl genelinde endüstrinin yayıldığı alanlardan, endüstride kullanılan su kaynağından ve alıcı ortama deşarj alanlarından olmak üzere Gediz Nehri ve Bakırçay'dan su numuneleri alınmaktadır. Numune sonuçları Bakanlığımızda mevcuttur.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Çizelge B-10: Manisa İli Su, Toprak Kaynakları Ve Hidroelektrik Enerji Potansiyeli

GENEL BİLGİLER

Yüzölçümü:	13096	km ²
Rakım:	71	m
Yıllık Ortalama Yağış:	721	mm
Ortalama akış verimi	3,5	lt/s/km ²
	15	%

SU KAYNAKLARI POTANSİYELİ:

YERÜSTÜ SUYU:	1,537	km ³ /yıl
---------------	-------	----------------------

Bakırçay Nehri:	0,255	km ³ /yıl
Gediz Nehri:	1,282	km ³ /yıl
YERALTISUYU (KAYNAKLAR DAHİL):	0,44	km ³ /yıl

A.İŞLETMEDE BULUNAN TESİSLER

<u>Depolama Tesisleri</u>	DEPOLAMA HACMİ	
DEMİRKÖPRÜ BARAJI:	1022	hm ³
AFŞAR BARAJI:	84	hm ³
BULDAN BARAJI:	54	hm ³
SEVİŞLER BARAJI:	122,4	hm ³
GÖRDES BARAJI	448	hm ³
MARMARA GÖLÜ:	320	hm ³
KULA GÖLETİ:	2,1	hm ³
KÖSELER GÖLETİ	1,57	hm ³
BAKIR GÖLETİ	0,83	hm ³
<u>Sulama Tesisleri</u>	FAYDASI	
Adala Sulaması(Gökkaya Sulaması dahil):	25 281	ha
Ahmetli Sulaması:	63 610	ha
Alaşehir Sulaması:	13 270	ha
Sarıgöl Sulaması:	2 740	ha
Akpınar Sulaması:	1 080	ha
Bintepeler-Karayahşi Sulaması:	1 034	ha
Kula Sulaması:	179	ha
YAS Sulamaları:	4 200	ha
Köseler Sulamaları:	128	ha
Bakır Göleti Sulaması:	142	ha

Hidroelektrik Enerji Tesisleri:

Demirköprü HES Barajı: 69 MW 192 GW h/yıl

Taşkın ve Kurutma Tesisleri: 85234 ha, 9 mah. 45 köy, 5 belde, 14 ilçe, 1 il, 3

bucak, 3 kasaba korunmuştur.

Çizelge B.11: Yapımı Devam Eden Projeler:

Depolama Tesisleri/ Depolama Hacmi

Güneşli Barajı 8,20 hm³

Kelebek Barajı 22,92 hm³

Gördes Doğanpınar Göleti 1,68 hm³

Kırkağaç Çaltıcak Göleti 0,90 hm³

Merkez Pelitalan Göleti 0,88 hm³

Kırkağaç Aydıncık Göleti 1,86 hm³

Kula Çelengöz Göleti 2,22 hm³

Alaşehir Kavaklıdere Göleti 3,19 hm³

Selendi Ayanlar Göleti 4,93 hm³

Kırkağaç Çamlık Göleti 0,37 hm³

Kula Bebekli Göleti 0,93 hm³

Kula Saraçlar Göleti 0,86 hm³

Alaşehir Kemaliye Göleti 0,58 hm³

Kula Yurtbaşı Göleti 1,82 hm³

Merkez Bağyolu Göleti 5,51 hm³

Merkez İlyasçılar Göleti 0,32 hm³

Merkez Maldan Sarısu Göleti 0,57 hm³

Saruhanlı Gevenlik Göleti 1.731 hm³

Soma Yağcılı Göleti 0,86 hm³

Gördes Karayağcı Göleti 1,17 hm³

Demirci Durhasan Göleti 0,99 hm³

Kula Dutluca Göleti 0,69 hm³

Alaşehir Örencik Göleti 0,37 hm³

Kırkağaç Küçükdere Göleti 1,56 hm³

Kula Eroğlu Göleti 0,69 hm³

Gördes Çiçekli Göleti 2,28 hm³

Sulama Tesisleri

Güneşli Barajı Sulaması 1.140 ha
Kelebek Barajı Sulaması 1.962 ha
Doğanpınar Göleti Sulaması 423 ha
Çaltıcak Göleti Sulaması 130 ha
Pelitalan Göleti Sulaması 171 ha
Aydıncık Göleti Sulaması 306 ha
Çelengöz Göleti Sulaması 403 ha
Kavaklıdere Göleti Sulaması 526 ha
Ayanlar Göleti Sulaması 893 ha
Çamlık Göleti Sulaması 49 ha
Bebekli Göleti Sulaması 166 ha
Saraçlar Göleti Sulaması 121 ha
Kemaliye Göleti Sulaması 80 ha
Yurtbağı Göleti Sulaması 346 ha
Bağyolu Göleti Sulaması 347 ha
İlyasçılar Göleti Sulaması 44 ha
Maldan Sarısu Göleti Sulaması 74 ha
Gevenlik Göleti Sulaması 227 ha
Yağcılı Göleti Sulaması 176 ha
Karayağcı Göleti Sulaması 199 ha
Durhasan Göleti Sulaması 187 ha
Dutluca Göleti Sulaması 141 ha
Örencik Göleti Sulaması 51 ha
Küçükdere Göleti Sulaması 259 ha
Eroğlu Göleti Sulaması 111 ha
Çiçekli Göleti Sulaması 502 ha
YAS Sulamaları 1.020 ha

Sulama Tesisleri

Akhisar Gördes Sol Sahil Sulaması:

5 040

ha

Taşkın Kurutma Tesisleri:

1686 ha, 3 belde, 3 ilçe, 4 köy, 3 kasaba, 4 mah ve 1 gölet

Kaynak: DSİ Genel Müdürlüğü 2. Bölge Müdürlüğü

ENERJİ

Hidroelektrik Enerji

Ön incelemesi tamamlanan	:	4 MW, % 5,	8 GWh/yıl, % 4
Afşar II HES projesi	:	4 MW,	, 8 GWh/yıl,
İşletmede olan	:	69 MW, % 95,	192 GWh/yıl; % 96
Demirköprü HES projesi	:	69 MW,	, 92 GWh/yıl;
İl Hidroelektrik enerji toplamı	:	73 MW, %100,	200 GWh/yıl; % 100
İşletmede olan termik sant.	:	1034 MW,	, 7445 GWh/yıl,
İl enerji toplamı	:	1107 MW,	, 7645 GWh/yıl

B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

İl genelinde rekreatiyonel (örneğin: park, bahçe sulaması, havuz suları vb) amaçlı kullanılan su miktarı ve mümkünse suyun kaynaklara göre dağılımından (grafik veya çizelge verilebilir) söz edilmelidir.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Manisa, Horozköy Mağrabahçe mevkiinde 114 dönüm alana kurulu bulunan Manisa Evsel Atıksu Arıtma Tesisinin Şubat 1993 de geçici kabulü, Haziran 1994 te kesin kabulü yapılarak işletmeye alınmıştır.

Haziran 1994 yılından itibaren tesis Manisa Belediyesi tarafından işletilmektedir.

31.000 m³/gün atıksu arıtma kapasitesinde olan tesis, kaba ızgara, ince ızgara (mekanik ızgara), kum tutucu, ön ve son çökeltim havuzları, biyolojik arıtma (damlatmalı filtre) aerobik çamur stabilizasyon havuzları ve çamur kurutma yataklarından oluşmaktadır.

Tesis işleyişi;

1400 mm çaplı doğu ve batı kollektörleri ile arıtma tesisine iletilen atık sular, giriş yapısı ile tesise alınır.

Atık su içerisindeki iri tanelerin tutulabilmesi amacı ile 10 cm aralıklı kaba, 2.5 cm aralıklı mekanik ızgaralardan geçirilen atık su, 20 cm uzunluğundaki 3 bölümden oluşan kum tutucu ünitesine alınarak atık su içerisindeki kum, çakıl gibi yüksek yoğunluklu maddelerin bu ünitelerde tutulması sağlanır.

Ön arıtmanın bir sonraki aşaması olan 2 adet 34 cm çapında ve 1900 m³ hacme sahip ön çökeltim havuzlarında atık su içerisinde çökelebilen katı organik maddelerin çökeltilerek atık sudan uzaklaştırılması sağlanır. Sistemde oluşan çökelen katı organik madde (çökeltim çamuru) çamur stabilizasyon havuzlarına gönderilir.

Biyolojik arıtma ünitesi olan 25 m çapındaki 2 adet hızlı damlatmalı filtrede, filtre malzemesi olarak HDPE kullanılmaktadır. Bu filtre malzemelerin yüzeyinde oluşan mikroorganizmalar vasıtası ile atık su içerisindeki çözünmüş organik maddenin besin olarak kullanılması sonucu, atık su içerisindeki kirliliğin azalması, mikroorganizma kütesinin büyümesi sağlanmaktadır.

Damlatmalı filtre ünitesinde oluşan mikroorganizma kütlelerinin kopması sonucu, atık su içerisinde oluşan kirliliğin ön çökeltim ünitesinin boyutları ile aynı olan son çökeltimde tutulmaları sağlanır.

Arıtılmış su bir deşarj hattı ile Gediz'e verilir. Oluşan çamur ise önce çamur stabilizasyon havuzuna alınarak 11 gün süre ile havalandırılarak stabilize edilir. Ön ve son çökeltimde oluşan çamur miktarı 300 m³/gün dür.

Stabilize edilen çamur boyutları 50x10 olan 32 adet çamur kurutma yatağına alınarak su muhtevasının filtrasyon ile azaltılması sağlanır.

Yaz sezonunda kurutulan çamur yataklardan boşaltılarak pamuk üretimi yapan çiftçilere satılır.

Yukarıda teknik olarak ele alınan Eysel Atık su Arıtma Tesisinde 1 çevre mühendisi, 1 kimya mühendisi, 1 elektrik teknikeri, 3 elektrik teknisyeni, 1 mekanik ve kaynak ustası, 1 inşaat ustası, 1 bekçi, 1 hizmetli, 3 düz işçi, 1 şoför olmak üzere toplam 14 personel görev yapmaktadır.

Kurulduğu tarihten itibaren düzenli olarak işletilen tesisin aylık enerji tüketimi ortalama 100.000 kwh düzeyindedir. Manisa Eysel Atık su Arıtma Tesisi düzenli olarak işletilmesi sonucu, yapılan tüm kontrollerde Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğine uygun arıtma yapıldığı tespit edilmiş olup, tesisin "*Deşarj İzin Belgesi*" ve "*Arıtma Tesisi Belgesi*" mevcuttur.

Ayrıca Arıtma Tesisi bünyesinde oluşturulan tesisin giriş ve çıkış suyunda BOI, KOI, AKM, Ph parametreleri düzenli olarak analiz edilmektedir.

2001 yılında ön arıtma ünitelerinden kum tutucu ünitelerinde biriken kum ve çakıl malzemenin sistemden uzaklaştırılması için kullanılan ömrünü doldurmuş olan pompalar değiştirilerek dalgıç pompalar temin ve tesis edilmiştir.

Yine kum tutucu ünitesinde yer alan kum sepetlerin yenilenmesi ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Manisa ilindeki kırsal kanalizasyon hizmetleri (Her ilçeye bağlı köy sayıları ve kanalizasyon sistemi adet olarak belirtilmiştir).

Çizelge B.12: Kanalizasyon İcmali

İLÇE ADI	TOPLAM KÖY ADEDİ	BELEDİYE KÖY ADEDİ	KANALİZASYON			
			VAR	%	YOK	%
Merkez	85	13	8	9,4	77	90,6
Ahmetli	14	2	4	28,5	10	71,5
Akhisar	86	10	42	48,8	44	51,2
Alaşehir	66	7	14	21,2	52	78,8
Demirci	94	5	62	65,9	32	34,1
Gölmarmara	15	1	7	46,6	8	53,4
Gördes	51	4	47	92,1	4	7,9
Kırkağaç	28	5	17	60,7	11	39,3
Köprübaşı	27	1	11	40,7	16	59,3
Kula	49	3	4	8,1	45	91,9
Salihli	72	9	30	41,6	42	58,4
Sarıgöl	29	1	8	27,5	21	72,5
Saruhanlı	29	14	23	79,3	6	20,7
Selendi	44	1	12	27,2	32	72,8
Soma	53	5	28	52,8	25	47,2
Turgutlu	37	3	9	24,3	28	75,7
	779	84	326	41,8	453	58,2

Çizelge B.13 –Manisa ilinde 2014 Yılı Kentsel Atık su Arıtma Tesislerinin Durumu (Kaynak: Çevre Şehircilik Müdürlüğü çalışmaları, 2015)

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atık su Arıtma Tesisleri/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atık su Arıtma Tesisleri Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atık su Miktarı (m³/sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	MANİSA	X	İhale aşamasında	X	X		31.000	31.000	Y:535807,944 X:4280646,945 ED50	YOK	309.050	6,5 M3/GÜN
	KEÇİLİKÖY	X					500	146		YOK	1.224	
İlçeler	AHMETLİ	X			X	X	7752	1200		YOK	10.081	
	AKHİSAR	X			X	X	16000	15000		YOK	107.086	
	ALAŞEHİR	X			X	X	13000	9000		YOK	48.147	
	DEMİRCİ			X								
	GÖLMARMARA	X			X	X	2088	2088		YOK	9.699	
	GÖRDES		İhale aşamasında									
	KIRKAĞAÇ	X			X	X	6885	3423				
	KÖPRÜBAŞI			X								
	KULA	X			X	X	6600	2937		YOK	24.684	
	SALİHLİ	X			X	X	19600	11736		YOK	98.618	
SARIGÖL			X									
SARUHANLI	X			X	X	3000	2400		YOK	15781		
SELENDİ			X									
SOMA		İhale aşamasında										
TURGUTLU		İhale aşamasında										

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge B.14 –Manisa ilinde 2014 Yılı OSB’lerde Atık su Arıtma Tesislerinin Durumu (Kaynak: OSB, 2014)

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
Manisa OSB	İşletmede	21.500	Fiziksel + Kimyasal + Biyolojik	25	Karaçay	Y:531974,268 X:4278388,989
Muradiye Sanayi Böl.	AAT Yok					
Salihli OSB	İşletmede	4.000	Fiziksel + Kimyasal + Biyolojik		Alaşehir Çayı	
Akhisar OSB	İnşaat aşamasında				Gördük Çayı	
Turgutlu OSB	AAT Yok				Gediz Nehri	
Manisa Dericiler	Çalışmıyor	3.000	Fiziksel + Kimyasal + Biyolojik		Gediz Nehri	
Kula Dericiler	İşletmede		Fiziksel + Kimyasal + Biyolojik			
Salihli Dericiler	İşletmede		Fiziksel + Kimyasal + Biyolojik		Alaşehir Çayı	
Demirci Halıcılar	İşletmede	100	Fiziksel + Kimyasal + Biyolojik			

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

Şahindere Kırtık Mevkiinde bulunan düzensiz katı atık depolama alanında katı atıkların bertarafı gerçekleştirilmektedir.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında yapılan çalışmalara değinilmelidir.

Çizelge B.11.- Manisa ilinde 2014 Yılı İçin Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler (Kaynak: Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü çalışmaları, 2015)

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlenici faaliyetler var mı?		X	

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda ne tür temizleme faaliyetleri* yapılıyor? (Aşağıdaki temizleme yöntemleri dikkate alınmalıdır)
		Var	Yok	
1.				
2.				
3.				

***Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri**

Biyoremediasyon
Fitoremediasyon
Parsel arıtımı
Buharlaştırma
Biyo havalandırma
Elektrokinetik arıtma
Yerinde oksidasyon
Solvent ekstraksiyonu
Hava ile dağıtma (Air sparging)
Buharlaştırma
Termal arıtma
Reaktif Barrier teknolojisi
Yerinde yıkama (In-situ Flushing)

B.6.2.Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı

Manisa Evsel Atık su Arıtma Tesisinde stabilize edilen çamur boyutları 50x10 olan 32 adet çamur kurutma yatağına alınarak su muhtevasının filtrasyon ile azaltılması sağlanır. Yaz sezonunda kurutulan çamur yataklardan boşaltılarak pamuk üretimi yapan çiftçilere satılır. Manisa OSB Endüstriyel Atık su Arıtma Tesisinden kaynaklanan çamurlar, ADS Atık Dönüşüm Sistemleri Taahhüt San. ve Tic. A.Ş. adlı bertaraf şirketine verilerek bertaraf edilmektedir. Günlük ortalama 25-27 ton arasında çıkan ve yaklaşık %27 kuruluğa sahip olan evsel ve endüstriyel nitelikli arıtma atık çamurları, ADS Atık Dönüşüm Sistemleri Taahhüt San. ve Tic. A.Ş. firmasının Torbalı'da bulunan çamur bertaraf işletmesinde bir takım katkı maddeleri ilavesiyle, fiziksel ve kimyasal işlemlerden sonra, dolgu malzemesi haline getiriliyor. Arazide bir takım faaliyetlerden sonra çukur açılmış ve bu şekilde atıl hale gelen yerler, bu işlem görmüş, toprak görüntüsü ve kalitesine getirilmiş malzeme ile doldurularak, eskisi gibi düz arazi haline getirilmesinde kullanılmaktadır.

Çizelge B.15 MOSB Arıtma Tesisi 2014 Yılı Çamur Miktarı

AYLAR	ÇAMUR MIKTARI (TON/AY)
OCAK	870,46
ŞUBAT	711,50
MART	684,84
NİSAN	862,74
MAYIS	636,20
HAZİRAN	657,26
TEMMUZ	812,24
AGUSTOS	666,76
EYLÜL	879,62
EKİM	766,24
KASIM	797,92
ARALIK	898,34
TOPLAM (TON/YIL)	9.244,12

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

İlimizde bu konuda bir çalışma bulunmamaktadır.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.16 –Manisa ilinde 2014 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları
(Kaynak: İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2015)

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	108.912	
Fosfor	45.533	512.916
Potas	9.207	
TOPLAM	163.651	

Çizelge B.17 - Manisa ilinde 2013 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Kaynak, yıl).

(Kaynak: İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2013)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (KG)	Miktarı (LT)
Insektisitler	Zararlılarla mücadele	54.915	330.462
Herbisitler	Yabancı otlarla mücadele	4.719	87.394
Fungisitler	Hastalıklarla mücadele	3.416.057	339.479
Rodentisitler	Kemirgenlerle mücadele	60.470	-
Nematositler	Nematot zar. İle mücadele	-	-
Akarisitler	Akarlar ile mücadele	3.270	47.775
Kışlık ve Yazlık Yağlar	Hastalık ve zararlı mücadelesi	-	-
Diğerleri	Hastalık ve zararlı mücadelesi	4.970	27.752
GENEL TOPLAM		3.544.401	832.862

Çizelge B.18 - Manisa ilinde 2013 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları (Kaynak, yıl).

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

İlimizde bu konuda bir çalışma bulunmamaktadır.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlimiz sınırları içerisinde; 220-260 Ton/Gün Evsel Atık, 75-120 Ton/Gün Endüstriyel Atık, 15-25 Ton/Gün Manisa Organize Sanayi Bölgesinden kaynaklanan Evsel Atık oluşmaktadır. Şahindere Kırtık Mevkiinde bulunan düzensiz katı atık depolama alanında katı atıkların bertarafı gerçekleştirilmektedir.
(Kaynak: Manisa Belediye Başkanlığı,2013)

İLİMİZDE DÜZENLİ KATI ATIK TESİSİ ÇALIŞMALARI

2872 Sayılı Çevre Kanununun 11. Maddesinde yer alan; “Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettiirmekle yükümlüdürler.” hükmü gereği Manisa İli Mart 2014 tarihinde Büyükşehir statüsüne geçtiği için, kanuni yükümlülük Manisa İline bağlı 15 adet İlçe Belediyesinden Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlığının yükümlülükleri kapsamına girmiştir. Bu bağlamda, İlimiz için daha önceki çalışmalarla belirlenen 6 adet Belediye Birliği fesh edilerek Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlığınca yeni bir planlama yapılmıştır. Bu planlamaya göre; İlimiz için 3 bölgeye ayrılarak, bu üç proje kapsamında Katı Atık Bertaraf Tesislerinin kurulması öngörülmektedir.

- 1. Katı Atık Bölgesi:** Ahmetli, Saruhanlı, Şehzadeler, Turgutlu, Yunusemre İlçelerini kapsamaktadır. Yunusemre İlçesi Uzunburun Köyü yakınlarında yer alan alan için, uygulama projesi onaylanmıştır. İhale hazırlık aşamasında olup; çalışmalar devam etmektedir.
- 2. Katı Atık Bölgesi:** Kula, Salihli, Alaşehir, Sarıgöl, Köprübaşı, Gördes, Demirci, Selendi İlçeleri kapsamaktadır. Kula İlçesi, Gökçeören Mahallesi, Yeniçeşme Mevkiinde kurulması planlanan “Katı Atık Bertaraf Tesisi” yer seçimi ile ilgili olarak, yer seçimi komisyonunda yer alan kurum görüşleri tamamlanmamıştır.
- 3. Katı Atık Bölgesi:** Akhisar, Gölarmara, Kırkağaç, Soma İlçelerini kapsamaktadır. Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlığın tarafından alternatif alan arayışları devam etmekte olup; henüz İl Müdürlüğümüze yer seçimi için yapılmış bir başvuru bulunmamaktadır.

Çizelge C.1 – Manisa ilinde 2013 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu
(Kaynak Manisa Belediye Başkanlığı)

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
Manisa Büyükşehir Belediyesi		1.367.905	1.367.905	1300-1650 Ton/Gün	1300-1650 Ton/Gün	-	-	0,95-1,20 kg/gün.kişi	0,95-1,20 kg/gün.kişi	-	-	-	-	-	-
İl Geneli															

2014 yılı için katı atık kompozisyon çalışması yapılmamıştır. Manisa Merkez için;2014 yılı **katı atık miktarı: 560 ton/gün geri dönüşüm miktarı: 7,600 ton/gün**'dür.

Çizelge C.2 –Manisa ilinde 2014 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri (Kaynak, yıl)

İl/ilçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor? **			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel *	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlığı	x				BŞ	BŞ	BŞ	x				

* Ofis işyeri dahil.

** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanının sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde bu konuda bir çalışma bulunmamaktadır.

C.3. Ambalaj Atıkları

İlin yıl içerisinde elde ettiği ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları belirlenerek Çizelge C.3 oluşturulmuştur.

Çizelge C.3- Manisa ilinde 2014 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (Kaynak, yıl)

(Kaynak:Atık Ambalaj Sistemi 2014 raporları)

Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	98.311.587	10.657.503	44%	2.260.221	29.106	
Metal	10.698.562	2.951.835	44%			
Kompozit	9.288.416	55.548	44%			
Kağıt Karton	25.973.204	19.859.657	44%			
Cam		3.491.612	44%			
Ahşap	32.072.487	14.775.320	5%		3.735.895	
Toplam	176.344.256	51.791.475		2.260.221		

C.4. Tehlikeli Atıklar

Çizelge C.4–Manisa ilinde 2014 Yılında Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikeli Atıklarla İlgili Veriler (Kaynak, yıl)

Aktivite kodu *	Atık Kodu **	2013 Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi

Aktivite kodu*	Atık Kodu**	2013 Yılı						
		Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi

*Atık Yönetiminin Genel Esasları ya da tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde tanımlanan 2 rakamlı aktivite tipini gösterir.

** Aynı yönetmeliklerde her bir aktivite için sıralanan tehlikeli atık kodu (6 rakamlı).

Çizelge C.5: Süreko Atık Yönetimi Kula Şubesi

Bölümler	2014 yılı Tesise Kabul edilen Atık Miktarı (ton)	Yüzde	Yöntem
Ara depolama	3379,463	5%	Ara depolama -R13
Düzenli Depolama	33426,17	54%	Bertaraf -D5
RDF Tehlikeli, Tehlikesiz RDF, Kablo Geri Kazanım, Kontamine Varil Geri Kazanım, Kablo Geri Kazanım	22969,23	37%	Geri Kazanım -R12
Teh. Metal Geri Kazanım	2423,97	4%	Geri Kazanım -R4
TOPLAM	62198,84	100%	

C.5. Atık Madeni Yağlar

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Çizelge C.6- (.....) ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Kaynak, yıl)

2009	2010	2011	2012	2013	2014

Çizelge C.7- Manisa ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Kaynak, yıl)

2011	2012	2013	2014
			2994

Çizelge C.8 – Manisa ilinde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi (Adet)
(Kaynak, yıl)

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
4	5	4	2	20	16	27

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

Çizelge C.9 – Manisa ilinde 2014 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (Kaynak, yıl)

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)		Bitkisel Atık Yağ Taşıma Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ	Diğer (Belirtiniz)	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)

Çizelge C.10- Manisa ilinde Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı (Kaynak, yıl)

	2010	2011	2012	2013	2014
Lisanslı Araç Sayısı					

C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

İlimizde bu konuda bir çalışma bulunmamaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

Çizelge C.11 – Manisa ilinde 2014 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	

Çizelge C.12 – Manisa ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (Kaynak, yıl)

	2011	2012	2013	2014
Geri Kazanım Tesisi				
Çimento Fabrikası				

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

İlimizde bu konuda çalışma bulunmamaktadır.

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Çizelge C.13 - Manisa ilinde 2014 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (Kaynak, yıl)

Oluşturulan ÖTA Teslim yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA İşleme Tesisi		İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	

C.12. Tehlikesiz Atıklar

“Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik” 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte “atık”, “üretici”, “sahip”, “yönetim”, “toplama”, “bertaraf” ve “geri kazanım” tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

17.06.2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği “ ile tehlikesiz atık özelliği taşıyan atıklar için, geri kazanım, bertaraf, taşıma, toplama ve geçici depolama konularında uygulanması gereken hükümler belirlenmiştir.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar, 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik”in Atık Listesinde; 10 02 koduyla, “**Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar**” olarak belirtilen başlık altında yer almaktadır. Söz konusu atık sınıflandırılması Çizelge C.21’de gösterilmektedir.

Eğer İlde demir çelik sektörü mevcut ise, bu tesislerden, ortaya çıkan cüruf atıklarından, bunların bertaraf yöntemlerinden söz edilmeli ve Çizelge C.22 oluşturulmalıdır.

Çizelge C.14 – Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar Listesi

ATIK KODU	ISIL İŞLEMEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 02	Demir ve Çelik Endüstrisinden Kaynaklanan Atıklar	
10 02 01	Cüruf işleme atıkları	
10 02 02	İşlenmemiş cüruf	
10 02 07*	Tehlikeli maddeler içeren gazların arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	M
10 02 08	10 02 07 dışında gaz arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	
10 02 10	Haddehane tufalı	
10 02 11*	Soğutma suyunun arıtılmasından kaynaklanan yağ içerikli atıklar	M
10 02 12	10 02 11 dışındaki soğutma suyu arıtma atıkları	
10 02 13*	Gaz arıtımı sonucu oluşan ve tehlikeli maddeler içeren çamurlar ve filtre kekleri	M
10 02 14	10 02 13 dışındaki gaz arıtımı sonucu oluşan çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 15	Diğer çamurlar ve filtre kekleri	
10 02 99	Başka bir şekilde tanımlanmamış atıklar	

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

Termik santraller; kömür, motorin, doğal gaz, fuel oil, termal enerji kaynaklarının kullanılması ile elektrik enerjisinin üretilmesidir. Bu tesislerden elde edilen enerjiye termik enerji denilmektedir.

İlimizde Soma ilçesinde 22x2=44 MW, 165X6=990 MW olup toplam 1034 MW kurulu güce sahip, 8 üniteden oluşan; linyit kömürü ile çalışan termik santral mevcuttur. Yıllık ortalama 6500 saat çalışmaları dikkate alınarak yılda 8.186.000 ton kömür yakılarak 6.721.000.000 kwh elektrik enerjisi üretebilecek kapasitededir.

Yakılan kömürün küllerinin tamamı çevreyi kirletmeden şehre 4 km. uzaklıktaki Ayıtlı Kül barajına; su ile karıştırılarak hidrolik olarak pompalarla atılmaktadır. Açığa çıkan kimyasal atıklar nötrale sisteminde nötrale edildikten sonra kül barajında stoklanmaktadır. Açığa çıkan küllerin bir miktarı çimento fabrikalarında kullanılmak üzere satılmaktadır. Azda olsa ekonomiye katkısı sağlanmıştır.

İlimizde bulunan Soma Elektrik Üretim ve Ticaret Anonim Şirketi'nin çalışma alanı santral sahası (Soma Termik Santrali) 1.752.000 m² olup tüm tesislerle beraber 7.500.000 m² mevcut alana sahiptir.

Türkiye'nin ihtiyacı olan elektriğin % 4 ü üretilmektedir. Santral 8 ünite olup 1.034 MW kurulu güce sahiptir.

Çizelge C.15 – Soma Termik Santrali

1.Ünite	
26.11.1976	Şantiye açılışı
.. .06.1977	Temel hafriyatın başlaması
29.09.1981	Ünitenin elektrik üretimine başlaması
06.09.1985	Kesin kabulün yapılması.
2.Ünite	
02.08.1982	Ünitenin elektrik üretimine başlaması
11.01.1985	Kesin kabulün yapılması
3.Ünite	
16.01.1981	Şantiye açılış ve temel hafriyatın başlaması
30.05.1985	Ünitenin elektrik üretimine başlaması
11.11.1986	Kesin kabulün yapılması
4. Ünite	
20.02.1986	Ünitenin elektrik üretimine başlaması
10.09.1987	Kesin kabulün yapılması
5. Ünite	
01.04.1987	Temel hafriyatın başlaması
02.08.1991	Ünitenin elektrik üretimine başlaması
10.12.1993	Kesin kabulün yapılması
6. Ünite	
25.03.1992	Ünitenin elektrik üretimine başlaması
10.12.1993	Kesin kabulün yapılması
7. ve 8. Ünite	
05.10.1955	Temel atılması
24.07.1957	Ünitenin elektrik üretimine başlaması
01.08.1958	7. Ünitenin kesin kabulün yapılması
30.06.1963	8. Ünitenin kabulünün yapılması.

Çizelge C.16: 2013 Yılı Enerji Üretimi-Yakıt Tüketimi Değerleri

		I-VI Ünite	VII-VIII Ünite
Enerji Üretimi (kWh)	Program	4,116,906,000	-
	Üretim	3,622,548,930	-
	Yüzde	87.99	-
Yakıt Tüketimi (ton)	Kömür	4,695,160	-
	Fuel-oil	32,359	-
	Motorin	18	-

Kaynak: SEAŞ – SOMA,2014.

ÇİZELGE C.17: Manisa OSB, Yararlanılan Elektrik Enerjisi Kaynak Ve Üreten Kuruluşlar

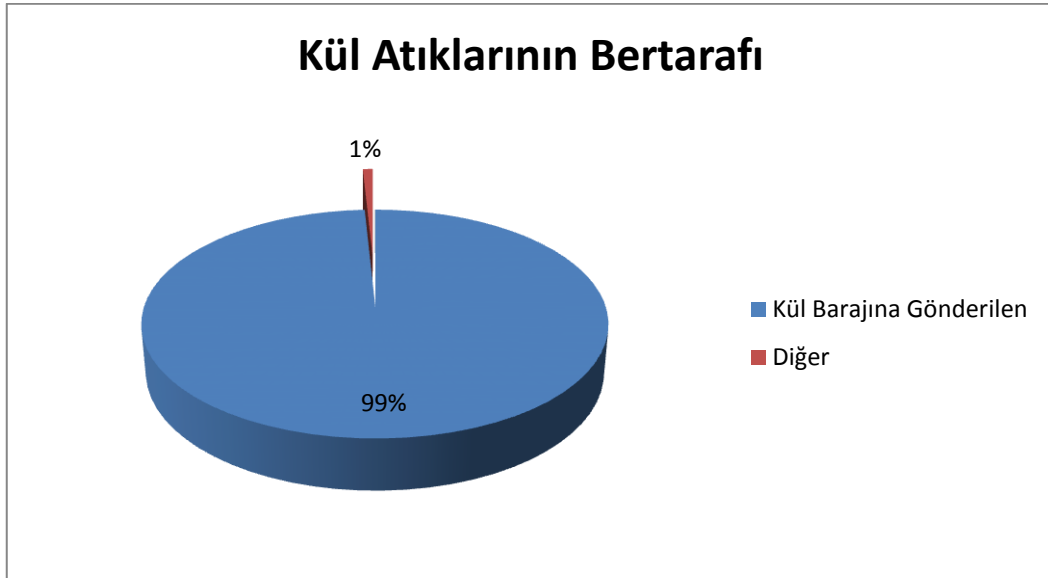
YARARLANILAN ELEKTRİK SANTRALİ KAYNAĞI	türü	SAHİPLİK DURUMU	SAFHASI	KURULU GÜÇ	ÜRETİM	İŞLETMEYE AÇILIŞ TARİHİ	YERİ
SOMA-A	TERMİK	EÜAŞ	İŞLETME	2X22	285.000	1957	Manisa
SOMA-B	TERMİK	EÜAŞ	İŞLETME	6X165	6.435.000	1981	Manisa
MANİSA OSB	TERMİK	EÜAŞ	İŞLETME	3X18.1	290.000	2001	Manisa
POLİNAS	TERMİK	EÜAŞ	İŞLETME	2X5	55.000	1999	Manisa

Kaynak: Manisa Organize Sanayi Bölgesi.

Çizelge C.18 – İlimizdeki (2013) Yılı Termik Santrallerde Kullanılan Kömür Miktarı Ve Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı

(Kaynak: Soma Elektrik Üretim ve Tic. A.Ş.,2014)

Termik Santralin Adı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)		Oluşan Cüruf-Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	
	1-4 üniteler	5-6 üniteler	1-4 üniteler	5-6 üniteler
Soma Termik Santrali	2.520.400	2.174.760	884.660,40	878.603,04
TOPLAM	4.694.160		1.763.263,44	

Grafik C.1 – İlimizde (2013) Yılı Kül Atıklarının Yönetimi

(Kaynak: Soma Elektrik Üretim ve Tic. A.Ş.,2014)

Resim C.1 – Soma Termik Santrali

Çizelge C.19 – Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğe göre Termik Santral Atıkları
(Kaynak: Soma Elektrik Üretim ve Tic. A.Ş.,2013)

ATIK KODU	ISIL İŞLEMDEN KAYNAKLANAN ATIKLAR	KATEGORİ
10 01	Enerji Santrallerinden ve Diğer Yakma Tesislerinden Kaynaklanan Atıklar (19 Hariç)	
10 01 01	(10 01 04'ün altındaki kazan tozu hariç) dip külü, cüruf ve kazan tozu	

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlimizde arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları için, atık üreticilerinden, yeterliliği olan bir laboratuvarında 26.03.2010 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” Ek 2 parametrelerine göre analiz yaptırılması ve İl Müdürlüğümüze gönderilmesi talep edilmektedir. Analiz sonucu değerlendirilerek, arıtma çamurunun bertarafı konusunda, ilgili yönetmelikler kapsamında bilgilendirme yapılmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

İlde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında yapılan çalışmalar tabloya dönüştürülmüştür.

Çizelge C.20– (2014) Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar
(Kaynak: Manisa Belediye Başkanlığı)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/gün	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Manisa Belediyesi	X		X		4		3,5		X		X	Manisa

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı “adet” olarak belirtilecektir.

Çizelge C.21- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı(Kaynak, yıl)

	2012	2013	2014
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	509,249 ton/yıl	1020,167 ton/yıl	1277,228 ton/yıl

C.14. Maden Atıkları

İlde ortaya çıkan maden atıklarına hakkında envanter çalışması bulunmamaktadır.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Çizelge Ç.1 – İlimizdeki 2014 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı(Kaynak, yıl)

KURULUŞ	SAYISI (2012)	SAYISI (2013)	SAYISI (2014)
Alt Seviye	4	4	4
Üst Seviye	2	2	2
TOPLAM	6	6	6

Kaynak: Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü,2015

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Türkiye Florası, içerdiği yaklaşık 10.000 kadar bitki taksonu ile bulunduğu bölge ülkeleri arasında en zengin floralardandır.

Türkiye Florası fitocoğrafik açıdan 3 farklı bölgeye ayrılmaktadır.

- 1- Batı ve Güney Anadolu'yu kapsayan Akdeniz (Mediterranean) fitocoğrafya bölgesi.
- 2- Marmara ve Trakya'yı içine alan tüm Kuzey Anadolu'yu kapsayan Avrupa-Sibirya (euro-siberian) fitocoğrafya bölgesi.
- 3- İç, Doğu, ve Güneydoğu Anadolu'nun içinde bulunduğu İran-Turan (İrano-Turanien) fitocoğrafya bölgeleridir.

Manisa ili flora-fauna yönünden zengin bir ilimizdir. Ege Bölgesinin bu bölümünde topoğrafya şartları değişiklikler gösterir. Alt bölgelerde ova bitkileri, yukarı bölgelere doğru makiler ve alpin bitkileri görülmektedir.

Manisa'da yaz kuraklığının tipik olarak yaşandığı Akdeniz iklimi ve maki üyeleri hakim durumundadır. Bunlar arasında da az miktarda otsu ve yumrulu bitkiler bulunmaktadır. Botanik açıdan kuraklığa dayanıklı, genellikle sert yapraklı ve herdem yeşil çalı ve alçak boylu ağaçların oluşturduğu odunsu bitki topluluğu olan makinin başlıca üyeleri sandal, kocayemiş, mersin, keçiboynuzu, kermes meşesi, pırnal meşesi ve defnedir.

Özellikle büyük kuraklığın yaşandığı yaz aylarında yeşil kalan hemen hemen hiçbir otsu bitkiye rastlamak mümkün değildir.

İlimizde yetişen endemik bitki; Manisa Lalesi'dir. En yoğun olduğu alan Spil Dağı, Milli Parkıdır. Milli Parkta 600 m. Rakıma kadar kızılçam, daha yukarıda ise hakim ağaç türü karaçam'dır. Saçlı meşe, dere yataklarında çınarlar, alt florada ise meşe türleri, sürüngen ardiç, laden, funda, defne, mersin, beberis, otsu bitkilerden geven, bugdaygillerden çayır otları, eğrelti otları, sütleğen, ballıbabagiller, gül şeklindeki şakayıklar hakimdir.

Milli Parktaki genel flora;

- Arenaria sipylea (Spil Areneryası)
- Silene Sipylea (Spil Nakıl Çiçeği)
- Achillea Nobilis Subsp. sipylea (Spil Civanperçemi)
- Cirsium Sipyleum (Spil Dikeni)
- Centaurea Sipylea (Spil Peygamber Dikeni)
- Origanum Sipyleum (Spil Mercanköşkü)
- Tymus Sipyleus (Spil Kekiği)

Spil Dağı'nda ilk olarak tanımlanan ve Spil Dağı'nın ismi verilen endemik bitkilerdir.

- Centaure Sipylea (Spil Peygamberdikeni)
- Tragopogon Subacaulis (Spil Tekesakalı)
- Alkanna Areolata var. sublaevis (Spil Havacıvası)

Dünyada sadece Spil Dağı'nda bulunan bitkilerdir.

- Anemone Coronaria Manisa Dağ Lalesi Anemon
- Tulipa Orphanidae Lale
- Tulipa Sylvestris Sarı Lalel
- Paeonia Masculina Şakayık

Spil Dağı'nda yetişen ve ekonomik önem arz eden bitkilerdir.

Manisa ili genelindeki bitki örtüsünün sık rastlanan başlıca türleri şunlardır:

Karaçam, Kızılcım, Ardiç, Kavak, Söğüt, Ceviz, Kestane, Gürgen, Meşe, Palamut, Karaağaç, Dut, Defne, Çınar, Kaya armudu, Taşayvası, Orman çileği, Yabani Elma, Vişne, Ahlat, Böğürtlen, Üvez, Geven, Erguvan, Korunga, Yonca, Katır Tırnağı, Üçgül, Beyaz tırfıl, Sütleğen, Somak, Hatmi, Menengeç, Ebegümeçi, Ilgın, Çiğdem, Ladin, Mersin, Sarmaşık, Sandal ve Turp, Meyankökü, Gelincik, Yüksükotu, Sığırkuyruğu, Hindiba, Isırgan, Kuzukulağı, Labada, Horozibiği, Menekşe.

(Kaynak:Orman ve Su İşleri Bakanlığı IV. Bölge Müdürlüğü, Manisa Şube Müdürlüğü,2013)

(Kaynak:Orman ve Su İşleri Bakanlığı IV. Bölge Müdürlüğü, Spil Dağı Milli Park Müdürlüğü,2013)

D.2. Fauna

Ülkemizin faunası henüz tamamen bitirilmiş değildir. Özellikle omurgasız hayvanlar (böcekler, yumuşakçalar vs.) üzerindeki çalışmalar oldukça azdır. Omurgalı hayvanlar ise sayıca daha az olduklarından ve daha çok dikkat çektiklerinden daha iyi bilinmekte ve tanınmaktadır. Özellikle kuş ve yabani hayvanlar faunası tamamen bilinmekle birlikte yöresel olarak tam araştırılmış değildir.

Manisa ili, coğrafi büyüklüğü, toprak yapısı, iklim ve bitki örtüsünün elverişliliği nedeniyle, oldukça çeşitli ve zengin bir yabani hayvan varlığına sahiptir.

Spil Dağı Milli Parkında bulunan “Yılkı Atları” yörenin endemikleridir. Bunun haricinde endemik olmamakla beraber Türkiye genelinde nadir yörelerde yetişen “Karaca” bulunmaktadır.

Başta doğu ve kuzeydeki dağlar ve platolar olmak üzere, ilin yüksek kesimlerinde seyrek olarak karacaya rastlanmaktadır.

Karaca; İlimizin 4 bölgesinde bulunmaktadır.

- 1- Merkez ilçe, Sarıçam, Bahadır, Çakmaklı köyleri çevresi.
- 2- Akhisar ilçesi, Arabacıbozköy, Evkavtepe, Beyce, Yatağan, Kırkağaç, Soma, Eynez köyleri ile Bergama ilçesine sarkan ormanlık alanda.
- 3- Soma ilçesi, Şifa dağı (Deniş, Evciler, Beyce, Göktaş, Yağcılı, Tabanlar yöreleri.)
- 4- Demirci ilçesi, Söğütçük köyü (Hoşçalar, Kargınışlar, İrişler, ve Çamköy) ormanları.

Yukarıda adı geçen bölgelerde çok sayıda olmakla beraber sayıları gün geçtikçe artmaktadır.

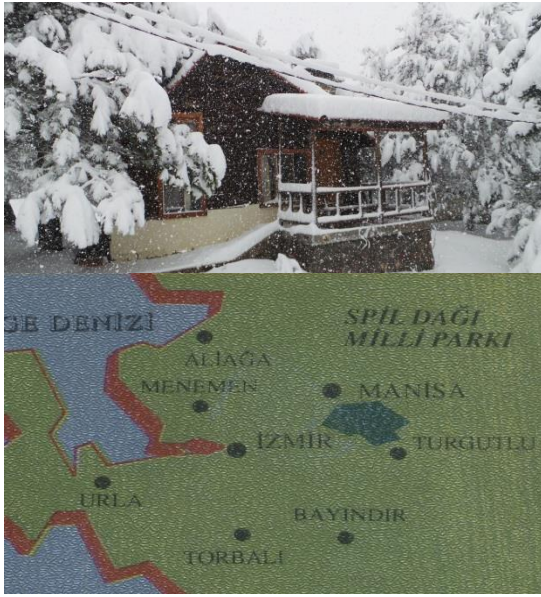
Aynı yörelerde daha sık olarak domuz, tilki, çakal, sincap, kirpi, tavşan gibi yaban hayvanları bulunur.

İlde kanatlı av hayvanları olarak; atmaca, şahin, akbaba, doğan, kerkenez, turaç, kara ve gri ağaçkakan, kaya kırlangıcı, ev kırlangıcı, üveyik, yaban güvercini, sığırcık, çulluk, keklük, leylek türleri bulunmaktadır. Nehirler ile Marmara Gölü ve baraj havzalarında mevsimine göre yaban tavuğu, ördek ve yaban kazlarına rastlanmaktadır. Marmara Gölü su alanı, sulak çayırları, sazlıkları ile su kuşları için önemli bir kışlak ve kuluçka yeridir. Kutan, Karaboyunlu Batağan, Karabatak, Çamurcum, Bozdalağan, Sakar Meke, Yılan Kartalı, Kızıl Bacak, Mahmuzlu Kızkuşu, Kuğu, Angıt türleri yılın önemli bölümünü bu alanda geçirirler. Yine ilin göl ve barajlarında sazan, aynalı sazan, yılan balığı, tatlı su levreği, yayın gibi balık türleri bulunmakta ve avlanmaktadır. İldeki zengin yabani yaşam, kontrolsüz ve bilinçsiz avlanma ve kullanılan tarım ilaçları nedeniyle büyük zarar görmekte, türü tükenen kimi hayvanlar nedeniyle doğal denge bozulmaktadır.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

SPİL DAĞI MİLLİ PARKI

Yurdumuzun Ege Bölgesinde değişik jeolojik ve morfolojik bir yapıya sahip, flora bakımından birçok endemik bitki türlerini barındıran tarihi, arkeolojik ve mitolojik kalıntılara sahip, bilimsel araştırmalar yönünden olduğu kadar rekreasyon imkanları bakımından büyük değer taşıyan Spil Dağı; 22.04.1968 tarihinde Bakanlık oluru ile Milli Park olarak ilan edilmiş olup, Orman ve Su İşleri Doğa Koruma ve Milli Parklar 4. Bölge Müdürlüğü Spil Dağı Milli Park Müdürlüğü sorumluluğunda 6694 ha büyüklüğünde bir Milli Parktır.

Spil Evleri, Kanyonlar, vadiler, inler, mağaralar, dolinler ve lapyalar gibi karstik oluşumlar, jeolojik yapısından kaynaklanan ilgi çekici yer şekilleridir. Kızılçam, karaçam, ardıç ceviz, meşe ve maki bitkilerinin oluşturduğu zengin bitki türleri yanında, Milli Parkta bilimsel araştırmalarla belirlenen 78 adet endemik bitki türü bulunmaktadır.

Arenaria sipylea (spil arenaryası), **Silene sipylea** (spil nakıl çiçeği), **Achillea nobilis subsp. sipylea** (spil civanperçemi), **Cirsium sipyleum** (spil dikenini), **Centaurea sipylea** (spil peygamber dikenini), **Origanum sipyleum** (spil mercanköşkü), **Tymus sipyleus** (spil kekiği)

Spil Dağında ilk olarak tanımlanan ve Spil Dağı'nın ismi verilen endemik bitkilerdir.

Centaurea sipylea (spil peygamberdikenini), **Tragopogon subacaulis** (spil tekesakalı), **Alkanna areolata var. sublaevis** (spil havacıvası) dünyada

sadece Spil Dağında bulunmaktadır.

Anemone coronaria (dağ lalesi), **Tulipa orphanidae** (lale), **Tulipa sylvestris** (sarı lale), **Paeonia mascula** (şakayık) Spil Dağı Milli Parkında yetişen ve ekonomik önem arz eden bitkilerdir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun bir devrine adını veren ve Avrupa ülkelerine de götürülen Manisa Laleleri de Milli Parkta tabii olarak yetişmektedir. Spil Dağında doğal olarak yetişen lale türü *Tulipa orphanidae*'dir ve mayıs ayının ilk haftasında çiçek açar ve yaklaşık 15 gün çiçekleri açık kalır. Osmanlı Lale Devri döneminde Spil Dağında doğal olarak yetişen Manisa lalesi toplanarak Manisa'nın Laleli semtinde yetiştirilerek İstanbul'a gönderilmiştir. Dağın 1968 yılında Milli Park olarak ilan edilmesinden sonra doğal yetiştirme alanları koruma altına alınmış ve her geçen gün sayılarında ve kalitelerinde artış gözlenmektedir. (Kaynak:Orman ve Su İşleri Bakanlığı IV. Bölge Müdürlüğü, Manisa Şube Müdürlüğü,2013)

İLİN ORMAN DURUMU

İl, bulunduğu coğrafyanın özelliklerinden dolayı, batı-doğu doğrultusunda toprak, jeolojik, morfolojik yapı, iklim durumu itibarıyla farklılıklar gösterir. Bu farklılık bitki örtüsündede değişiklikler yaratır. Batı-doğu yönündeki bu bitki örtüsü farklılaşması düzenli ve kesindir. Kademelenme biçiminde değildir. Dağ kütlelerinin deniz etkisini kesmesi, yer yer Akdeniz iklimi ve Karasal iklim, bitki türlerinin iç içe bulunmasına yol açmaktadır. Yükseltiye bağlı olarak ovca bitkileri, makiler, kuraklığa dayanıklı ve sürekli yeşil kalabilen Akdeniz bitkileri ve ormanlar şeklinde bir yayılma göze çarpar. Ormanlar genelde 150 m. üzerindeki yüksekliklerde topluluklar halinde bulunur. Palamut, Meşe, Kızılçam, Karaçam yaygın orman bitkileridir.

Spil Dağı Milli Parkının son yapılan orman envanter çalışmalarına göre orman varlığı 4604 hektardır. Bir önceki orman envanter çalışmalarına göre, 3449 hektar olan orman varlığı 1155 hektar artmıştır. Spil Dağı Milli Parkının son yıllarda orman varlığı, hem alan hem de kalite olarak artmıştır.

Ormanlarda az miktarda Ahlat, Karaağaç, Çınar ve Ardiç'a da rastlanır. İlde sık görülen maki bitki türleri ise; geniş yapraklı taş ihlamuru, mastık, kocayemiş, funda, ladin, zeytin ve az miktarda defne, kuşkonmaz ve üvezdir. Tarımın hızla gelişmesi, kullanılan ilaç ve gübreler nedeniyle ova kesimlerindeki doğal bitki örtüsü ortadan kalmıştır. Yağış rejiminin etkileri, ormanlardaki insan tahribatı, erozyon nedenleriyle ormanlık alanlarda bitki örtüsünün fakirleşmesi göze çarpmaktadır.

Manisa ili genelindeki bitki örtüsünün sık rastlanan başlıca türleri şunlardır. Karaçam, Kızılçam, Ardiç, Kavak, Söğüt, Ceviz, Kestane, Gürgen, Meşe, Palamut, Karaağaç, Dut, Defne, Çınar, Kaya armudu, Taş ayvası, Orman çileği, Yabani elma, Vişne, Ahlat, Böğürtlen, Üvez, Geven, Erguvan, Korunga, Yonca, Katır Tırnağı, Üçgül, Beyaz tırfil, Sütleğen, Somak, Hatmi, Menengeç, Ebegümece, Ilgın, Çiğdem, Ladin, Mersin, Sarmaşık, Sandal ve Turp, Meyankökü, Gelincik, Yüksükotu, Sığırkuyruğu, Hindiba, Isırgan, Kuzukulağı, Labada, Horozibiği, Menekşe gibi bitkilerdir.

Son yıllarda, yüksek kesimlerdeki doğal bitki örtüsünü olumlu anlamda etkilemek ve ekonomik fayda sağlamak amacıyla, delice zeytin aşılması, menengeçe, antep fıstığı aşılması, ceviz, kestane, fıstık çamı yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Orman Bölge Müdürlüğü'nün Manisa ili dahilinde kalan orman alanlarının büyük bölümü genel olarak bozuk niteliktedir. Manisa ili dahilindeki genel saha 1.335.269 ha olup, bunun 444.868 ha'ı normal ve büyük sahalar dahil olmak üzere orman alanı, 890.401 ha'ı ormansız alandır. Ağaç türü olarak, ibrelilerden Kızılçam, Karaçam, Asli türler başta gelmekte olup yapraklı tür olarak Meşe baltalığı ve diğer maki formasyonu teşkil etmektedir.

İldeki toplam **orman** alanı 194456.8 (ha),

Verimli orman alanı 101496.2 ha

Verimsiz orman alanı 92960.6 ha

Başlıca ağaç türleri kızılçam, karaçam, fıstıkçamı, meşe, kestane, ardiç, sedir bulunmaktadır.

Çizelge D.1: Manisa İli 2014 Yılı Tali Orman Ürünleri Üretimi

ÜRÜN CINSİ	MANİSA	BİRİM
Tomruk	116.874	M ³
Maden Direk	11.855	M ³
Sanayi Odunu	62.713	M ³
Tel Direk	293	M ³
Kağıtlık Odun	50.185	M ³
Lif-Yonga	270.627	M ³
Yakacak Odun	76.496	Ster

Kaynak: Orman İşletme Müdürlükleri, Sayılarla Manisa2015

Çizelge D.2: İşletme Şefliklerine Göre Orman Alanı

İşletme Şeflikleri	TOPLAM ORMAN ALANI	TOPLAM ORMAN ALANI (HA)		KORU ORMAN ALANI (HA)		BALTALIK ORMAN ALANI (HA)	
	(HA)	Normal	Bozuk	Normal	Bozuk	Normal	Bozuk
Adala	20750,1	5170,2	15579,9	5170,2	15579,9	-	-
Ahmetli	11406,9	7730,4	3676,5	7730,4	3676,5	-	-
Alaşehir	19648,2	12523,5	7124,5	12523,5	7124,7	-	-
Manisa	11500,3	7669,5	3830,8	7669,5	3038,8	-	-
Osmançalı	13209,3	6216,8	6992,5	6216,8	6992,5	-	-
Salihli	18462,9	9838,8	8624,1	9838,8	8624,1	-	-
Sarıcam	9970,3	6916	3054,3	6916	3054,3	-	-
Sarıgöl	15536,5	7961,5	7575	7961,5	7575	-	-
Saruhanlı	17062,6	8260,8	8801,8	8260,8	8801,8	-	-
Turgutlu	17550	11365	6185	11365	6185	-	-
Uluderbent	21717,7	9462,5	12255,2	9462,5	12255,2	-	-
Yuntdağı	17642	8381,2	9260,8	8381,2	9260,8	-	-
TOPLAM	194456,8	101496,2	92960,6	101496,2	92960,6	-	-

Kaynak: Manisa Orman İşletme Müdürlüğü,2013.

Çizelge D.3: Manisa İli Kadastro Çalışmaları

BELDE VE KÖY SAYISI	380
Ormansız Köy Sayısı	78
Orman Kadastro Yapılan	111
Orman Kadastro Yapılacak	191
Orman Alanı (ha)	194456,8
Orman Kadastro Yapılan Orman Alanı (ha)	106346,38
Orman Kadastro Yapılacak Orman Alanı (ha)	88110,4
Belde ve Köy Adedine Göre Orman Kadastro Yapılan (%)	29
Orman Sahasına Göre Orman Kadastro Yapılan (%)	55

Kaynak: Manisa Orman İşletme Müdürlüğü,2013,

Çizelge D.4: Manisa İli, 2012 Yılı Ağaç Türlerinin Yayılışı

AĞAÇ TÜRÜ	MANISA Alan (Ha)
Kızılçam	89251,9
Karaçam	8408,5
Fistikçamı	6515,1
Meşe	48635,1
Kestane	77,1
Selvi	
Sedir	112,6
Ardıç	65,8
Maki	13391,3
Karışık	27999,4
TOPLAM	194456,8

Kaynak: Manisa Orman İşletme Müdürlüğü,2013

D.4. Çayır ve Mera

Manisa ili, 1.381.000 ha. Yüzölçümü ile Türkiye'nin büyük illeri arasında yer alır. İl topraklarının % 33 'ü tarım yapılan arazilerdir. Bu alan 456.429 ha dır. Doğal çayır, mera alanlarının genişliği 71.944 ha olup oranı % 5 tir.

Manisa İlinde faaliyet gösteren Orman İşletme Müdürlüklerinde bulunan ve 1996-2005 yıllarını kapsayan Amenajman Planlarına göre; Milli Park sınırları içinde 129.5 ha, Gördes Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içinde 579 ha, Demirci Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içinde 800 ha olmak üzere toplam 1508.5 ha mer'a alanı mevcuttur. Bu mer'alardan civar köylerin sürü sahipleri yararlanmaktadır.

D.5. Sulak Alanlar

Çizelge D.5: Marmara Gölü

ADI: MARMARA GÖLÜ	Yağış alanı :1.780 km ²
İLİ : MANİSA	Yüksekliği : 5,6 m
İLÇESİ : GÖL MARMARA -SALİHLİ	Toplam göl hacmi : 320 hm ³
ALAN (He) ; 6800	Yıllık Ort.Su : 193 hm ³ /yıl
YÖNETİM PLANI : YOK.	

ADI: DEMİR KÖPRÜ BARAJI	Yağış alanı : 47.66 km ²
İLİ : MANİSA	Yüksekliği : 74 m
İLÇESİ : SALİHLİ	Toplam göl hacmi : 1.320 hm ³
ALAN (He) ; 4564	Yıllık Ort.Su : hm ³ /yıl
YÖNETİM PLANI : YOK.	

Çizelge D.6: Afşar Barajı

ADI: AFŞAR BARAJI	Yağış alanı : 540 km ²
İLİ : MANİSA	Yüksekliği : 45,5 m
İLÇESİ : ALAŞEHİR-SARIGÖL	Toplam göl hacmi : 84 hm ³
ALAN (He) ;	Yıllık Ort.Su : 92 hm ³ /yıl
YÖNETİM PLANI : YOK.	

Çizelge D.7: Gördes Barajı

ADI: GÖRDES BARAJI	Yağış alanı :14.05 km ²
İLİ : MANİSA	Yüksekliği : 95 m
İLÇESİ : GÖRDES	Toplam göl hacmi : 448.46 hm ³
ALAN (He) ; 1517	Yıllık Ort.Su : hm ³ /yıl
YÖNETİM PLANI : YOK.	

Çizelge D.8 Sevişler Barajı

ADI: <i>SEVİŞLER BARAJI</i>	Yağış alanı :444 km ²
İLİ : MANISA	Yüksekliği : 65 m
İLÇESİ : SOMA	Toplam göl hacmi : 122.4 hm ³
ALAN (He) ;	Yıllık Ort.Su : 112,6 hm ³ /yıl
YÖNETİM PLANI : YOK.	

(Kaynak:Orman ve Su İşleri Bakanlığı IV. Bölge Müdürlüğü, Manisa Şube Müdürlüğü,2013)

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

MESİR TABİAT PARKI

Manisa Merkezde bulunan Alan 12.1 hektar olup 13.04.2008 tarihinde Tabiat parkı ilan edilmiştir. Şu anda ateşsiz piknik amaçlı kullanılan 5,00 hektarlık bölümünün 3 hektarı yerli bitki türleri ile arboretum şeklinde ağaçlandırılmış olup, bu bölümde yaklaşık 92 adet değişik bitki türü dikimi yapılmıştır. Geven, zakkum, kekik v.b. bitkileri bulunmaktadır.

Fauna:Alanda göçmen kuşlardan sığırcık ile birlikte diğer değişik kuş türleri bulunmaktadır. Görülen kuş türleri; serçe, karga, kırlangıç, arıkuşu, belli başlı türler arasındadır. Faunanın bir biyolog tarafından tam olarak tespit edilmesi gerekmektedir.

İklim:Akdeniz iklimi hakimdir. Yazları sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Ortalama yıllık yağış miktarı 845,9 mm dir.

Arkeolojik ve tarihsel değerler: Mesir Tabiat Parkının 3,0 ha 'lık bölümünü oluşturan tanıtım parkı, Manisa halkına ve Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerine hizmet edecek şekilde alan düzenlemeleri yapılmıştır. Mesir Tabiat Parkı alanı

içerisinde su değirmeni bendi bulunmaktadır.

Kaynak ve Peyzaj değerler: İçerisinde yer alan 92 adet değişik bitki türü ile Mesir Tabiat Parkı aynı zamanda rekreasyonel kullanımlara açık bir alandır. Ayrıca birçok flora ve fauna elemanına yaşama ortamı oluşturan Bozköy Deresi ve Kent Ormanı Göleti şelaleleri ile ziyaretçi kullanımları açısından potansiyel oluşturan Mesir Tabiat Parkı önemli bir peyzaj kaynak değerine sahiptir.

Ayrıca mesir macunu karışımında bulunan bitkilerin canlı ve cansız örneklerinin sergilenmesi yapılarak Manisa Mesir Macunu tarihine hizmet edecektir.

Gerçekleştirilebilecek faaliyetler: Piknik ve dinlenme, doğa yürüyüşü, doğa eğitim merkezi ve planetoryum

Manisa Merkez de bulunan tabiat parkına 1 nolu Belediye Minibüsleri ile ulaşmak mümkün yada özel araçlarla.

Tabiat parkımız İzmir Bornova'ya 25 Km mesafededir.

SÜREYYA TABİAT PARKI

Manisa Merkezde bulunan Alan 4.85 hektar olup 11.07.2011 tarihinde Tabiat parkı ilan edilmiştir. Alanın şu anda piknik amaçlı kullanılan bölümünün tamamı orman vafında ve ağalık karakterizasyona sahiptir. fıstık çamı, selvi ve çınar ağaçları ile kaplı olup yer yer zakkum çiçekleri mevcuttur.

Fauna: Alanda Görülen kuş türleri; serçe, karga, kırlangıç, arıkuşu, belli başlı türler arasındadır. Fauna kapsamında bilimsel bir çalışma yapılmamıştır.

İklim: Akdeniz iklimi hakimdir. Yazları sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Ortalama yıllık yağış miktarı 845,9 mm dir.

Arkeolojik ve tarihsel değerler: Manisa merkez sınırlarında yer alan Süreyya Tabiat Parkının içinden geçen karaçay deresinin üzerinde yer alan köprü kalıntısının 18-19 yy Osmanlı dönemine ait olduğu sanılmaktadır. İşlenmiş yöresel taş ve tuğlanın Horasan harçla tutturulması ile inşa edilmiş olan köprü'nün derenin batı kenarındaki ayağı kısmen ayaktaadır.

Gerçekleşirebilecek faaliyetler: Piknik ve dinlenme, doğa yürüyüşü, at gezisi.

Merkeze 5 km mesafede olan tabiat parkına özel araçlarla ulaşılabilir. Tabiat parkı İzmir-İstanbul kara yolu üzerinde ve İzmir Bornova'ya 25 km mesafededir.

3-Kula Peri Bacaları Tabiat Anıtı.

Kula Peri Bacaları Tabiat Anıtı alanı; Kula Merkeze 16 km uzaklıkta Ankara-İzmir Ana Karayolu üzerinde Yurtbaşı Köyü (eski adı Davala) yakınında Burgaz Mevki'in de; Ana karayolu üzerinden Gediz 1 köprüsünü geçtikten yüz metre sonra sola kıvrılan yol ile başlayan Toplam 152 ha alanı kapsamaktadır.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı 4. Bölge Müdürlüğü tarafından Burgaz Mevkii'nde yer alan 152 ha lık alanın etüdü yapılmış ve taşıdığı tabii, kültürel kaynak değerleri ve rekreasyon potansiyeli sebebi ile 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 2. Maddesinde yer alan tabiat anıtı statüsünün uygun olduğu tespit edilmiştir. (Ek:Harita-1 1/10.00 Kula Peri Bacaları Tabiat Anıtı Sınırları)

Bu sebeple ilgili saha 2873 Sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 3. maddesi ve 645 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamesi'nin 8.maddesinin (ğ) bendi gereği; Orman ve Su İşleri Bakanlığı

21.12.2012 tarih ve 1956 sayılı Olur'ları ile "Kula Peri Bacaları Tabiat Anıtı" olarak tescil edilmiştir. (Ek:İlan Metni Oluru:1-2.3-4)

Tabiat Anıtı ilan edilen alan içerisinde toplam 37,5 ha alan, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmiştir.

(Kaynak:Orman ve Su İşleri Bakanlığı IV. Bölge Müdürlüğü, Manisa Şube Müdürlüğü,2013)

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Spil Dağı Milli Parkı 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'na göre yönetilen ve korunan 6694 ha. Büyüklüğünde bir alandır. Yapılan koruma ve geliştirme çalışmaları sonucunda bitki ve hayvan varlığında ciddi gelişmeler ve artışlar tespit edilmektedir. Ancak bölgede halkın rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli miktarda alan bulunmaması sebebiyle yoğun kullanım baskısı olmaktadır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından halkın eğlence ve dinlenme ihtiyaçlarının çevreye zarar vermeden karşılanması için, Spil Dağı Milli Parkında alt yapı çalışmaları yapılmaktadır. Altyapı çalışmaları bittikten sonra Milli Park yöre halkına daha kaliteli hizmet vermiş olacaktır.

Spil Dağı Milli Parkında, yaz ve kış turizmine hizmet etmek amacıyla, Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından imar planı yaptırılmış ve uygulama çalışmaları devam etmektedir. (Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı IV. Bölge Müdürlüğü, Spil Dağı Milli Park Müdürlüğü,2013)

Kaynaklar Orman Su İşleri 4. Bölge Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

İlin arazi kullanım durumu güncel bilgiler doğrultusunda tarım arazileri, ormanlar, çayır/mera, su kütleleri, yerleşim yerleri ve yapay alanlar şeklinde sınıflandırılarak değerlendirilmeli ve aşağıdaki Grafik E.1 oluşturulmalıdır. Eğer bulunabilirse Çizelge E.1 de verilmelidir.

Çizelge E.1 – İlimizin (2013) Yılı Arazi Kullanım Durumu
(Kaynak: İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,2014)

Genel Arazi Dağılımı	Alan (Da)	Oran (%)
TOPLAM	13.201.000	100,00
Tarım Alanı	5.139.374	38,93
Çayır-Mera	325.290	2,46
Ormanlık-Fundalık	3.398.158	25,74
Kullanılmayan Tarım Arazisi	46.637	0,35
Tarım Elverişsiz Arazi	4.338.178	32,86

Çizelge E.2 – 2013 Yılı için Manisa ilinde Arazilerin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması (Kaynak: Sayılarla Manisa 2013)

Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	107.201,00	8,12
2. Sınıf Araziler	103.360,00	7,83
3. Sınıf Araziler	101.256,00	7,67
4. Sınıf Araziler	88.574,00	6,71
5. Sınıf Araziler	309.623,00	23,45
6. Sınıf Araziler	564.919,00	42,79
7. Sınıf Araziler	45.157,00	3,42
8. Sınıf Araziler		
TOPLAM	1.320.099,00	100

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

İzmir-Manisa Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı 23.06.2014 tarih ve 9948 sayılı Bakanlık Makamı Olur'u ile onaylanmış yürürlüğe girmiş olup, yapılan itirazlar sonucu değişiklikler ise Bakanlık Makamınının 30.12.2014 tarih ve 21137 sayılı Olur'u ile onaylanmıştır.

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

Yıl içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” kapsamında ÇŞİM tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gerekli ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları verilmeli ve Çizelge F.1, Grafik F.1, Grafik F.2 oluşturulmalıdır.

Çizelge F.1 –Manisa İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2014 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı
(Kaynak: ÇED, İzin Denetim Şube Müdürlüğü çalışmaları, 2015)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	32	7	25	61	5	2	-	132
ÇED Olumlu Kararı	-	4	-	6	-	-	-	10

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Avrupa Birliği müktesebatının iç hukuka aktarılması sürecinde, "Çevre" başlıklı konular oldukça önem kazanmıştır. Bu uyum sürecinde, ülkemizde çevre konusunda yetkili resmi kurum Çevre ve Şehircilik Bakanlığıdır. Bakanlık, yasal anlamda Türk Çevre Mevzuatı'nın AB Mevzuatı'na uyumuna, mevzuatın uygulanmasına ve kurumsal anlamda idari yapı ile bilgi paylaşım altyapısının güçlendirilmesine yönelik hedefler geliştirmiştir.

Daha önce ayrı ayrı alınan emisyon, gürültü, atık su deşarj gibi izin konuları ile geri kazanım, bertaraf, ara depolama, işleme, arındırma gibi lisans konularını bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde 'Çevre İzni /Çevre İzni ve Lisansı' başlığı altında toplanması kararlaştırılmıştır.

Bu uygulamadan önce, örneğin, bir firmanın emisyon konusunda izni varken atık su deşarjı konusunda izni olmadığından faaliyetten men edilebiliyordu. Bakanlık bu gibi problemlerin önüne geçmek ve faaliyetin başlangıcından sona erdirilmesine kadar olan süreçte firmanın çevre mevzuatı hükümlerine göre faaliyet göstermesini sağlamak için 29/04/2009 tarih ve 27214 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 01/04/2010 tarihinde yürürlüğe giren “Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik(ÇKAGİLHY)” hükümleri gereği; Emisyon İzni, Deşarj İzni, Gürültü Kontrol İzni v.b. izin ve lisanslara tabi tesisler için başvuru, değerlendirme ve belgelendirme süreçleri elektronik ortamda ve tek bir noktadan yürütülmektedir. Bunun sonucunda da belgelendirme sürecinde Deşarj İzni ve Emisyon İzni Belgelerinin ayrı ayrı düzenlemesi uygulaması kaldırılmış olup, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan Yönetmeliklerde belirtilen şartları sağlayan tesisler için “Çevre İzin Belgesi/Çevre İzin ve Lisans Belgesi” adı altında tek bir belge düzenlenmektedir.

Bu kapsamda elektronik ortamda yapılan başvuruların değerlendirilmesinde 2014 Yılında ÇKAGİLHY Ek-2 Listesi kapsamında bulunan tesisler için İl Müdürlüğümüzce toplam;

- 151 GFB Başvuru dosyası incelenmiş; 60 adet Dosya yeterli bulunarak GFB verilirken 91 başvuru dosyası red edilmiştir.

2014 Yılında ÇKAGİLHY Ek-1 Listesi kapsamında bulunan tesisler için Bakanlığımızca toplam;

- 6 GFB Başvuru dosyası incelenmiş; 6 adet Dosya yeterli bulunarak GFB verilmiştir.

- 16 Çevre İzin/Lisans dosyası incelenerek yeterli bulunarak Çevre İzin/Lisans Belgesi verilmiştir.

Çizelge F.2 – Manisa ilinde 2014 Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (ÇED ve İzin Şube Müdürlüğü,2015)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	6	60	66
Çevre İzni	5	52	57
Çevre İzin ve Lisansı*	11	4	15

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Bakanlığımızca 29/04/2009 tarih ve 27214 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 01/04/2010 tarihinde yürürlüğe giren “Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik” hükümleri gereği 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca alınması zorunlu olan Emisyon İzni, Deşarj İzni, Gürültü Kontrol İzni v.b. izin ve lisanslar için yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Bu kapsamda; 01/04/2010 tarihinden itibaren Emisyon İzni, Deşarj İzni, Gürültü Kontrol İzni v.b. izin ve lisanslara tabi tesisler için başvuru, değerlendirme ve belgelendirme süreçleri tek bir noktadan tamamen elektronik ortamda ve internet üzerinden e-imza ile yürütülmektedir.

Çevre İzni uygulaması Bakanlığımızca; yeterli bilgisayar alt yapısı ve yetişmiş personeli olan 10 pilot İlde 01/04/2010 tarihinde başlatılmış ve ülke genelinde 01/07/2011 tarihinde uygulamaya geçmiştir. **İl Müdürlüğümüz 10 pilot İl arasında yer almıştır.**

Elektronik ortamdaki Geçici Faaliyet Belgesi, Çevre İzin Belgesi ve Çevre Lisansı başvurularının değerlendirilmesi işlemlerinin yanı sıra Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik hükümleri kapsamında;

-Tesislerin Yönetmelik Ek-1 ve Ek-2’ si kapsamında Çevre İzin ve Lisansına tabi olup, olmadıkları yönündeki müracaatları ile ilgili olarak mevzuat kapsamında görüş tahsis etmek,

-Yönetmelik Ek-3 B’ sinde tanımlı olan ve tesislerin ilgili mevzuatlardaki teknik şartları sağlayıp, sağlamadığına ilişkin olarak “İl Müdürlüğü Uygunluk Yazısı” düzenlemek,

-Emisyon konulu Çevre İzin Belgesine tabi işletmelerde emisyon kaynaklarının sayısı, cins ve özelliklerinin belirtildiği “Valilik Tespit Raporlarını” hazırlamak,

-Atıksu Deşarjı konulu Çevre İzin Belgesine tabi işletmelerde; atıksu arıtma tesisleri çıkışlarından farklı zamanlarda olmak üzere 3 adet atıksu numunesi alımı ile atıksu arıtma tesisi girişlerinden 1 adet giriş suyu numunesi alımı işlemleri ile sektör itibariyle gerekli olan tesislerden atıksu arıtma çamuru numuneleri almak,

İl Müdürlüğümüzce yürütülen çalışmalar arasında bulunmaktadır.

Kaynaklar: ÇED, İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü çalışmaları.

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise; izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak, yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak, kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi), mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda, Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda, ihbar veya şikâyet sonrasında ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.1 - Manisa ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı
(Kaynak:Manisa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü çalışmaları,2015)

Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	Toplam
Planlı denetimler	60	75	61	6	49	1	11		37	113
Ani (plansız) denetimler		429	367	18	447	9	136		437	995
Genel toplam	60	504	428	24	496	10	147		474	1417

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.2 –Manisa ilinde 2014 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (Kaynak:Manisa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü çalışmaları,2015)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	131	83	4	92	2	104	19	310
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	131	83	4	92	2	104	19	310
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	131	83	4	92	2	104	19	100

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.3 –Manisa ilinde 2014 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı
(Kaynak:Manisa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü çalışmaları,2015)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	29465,52	337870,00		337856,00		84460,00	289644,21		1.077.294,93
Uygulanan Ceza Sayısı	27	5		4		3	27		66

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İl Müdürlüğümüzce 2872 sayılı Çevre Kanununun 15. Maddesi 3 bendi kapsamında; ÇED Yönetmeliği kapsamında proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyet hakkında; faaliyet durdurma yaptırımını uygulanmaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Çevre Mevzuatı kapsamındaki görevlerimizin aksatılmadan ve zamanında yapılabilmesi, vatandaşlarımızın talep ve şikayetlerinin en kısa sürede mağduriyet oluşturmadan mevzuat çerçevesinde yerine getirilebilmesi, Çevre Kirliliği ile etkin bir şekilde mücadele edebilmek için Çevre Denetimi Şube Müdürlüklerinin gece-gündüz sürekli çalışabilir hale getirilebilmesi ve çevre bilincinin giderek arttığı toplumumuzda asgari şartlarda hizmet verebilmemiz için Bakanlığımızca İl Müdürlüğümüz Çevre Birimlerine personel takviyesi yapılması büyük önem arz etmektedir.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü çalışmaları

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İl Müdürlüğümüzce Çevre Mevzuatı kapsamında gerçekleştirilen denetimlerin ana unsurunu oluşturan husus, kirletene ceza anlayışı değil kirletmeden çevreyi koruma anlayışıdır.

Çevrenin korunması ve sürdürülebilir bir kalkınmanın ana unsurlarından biri hiç şüphesiz sanayicilerdir.

Bu nedenle İl Müdürlüğümüzce, Sanayicilerimizin; Çevre Bilincinin ve Çevre Mevzuatı Kapsamında Farkındalığın Arttırılmasına yönelik olarak 2012 yılı içerisinde yoğun bir çalışma başlatılmıştır.

Çevre Mevzuatı Kapsamında Farkındalığın Arttırılması kapsamında sanayicilerimizin Çevre Mevzuatı ile ilgili yükümlülüklerinin irdelendiği çok sayıda toplantı düzenlenmiştir. İlimizdeki; Sanayi ve Ticaret Odaları, Organize Sanayi Bölgeleri, Sanayici Dernekleri, Küçük ve Orta Boy İşletme Kooperatifleri ile birlikte düzenlenen bu toplantılarda; Çevre Kanunu, Türk Çevre Hukukunda Adli ve İdari Yaptırımlar, ÇED Yönetmeliği Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik, Çevre Görevlileri ve Çevre Danışmanlık Firmaları Hakkında Yönetmelik, Denetimde Atık Yönetimi Uygulamaları ve İl Müdürlüğümüzce yapılan çalışmalar hakkında sunumlar yapılmış olup, toplantılar sonunda düzenlenen panel kısmında ise sanayicilerimizin uygulamaya yönelik soruları cevaplandırılmıştır.

Bunun yanında İlimiz, Saruhanlı İlçesi, Mütevelli Beldesinde bulunan Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Merkezinde yıl boyunca düzenli aralılar ile İmam, Vaiz ve Müezzin adaylarına çevre kirliliği, çevre bilinci ve duyarlılığı hakkında temel sunumlar yapılmaktadır.

İl Jandarma Komutanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda ilimizde bulunan Jandarma Karakollarında da Er ve Erbaşlara çevre konulu sunum ve bilgilendirmeler yapılmıştır.

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

1. GENEL 1.1. NÜFUS

NÜFUS										
GÖSTERGE: Nüfus artış hızı										
TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.										
Önerilen Kaynak: TÜİK										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990 ve sonrası il nüfusu, İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)										
Durum ve eğilimler;										
Yıllar	1990	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nüfus (Kişi)	1.154.418	1.260.169	1.319.920	1.316.750	1.331.957	1.379.484	1.340.074	1.346.162	1.359.463	1.367.905
Nüfus Artış Hızı (%)	91	47	-3	11	35	-29	4	9	9,8	6,2
Nüfus Yoğunluğu			101	101	102	105	102	103	104	104
Değerlendirme ve Sonuçlar										
<i>Türkiye’de nüfus artış hızı 1990 yılında %17 iken, 2005 yılında %12,3’e gerilemiştir. Ancak toplam nüfus artmaya devam etmiştir. 2008 yılı verilerine göre toplam nüfus 71.079.000 kişi, nüfus artış hızı ise %11,5’tir. Toplam nüfus artmaya devam etmektedir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir.</i>										

NÜFUS
GÖSTERGE: Kentsel nüfus oranı
TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.
Önerilen Kaynak: TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde yıllara göre kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması

Durum ve eğilimler:**Veri formatı**

Yıl	Toplam			Şehir			Köy		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2007	1319920	667061	652859	841059	426689	414370	478861	240372	238489
2008	1316750	656051	660699	843999	421187	422812	472751	234864	237887
2009	1331957	669724	662233	868809	439160	429649	463148	230564	232584
2010	1379484	714064	665420	924267	487783	436484	455217	226281	228936
2011	1340074	671361	668713	891084	447927	443157	448990	223434	225556
2012	1346162	673700	672462	904513	453589	450924	441649	220111	221538
2013	1359463	682097	677366	1359463	682097	677366	-	-	-
2014	1367905	686379	681526	1367905	686379	681526	-	-	-

İlçelerin Nüfusları 2014 Yılı

Belediye	Toplam	Erkek	Kadın
Ahmetli	16.104	8.019	8.085
Akhisar	163.107	81.335	81.772
Alaşehir	99.962	50.372	49.590
Demirci	43.027	20.157	22.870
Gölmarmara	15.384	7.677	7.707
Gördes	29.768	14.598	15.170
Kırkağaç	45.730	25.936	19.794
Köprübaşı	14.191	7.169	7.022
Kula	45.587	22.609	22.978
Salihli	156.861	77.399	79.462
Sarıgöl	36.206	18.030	18.176
Saruhanlı	53.684	26.830	26.854
Selendi	21.437	10.662	10.775
Soma	105.518	53.092	52.426
Şehzadeler	166.443	84.274	82.169
Turgutlu	150.460	75.583	74.877
Yunusemre	204.436	102.637	101.799
Büyükşehir belediyesi	1.367.905	686.379	681.526

Kaynak: TÜİK**Değerlendirme ve Sonuçlar**

Ülkemizde 1990 yılında %51,32 olan kentsel nüfus oranı 2000 yılında %59,25'e yükselmiştir. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Plansız kentleşme ve gecekondulaşma ile hizmet sunumu bakımından sorunlu kentler oluşmuş ve çevre sorunları hızla büyümüştür. Ülkemizde artan kentsel nüfus oranına paralel olarak kentlerde yaşanan çevre sorunlarının da artması olasılığı vardır.

1.2 SANAYİ

SANAYİ																																
GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri																																
TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.																																
Önerilen Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası																																
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)																																
Durum ve eğilimler																																
<p>Manisa, geçmişte özellikle bölgede yetişen çeşitli ürünler için canlı bir alış-veriş yeri, dokumacılık, besin maddeleri imali , dericilik ve tarım araçları üretimi gibi alanlarda faaliyet gösteren çok sayıda atölye ve tezgahın bulunduğu sanayi ve ticaret merkezidir.</p> <p>Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sanayileşme, ekonomi veya kalkınmanın önemli bir göstergesi olarak görülmektedir. Manisa’da sanayileşmenin ilk adımı, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde 17 Ağustos 1963 tarihinde Manisa Ticaret Odası’nca, Manisa Borsası’nın da maddi katkılarıyla Türkiye Odalar Birliği Sanayi Dairesi’ne Manisa Organize Sanayi Bölgesinin fizibilite etüdünün yaptırılmasına karar verilmesi ile atılmıştır.</p> <p>1964 yılında Manisa Organize Sanayi Bölgesi Tesis ve Geliştirme Projesi Sanayi Bakanlığı’na sunulmuş ve yapılabirliği tespit edilmiştir.</p> <p>1966 yılında Manisa Ticaret Odası ve Türkiye Halk Bankası arasında kredi sözleşmesi imzalanmıştır.</p> <p>Kredi anlaşmasını müteakip arsa alımlarına başlanmış ve 1968 yılında 174 Ha.lık I.Kısımın altyapı inşaatına başlanmıştır.</p> <p>1970 yılında altyapı inşaatlarının tamamlanmasıyla sanayicilere yer tahsisi yapılmaya başlanmış, 70 adet parsel üzerinde 65 adet sanayi tesisi oluşmuştur.</p> <p>1984 yılında I. Kısımın %95 oranında doluluğa ulaşması nedeniyle Bölgenin büyütülmesi düşünülmüş ve 1985 yılında II. Kısım hazırlıklarına başlanmıştır.</p> <p>1990 yılında 150 Ha.lık II. Kısım altyapı inşaatları başlamıştır. 1991 yılında altyapı inşaatları tamamlanarak geçici kabulü yapılmış ve II. Kısım hizmete açılmıştır. Bu Kısımda; 20 adet parsel 19 adet firma bulunmaktadır.</p> <p>1996 yılında II. Kısım da doluluk oranı % 90 a ulaşınca aynı yılda 185 Ha.lık III.Kısımın hazırlıklarına başlanmıştır. 1999 yılı sonunda altyapı inşaatları tamamlanmıştır. Bu kısımda: 49 adet parsel 45 adet firma (üretime geçen 18, inşaat safhasında 27) bulunmaktadır.</p> <p>Organize Sanayi Bölgelerinde yer seçimi süreci uzun bir zaman aldığından 2003 yılında III.,IV. ve V. Kısımın % 100 doluluğa ulaşması nedeniyle VI. Kısım ile ilgili çalışmalar başlamıştır.</p> <p>Manisa’da O.S.B. Sanayi Kuruluşlarının Sektörel Dağılımı</p>																																
<table border="1"><thead><tr><th>SIRA NO</th><th>SEKTÖR ADI</th><th>ÜRETİMDEKİ PARSEL SAYISI</th><th>TOPLAM PARSEL SAYISI</th></tr></thead><tbody><tr><td>1</td><td>GIDA ÜRÜNLERİ İMALATI</td><td>4</td><td>5</td></tr><tr><td>2</td><td>İÇECEKLERİN İMALATI</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>3</td><td>TÜTÜN ÜRÜNLERİ İMALATI</td><td>1</td><td>1</td></tr><tr><td>4</td><td>TEKSTİL ÜRÜNLERİNİN İMALATI</td><td>5</td><td>8</td></tr><tr><td>5</td><td>GİYİM EŞYALARININ İMALATI</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>6</td><td>DERİ VE İLGİLİ ÜRÜNLERİN İMALATI</td><td>0</td><td>0</td></tr><tr><td>7</td><td>AĞAÇ, AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MANTAR ÜRÜNLERİ İMALATI</td><td>6</td><td>6</td></tr></tbody></table>	SIRA NO	SEKTÖR ADI	ÜRETİMDEKİ PARSEL SAYISI	TOPLAM PARSEL SAYISI	1	GIDA ÜRÜNLERİ İMALATI	4	5	2	İÇECEKLERİN İMALATI	0	0	3	TÜTÜN ÜRÜNLERİ İMALATI	1	1	4	TEKSTİL ÜRÜNLERİNİN İMALATI	5	8	5	GİYİM EŞYALARININ İMALATI	0	0	6	DERİ VE İLGİLİ ÜRÜNLERİN İMALATI	0	0	7	AĞAÇ, AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MANTAR ÜRÜNLERİ İMALATI	6	6
SIRA NO	SEKTÖR ADI	ÜRETİMDEKİ PARSEL SAYISI	TOPLAM PARSEL SAYISI																													
1	GIDA ÜRÜNLERİ İMALATI	4	5																													
2	İÇECEKLERİN İMALATI	0	0																													
3	TÜTÜN ÜRÜNLERİ İMALATI	1	1																													
4	TEKSTİL ÜRÜNLERİNİN İMALATI	5	8																													
5	GİYİM EŞYALARININ İMALATI	0	0																													
6	DERİ VE İLGİLİ ÜRÜNLERİN İMALATI	0	0																													
7	AĞAÇ, AĞAÇ ÜRÜNLERİ VE MANTAR ÜRÜNLERİ İMALATI	6	6																													

8	KAĞIT VE KAĞIT ÜRÜNLERİNİN İMALATI	4	4
9	KAYITLI MEDYANIN BASILMASI VE ÇOĞALTILMASI	5	5
10	KOK KÖMÜRÜ VE RAFİNE EDİLMİŞ PETROL ÜRÜNLERİ İMALATI	0	0
11	KİMYASALLARIN VE KİMYASAL ÜRÜNLERİN İMALATI	5	5
12	TEMEL ECZACILIK ÜRÜNLERİNİN VE ECZACILIĞA İLİŞKİN MALZEMELERİN İMALATI	0	0
13	KAUÇUK VE PLASTİK ÜRÜNLERİN İMALATI	20	26
14	DİĞER METALİK OLMAYAN MİNAREL ÜRÜNLERİN İMALATI	12	14
15	ANA METAL SANAYİ	10	12
16	FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ İMALATI	52	57
17	BİLGİSAYAR, ELEKTRONİK VE OPTİK ÜRÜNLERİN İMALATI	4	4
18	ELEKTRİKLİ TEÇHİZAT İMALATI	19	20
19	BAŞKA YERDE SINIFLANDIRILMAMIŞ MAKİNA VE EKİPMAN İMALATI	17	20
20	MOTORLU KARA TAŞITI, TREYLER (RÖMORK) VE YARI TREYLER (YARI RÖMORK) İMALATI	14	24
21	DİĞER ULAŞIM ARAÇLARININ İMALATI	2	2
22	MOBİLYA İMALATI		
23	MAKİNA VE EKİPMANLARIN KURULUMU VE ONARIMI	0	0
24	DİĞER İMALATLAR	2	2
		182	215

Manisa ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi kuruluşları;

İLÇESİ	SAYISI
TOPLAM	1625
MERKEZ	535
AHMETLİ	19
AKHISAR	240
ALAŞEHİR	92
DEMİRCİ	35
GÖLMARMARA	9
GÖRDES	15
KIRKAĞAÇ	22
KÖPRÜBAŞI	3
KULA	70
SALİHLİ	214
SARIGÖL	19
SARUHANLI	70
SELENDİ	4
SOMA	36
TURGUTLU	242

Kaynak: Sanayi Ticaret İl Müdürlüğü (Sayılarla Manisa)

SALİHLİ İLÇESİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Salihli Organize Sanayi Bölgesini; Salihli Belediyesi ve Salihli Ticaret ve Sanayi Odası ortaklaşa kurmuştur. Müteşebbis kurulu 19.04.1993 tarihinde ilk toplantısını yaparak çalışmalarına başlamıştır. 1995 yılı yatırım programına alınan Salihli Organize Sanayi Bölgesi yer seçim çalışmaları, 04.10.1995 tarihli olurla, Salihli'ye 16 km uzaklıktaki Eski Alaşehir kavşağı ilerisinde ve Ankara karayolunun güneyinde Mersinli, Yeşilova, ve Torunlu köyleri sınırları içinde olarak onaylanmıştır. Salihli ilçesi; devamlı gelişmekte olan sanayinin zayıf olduğu daha çok tarımsal gelişimin etkin olduğu bir ilçedir. Salihli Organize Sanayi Bölgesi 115 ha lık alanı kapsamaktadır.

Salihli OSB karayolu ile İzmir'e 110 km, Denizli'ye 130 km, Alaşehir'e 40 km, Kula'ya 35 km mesafede olup Antalya-İstanbul yol kavşağına 10 km mesafededir.

Kamulaştırma çalışmaları ve ödemeleri tamamlanmıştır. OSB gelişme alanı içerisinde kalan toplam 320 ha lık 2. Etap alan çalışmaları başlamıştır. OSB İmar Planı onaylanmış, bölgenin teknik altyapı çalışmaları başlamış,devam etmektedir. Planlanan alanda 66 sanayi parseli, 6 idari ve sosyal tesislere ait parsel, spor tesisleri alanı ve arıtma tesisi alanı mevcuttur. Parsel büyüklükleri 5.000 m² ile 30.000 m² arasında değişmektedir.

AKHISAR ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Akhisar Organize Sanayi Bölgesi Müteşebbis Heyeti, Manisa Valisi Başkanlığında İl Özel İdaresinin %34, Akhisar Belediyesinin %33, Akhisar Ticaret ve Sanayi Odasının %33 katılımı ile oluşturulmuştur.

İlgili kuruluşların olurları ile Akhisar'a 9 km mesafede Kapaklı ve Doğuca köyü sınırları içinde İzmir-İstanbul karayoluna 1 km. mesafedeki Çubukçalı ve Kocatarla mevki Organize Sanayi Bölgesi olarak seçilmiştir.

Toplam 292 hektarlık alanda kurulan ve üç aşamada planlanan Akhisar Organize Sanayi Bölgesi 1.914.553 m² alana sahip 95 adet sanayi parselinden

oluşmaktadır.

İlk aşamada bölgenin özellikleri göz önüne alınarak büyüklüğü 5.000 m² ile 100.000 m² arasında değişen parseller hazırlanmıştır.

I. Kısımda 54 sanayi parseli bulunan 868.601 m²'lik sanayi alanında 614.398,00 m²'lik 30 adet sanayi parseli tahsis edilmiştir.

Taleplerini karşılamak için tevsii alanın 75 hektarlık kısmında (II kısım) hazırlanan imar planına göre büyüklüğü 5.000 ile 150.000 m² arasında değişen 28 sanayi parseli oluşturulmuştur. 28 sanayi parseli bulunan II. kısımda 471.400 m²'lik sanayi alanından 350.564,38 m²'lik 16 adet parselin yatırımcıya tahsisi yapılmıştır.

Tevsii alanın kalan 80 hektarlık bölümünde de (III kısım) imar planı hazırlanarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onaylanmıştır. Bu bölümde de toplam 574.552 m²'lik 13 sanayi parseli oluşturulmuş ve 427.979,49 m²'lik 9 adet parselin yatırımcıya tahsisi gerçekleştirilmiştir.

ALTYAPI ÇALIŞMALARI

Akhisar Organize Sanayi Bölgesi I. Kısmı için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın oluşturduğu "Geçici Kabul Heyeti" tarafından yerinde tespit edilen eksiklikler YÜKLENİCİ tarafından tamamlanmıştır. II. ve III. Kısımlara ait altyapı çalışmaları %95 oranında tamamlanmıştır.

DEMİRYOLU TAŞIMACILIĞI :

Akhisar Organize Sanayi Bölgesindeki işletmeler ulusal ve uluslar arası pazarlara daha (ekonomik) rahat ulaşabilmesini sağlamak amacıyla yaklaşık 2 km. uzaklıktaki Kapaklı köyü istasyonundan ayrılmak suretiyle istasyon dahil olmak üzere bağlantı hattının yapılması konusunda TCDD 3 Bölge Müdürlüğü ile yapılan çalışmalar sonunda avan projeleri hazırlanmıştır. Projenin gerçekleştirilebilmesi için çalışmalar devam etmektedir.

Bölgedeki yatırımcılara enerji, su, telefon ve ADSL internet hizmeti verilmektedir.

Akhisar O.S.B.'de Parsel Ve Firma Faaliyet Durumları.

KISIMLAR	PARSEL SAYISI		FİRMA FAALİYET AŞAMALARI			
	Tahsis Edilen	Boş	Faal	İnşaat	Proje	Toplam
I. Kısım	30	24	14	14	2	30
II. Kısım	16	12	10	3	3	16
III. Kısım	9	4	1	2	6	9
Toplam	55	40	25	20	14	55

Akhisar O.S.B. 1. Kısımdaki Sanayi Kuruluşlarının Sektörel Dağılımı

SEKTÖR ADI	TESİS SAYISI	TESİSLER
Gıda	13	Akaş Akbalık Gıda San.A.Ş. Gökler Gıda San.Tic.Ltd.Şti. Heybe Gıda Paz.Dağ.A.Ş. Keskinoglu Tav.ve Dam.İşlt.A.Ş. Sarper İçecek San.A.Ş. Hilal Helva

		Turka Tarım Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti. Bozkır Gıda Ltd.Şti. Pehlivanoglu Gıda A.Ş. Neva İçecek San. Tic. Ltd. Şti Eko Food Gıda Ür. San. Tic. Ltd. Şti. Turka Tarım Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti. D&D Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.
Boya	1	Eko Boya San.İth.İhr.Tic.Ltd.Şti.
Makine	4	Ali-Ersoy Çınarlı Özer-Güner KAYIN Agri Elektrik Elektronik Mak. San.Tic. Ltd. Şti. Çınarlı Tarım Mak. San. Tic. Ltd. Şti.
Mobilya-Ağaç İşleri	2	Kurnaz Mobilya A.Ş. Akkuzu Doğ.Dek.Ağaç San.Tic. Ltd. Şti.
Otomotiv	2	İlke Makine San.Tic.Ltd.Şti. İlke Makine San.Tic.Ltd.Şti.
Kimya	1	MOTEC Madeni. YağTic.Ltd.Şti.
Kağıt-Ambalaj	1	Keskinoglu Dam.Ve Tav.İşlt.A.Ş
Yapı	2	Veziroglu İnş. Taah. Tic. A.Ş. EMKA Çelik Konst. San. Tic. Ltd. Şti.
Elektrik	4	Gazanfer Şanlıtop Ertuğrul Sanlıtop Zeynel Abidin Aktan Ethem Bayraktar
Toplam	30	

Akhisar O.S.B. 2. Kısımdaki Sanayi Kuruluşlarının Sektörel Dağılımı

SEKTÖR ADI	TESİS SAYISI	TESİSLER
Gıda	9	Hünkar Zeytincilik Ltd.Şti. Batı Anadolu Tarım

		Sadullah-İbrahim Kınacı Çetin Zeytincilik Ltd.Şti. Bahattin ALKIN Ali BAŞER Alhatoğlu Zeytincilik Hünkar Zeytincilik Ltd.Şti. Gıda Endüstrisi Merkezi Top.Mah. Ltd. Şti
Yapı	3	Graniser Granit Seramik San. ve Tic. A.Ş. Şahika Madencilik A.Ş. Graniser Granit Seramik San. ve Tic. A.Ş.
Makine	1	ABP Gıda Ölçüm Sistemleri
Kağıt-Ambalaj	1	Şahika Madencilik A.Ş.
Enerji	1	Cemdağ Akhisar Elektrik Üretim A.Ş.
Nakliye	1	Şahika Madencilik Ltd.Şti.
Toplam	16	

Kaynak: Akhisar OSB

Akhisar O.S.B. 3. Kısımdaki Sanayi Kuruluşlarının Sektörel Dağılımı

SEKTÖR ADI	TESİS SAYISI	TESİSLER
Makine	6	GMS Uluslar arası Tahıl Dep. Sist. A.Ş. GMS Uluslar arası Tahıl Dep. Sist. A.Ş. GMS Uluslar arası Tahıl Dep. Sist. A.Ş. GMS Uluslar arası Tahıl Dep. Sist. A.Ş. GMS Uluslar arası Tahıl Dep. Sist. A.Ş. GMS Uluslar arası Tahıl Dep. Sist. A.Ş. Ergun Hidrolik San. Tic. A.Ş.
Elektrik	1	Elko Mak. Elek. Pano İmalat San. Tic.Ltd.Şti.
Mobilya-Ağaç İşleri	1	Yıldız Entegre Ağaç San. Tic. A.Ş.
Toplam	9	

Kaynak: Akhisar OSB

TURGUTLU ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Turgutlu Organize Sanayi Bölgesi; İzmir-Ankara Devlet karayoluna 2,5 km cepheli olup, Manisa-Turgutlu yol kavşağının karşısında bulunmaktadır. İzmir'e 45 km, İzmir Limanına 50 km, Manisa OSB'ye 30 km, gelecekte Ege'nin ihrac kapısı olması beklenen Nemrut (Aliağa) Limanına 80 km uzaklıktadır.

1998 yılı yatırım programına alınan Turgutlu Organize Sanayi Bölgesi 162 ha lık alanı kapsamaktadır. Bölgenin altyapı uygulama projeleri Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından onaylanmıştır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığından bedel arttırma davaları nedeniyle ödenek talebinde bulunulmuştur. Toplam 71 adet parselin 59 adedi tahsis edilmiştir. Arsa tahsisi yapılan firma sayısı 30'dur. Bölge içinde 5 firma Bölge sınırlarına dahil edilmesi nedeniyle üretim yapmaktadır. Yatırım programında bu projeye 2004 yılında 400 Milyar TL ödenek ayrılmıştır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bu güne kadar kullanılan kredi miktarı 2.458.000.000.000 TL, Kümülatif harcama tutarı 2.825.000.000.000 TL'dir.

BOTAŞ ile yapılan anlaşma nedeniyle Bölgeye 2003 yılında doğalgaz verilmeye başlamıştır. Ayrıca 2003 yılında altyapı ikmal inşaatı ihale edilmiştir.

Turgutlu ilçesi Organize Sanayi Bölgesi, ilçe merkezine yaklaşık 5 km uzaklıkta, Çepnidere köyü, Killik, Acısu ve Karamersin mevkiinde yer almaktadır. Ankara-İzmir yoluna cepheli olup, güneye doğru uzanmaktadır. Mülkiyeti büyük ölçüde şahıs, 10 dönümü Hazine ve Köy Tüzel Kişiliğine aittir. 1/100.000 ölçekli Köy Hizmetleri Toprak Sınıfları haritasına göre 3,4 ve 6. Sınıf tarım arazilerinden oluşmaktadır. Arazi eğimi % 2-12 , dalgalı, parçalı topoğrafyası, drenaj problemi yoktur.

Parsel dağılımı ile ilgili olarak; Bölgenin büyüklüğü 162 hektar, Sanayi parseli olarak; planlanan alan büyüklüğü 101 hektar, ilk imar durumundaki sanayi parseli sayısı 71 adet tevhidler sonucu oluşan parsel sayısı 59 ad. Tahsisi yapılan parsellerin sayısı 59 ad. Büyüklüğü 60 Ha olarak tüm tahsisler yapılmıştır.

Tahsis edilen parsellerdeki tesis sayısı ile ilgili bilgiler üretime geçen (5+7) =12 ad inşaat halinde 9, proje safhasında 14, projesi yapılacak 14, toplam tesis sayısı 49 adettir. İşletme Ruhsatı alan firma sayısı: 6 GSM açılış ruhsatı alan firma sayısı 5 üretime geçen tesislerde çalışan işçi sayısı 1015. OSB içinde kalan 6 adet tesise ayrılan sanayi parselleri toplamı 33 Ha'dır. OSB içinde kalan ve üretimde olan tesis sayısı 5 ad'dir.

-Bölge ihtiyacı için 3 adet sondaj su kuyusu açılmıştır.

-Bölgemizde doğalgaz kullanılmaktadır.

-Telekomünikasyon ihtiyacımız için yer altı telefon projesi hazırlanmış ve Sanayi Ticaret Bakanlığına vize edilmiştir. Bugüne kadar (33) imar durumu belgesi (20) Yapı Ruhsatı, (4) Yapı Kullanma izin Belgesi verilmiştir. Bölgemizdeki katılımcıların sektörel dağılımı (14) Gıda sanayi (12) makine sanayi (2) Seramik ve seramik hammaddeleri (5) madeni eşya (4) Tarım alet ve makinaları sanayi (11) diğer sanayi sektörlerinde olmak üzere bölgemizde yer alacaktır. Bölgede üretime geçen (12) firmada 1015 kişi diğer katılımcılarda üretime geçtiğinde 5000 kişi istihdam edilecektir

Turgutlu OSB Arsa Tahsis Sözleşmesi Yapılan Katılımcılar

S No:	Firma Adı	S No:	Firma Adı
1	SERAMİKSAN Turgutlu Ser.San.Tic.A.Ş(5p)	22	ÇİFTEL Makine San.Tic.Ltd.Şti.
2	İSMAİL BULUNMAZ Pülverizatör Sanayi	23	EMİN GIDA(2p)
3	SERAMİKSAN AŞ. (6 p+2p=8)	24	VERFİ mak. San. Tic. Ltd. Şti
4	MOTOSAN AŞ.	25	MERSAN Metalurji San tic AŞ
5	ÇETİNKAYA Haddecilik San. ve Tic.Ltd.Şti.	26	ALPEREN Mak. San. Tic. Ltd. Şti.
6	KARAOĞLU Petrol Ür. San.ve Tic.Ltd.Şti.	27	ÖNDER Lift San Tic Ltd. Şti
7	ATA Toprak San. Tic. Ltd. Şti.	28	GİRGİNER Yedek Parça
8	MOTOSAN Motorlu Araç. San. Tic. Ltd. Şti.	29	ŞAHİN Otomotiv San. Tic. Ltd. Şti
9	SENTES-BİR A.Ş	30	ÖZCAN Güven (2)
10	SİMGE Mutfak San.ve Tic.Ltd.Şti.	31	AKTAD Gıda San. Tic. Ltd. Şti. (2)
11	İLMAK Makine San.Tic.Ltd.Şti.	32	BERKA Balata San. Tic. AŞ
12	İLMAK Makine Sanayi Tic.Ltd.Şti.	33	MİR İÇ Dış Tic.

13	EGE Redüktör mak. San. Tic. Ltd.Şti.	34	HAKER Pres Döküm San tic. Ltd. (2)
14	KULA ÜNVEREN Gıda San. ve Tic.Ltd.Şti.	35	BKS Tarım Mak. (2p)
15	TİMPAŞ makine San. Tic. A.Ş	36	PARSA Gıda San. Tic. Ltd. Şti
16	YENİ AKIŞ Redüktör San. (Ali Haydar Hüseyini)	37	MAHMUT GÜNEŞ
17	EK AMBALAJ Kimya San.ve Tic.Ltd.Şti.	38	ANATOLİA Gıda San. Tic AŞ. (4)
18	ALONMAK Makine San. Tic. Ltd. Şti	39	DİBEKSAN Met. Mak. Ltd. Şti.
19	ÜSTÜN Otomat San. Tic. Ltd.Şti.	40	GERÇEK İnş. Nak. Tic. Ltd. Şti
20	KALMAK Makine San. Tic. Ltd.Şti.	41	HALİL FEHMİ
21	TARMAK MAKİNE(İbrahim ARIKAN)	42	OMEGA End. Sistemleri. Ltd. Şti

Kaynak: Turgutlu OSB

Turgutlu OSB Üretime Geçen Firmalar

1-	YAKAMOZ Sirke Fer San. Tic. Ltd. Şti.	4-	EGETAD San. Tic. Ltd. Şti
2-	ŞENEL Tarım Gıda San. Tic. Ltd. Şti.	5-	PARSA Gıda İşletmeleri San. Tic. AŞ
3-	AKTAD Gıda San. Tic. Ltd. Şti	6-	SERAMİKSAN AŞ. (Dekor Fab)
		7-	KALMAK MAK.San.

Kaynak: Turgutlu OSB

Turgutlu OSB İnşaat Halinde Olan Firmalar;

1-	YENİ AKIŞ Redüktör San.(Ali Haydar Hüseyini)	6-	KULA ÜNVEREN Gıda San. ve Tic.Ltd.Şti.
2-	MAHMUT GÜNEŞ	7-	İSMAIL BULUNMAZ Pülverizatör Sanayi
3-	ANATOLİA Gıda San. Tic AŞ. (4)	8-	ÖNDER Lift San Tic Ltd. Şti
4-	MERSAN Metalurji San tic AŞ	9-	ÇETİNKAYA Yedek parça San. ve Tic.Ltd.Şti.
5-	SERAMİKSAN Aş.		

Kaynak: Turgutlu OSB

Turgutlu OSB'deki Sanayi parselleri toplam alanı

1.010. 000 m2

O.S.B içinde kalan tesis ve firmalara ayrılan sanayi parselleri alanı

334.000 m2(%33)

O.S.B Tahsis yapılan Sanayi Parselleri alanı

676.000 m2(%60)

Sosyal don. alan., Arıtma, Yeşil alan, Sağ koruma bandı, İmar yolları:	610.000 m2
Organize Sanayi Bölgesi toplam alanı :	1.620.000 m2'dir.

KULA DERİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Deri işleme tesisleri, evcil ve yabani hayvanların deri ve postlarını işleyerek çeşitli kullanma eşyası imaline elverişli hale getiren bir sanayi dalıdır. Dolayısıyla, ham deri, deri işleme sanayisinin temel girdisidir.

Kula Organize Sanayi Bölgesi'nin; ihtisas sanayi bölgelerinden DERİ üzerine kurulması planlanmaktadır. Yapımı planlanan Manisa-Kula Organize Sanayi Bölgesi; Manisa-Kula-Köfekelli yöresinde, Kula ilçesi Belediye sınırları içerisinde, Kula-Selendi karayoluna cephelidir.

Kula tabakhane tesislerinde genellikle küçükbaş hayvanlar işlenmekte olup, bu hayvanlar koyun, kuzu, kısmen de keçidir. Bu tabakhane tesislerinde yer alan 73 deri imalathanesinde yaklaşık 1500 kişi çalışmakta, yıllık ortalama 3.000.000-4.500.000 adet ham deri işlenerek mamul deri haline getirilmektedir.

Sanayinin sınırlı alan içerisinde ve elverişsiz topoğrafik koşullarda faaliyetini göstermesi, mevcut yerleşim alanının sınırlılığı, hammadde ve yardımcı maddelerin depolanmasında vs konularda yaşanan olumsuzluklar, Kula tabakhane tesislerinin gerek çevre kirliliğine neden olması, gerekse yerleşim alanı üzerine dağınık bir şekilde gelişmekte olan sanayinin alanları fazla işgal etmesi, deri eşya ve ayakkabı sanayini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca; dericilere hammadde sağlayacak besicilik ile ilgili sektör ve mezbaha sayısında artış olması, konfeksiyon sanayinin gelişmesinde deri yan ürünlerinin değerlendirildiği imalathanelerin ve kimyasal madde üreten sanayinin artması, deri ile ilgili eğitim veren meslek okullarının açılması, bölgede üretilen deri mamullerini yurt içi ve yurt dışında tanıtan fuarcılık yatırımları, talepler incelendiğinde, tüm deri tesislerinin şehircilik açısından kent dışına, konut alanlarından uzak, deri sanayinin gerektirdiği altyapı-planlama ilkelerine uygun şekilde düzenlenmiş yeni bir alana yerleştirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Kurulması planlanan, Kula Organize Sanayi Bölgesi yer seçimi Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 28.06.1997 tarihli yönetmelik uyarınca teknik heyet tarafından onaylanmıştır. Eski Kula-Selendi karayoluna cepheli, şehir merkezine 3,5 km, Kula ilçe merkezine 2,5 km uzaklıkta olup, Kula ilçe merkezinin kuzeyinde yer almaktadır.

Kula OSB için seçilen alan 280 ha. civarında olup, bölgede 150 işyerinin alması hedeflenmektedir. Bu işyerlerinin 50 tanesi A sınıfı olarak 10.000 m² ve 100 tanesi 5.000 m² olarak planlanmıştır.

1998 yılında yatırım programına alınan Kula Organize Sanayi Bölgesi projesi önceden yer seçimi kesinleşen 175 ha. Lık alana 105 ha. Alan ilavesiyle 280 ha. Lık alanı kapsamaktadır. Kamulaştırma çalışmaları devam etmektedir.

Kula Organize Sanayi Bölgesi, Çevre Bakanlığı ÇED olumlu belgesini almış ancak arazilerin kamulaştırma çalışmaları aşamasındadır.

DEMİRCİ:

Demirci ilçesinde sanayinin gelişimi 1956 yılında 2 adet Makina Halı Fabrikasının kurulmasıyla başlamıştır. İlçe arazisinin kıraç ve dağlık oluşu ve düz arazilerin bulunmaması ile ilk yıllarda sanayi dağınık bir şekilde gelişmiş, daha sonra imalat ile iştigal eden sanayi kuruluşları eski sanayi bölgesinde toplanmıştır. Demirci ilçesi eski sanayi bölgesi yerleşim alanının yeterli olmaması nedeniyle, ilçe Belediye'sinin imara açtığı yeni sanayi sitesi sahasına talep artışı olmuş ve faaliyete geçirilmiştir.

Demirci ilçesinde sanayi sadece dokuma (Makina Halı İmalatı) üzerinnde faaliyet göstermektedir. İlçede bulunan 17 adet sanayi kuruluşunun dağılımı; 16 adet Makina Halı İmalatı, 1 adet Konfeksiyon İmalatı şeklindedir.

SOMA:

Soma ilçesinde sanayi tesisi olmamakla birlikte, TKİ Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesi, SEAS Soma Elektrik Üretim Ticaret A.Ş. tesislerinin kente katkısı yadsınmamaktadır. Soma'da S.S.Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi tarafından yapılan sanayi sitesi mevcuttur. Burada ise çoğunlukla marangozluk, alüminyum doğramacılığı, oto tamirciliği gibi meslek dallarında uğraş veren küçük esnaf grupları vardır.

Soma Ticaret ve Sanayi Odasınınca Soma Kaymakamlığına 18.03.2002 tarihinde sunulan "Organize Sanayi Bölgesi Yatırım Değerlendirme Raporu" ile takip edilmeye başlanmıştır.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Küçük Sanatlar ve Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğünün 22.12.2003 tarihli yazısı ile 17.02.2004 tarihinde Yer seçim komisyonu 17.02.2004 tarihinde toplanmış, Hatunköy Gürlecik mevkiinde, İlçe merkezine yaklaşık 7.5 km uzaklıkta ve İlçe merkezinin kuzeybatısında yer alan 95 Ha.lık alanın yer seçimi yapılmıştır.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığının 19.08.2004 tarihli yazısı ile OSB alanı için öngörülen arazinin Jeolojik Etüt Raporunun hazırlatılıp Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğünce onaylatılıp Sanayi ve Ticaret Bakanlığına gönderilmesinden sonra işlemlere devam edilecektir.

KÜÇÜK SANAYİ SİTELERİ

Manisa ilinde sanayileşme hareketinde küçük sanayi sitelerinin büyük katkıları olmuştur. İl genelinde mevcut 15 küçük sanayi sitesinde faaliyet gösteren ve toplam 16.000 kişiye iş imkanı sağlayan 4.124 adet iş yerinden sanayimizin ihtiyacı olan yan ürünler ve hizmetler üretilmektedir.

Manisa'da esnaf ve sanatkarların istifade etmekte oldukları Küçük Sanayi Siteleri ve toplu işyerleri kapasitesi 7000 civarına ulaşmıştır. Halen ister sanayi siteleri ister toplu işyerleri bünyesinde olsun yapımı yada proje halinde olan işyerleride dikkate alınırsa bu sayı Manisa'nın gelişen ekonomik potansiyeline paralel olarak giderek artmakta, modern şehirciliğinde gereği olarak sanayi siteleri ve toplu işyerleri kurma fikri küçük beldelere kadar yayılmaktadır. İl genelindeki esnaf ve sanatkarlar sayısı 78.000 olduğu gözönüne alınırsa, mevcut mevcut durum itibarıyla her 12 esnaf ve sanatkardan birinin kendi işyerine sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Dağınık ve düzensiz olan küçük sanayi işyerlerinin birleştirilmesi amacıyla Manisa Küçük Sanayi Sitesi için, kent merkezine 5.3 km.uzaklıkta, Manisa İzmir karayolu üzerinde Manisa Organize Sanayi Bölgesi ile Laleli mahallesi arasında, 789.000 m² lik, alan satın alınmıştır. İhalesi yapılan İnşaat alanı 135.000 m² dir. Yapımına 1979 yılında başlanmıştır.

1986 yılında faaliyete başlıyan sanayi sitesinde 860 adet iş yeri bulunmaktadır. Bunlardan 407 adet işyeri halen çalışmaya başlamamıştır. Küçük Sanayi Sitesindeki işyeri sayısı ve iş kolları dağılımına bakacak olursak; Oto tamiri, Oto elektamiri, Oto elektro boya, lastik v.s. olmak üzere 230 adet, Dökümcü 2 adet, Zırai aletler 70 adet, Demirci 140 adet, Tornacı 100 adet, Bıçkı ve Hızarcı 25 adet, Mobilya imalatçısı 60 adet, Marangoz 110 adet, Tenekeci ve Sobacı 15 adet, Diğer meslekler 108 adettir.

Yapımı Tamamlanan Küçük Sanayi Siteleri (KSS)

İSİM	ADRES	İŞYERİ SAYISI
KENAN EVREN KSS	MANİSA	1.565
DERİ SANAYİCİLERİ KSS	MANİSA	36
AHMETLİ KSS	AHMETLİ	115
MADENİ SANATKARLAR KSS	AKHİSAR	304
MARANGOZLAR VE MOBİLYACILAR KSS	AKHİSAR	66
ALEŞEHİR KSS	ALAŞEHİR	266
DEMİRCİ KSS I	DEMİRCİ	24
DEMİRCİ KSS II	DEMİRCİ	101
KIRKAĞAÇ KSS	KIRKAĞAÇ	247
KÖPRÜBAŞI KSS	KÖPRÜBAŞI	48
KULA KSS	KULA	196
SALİHLİ KSS I. KISIM	SALİHLİ	309
SALİHLİ KSS II. KISIM	SALİHLİ	120
SARIGÖL KSS	SARIGÖL	107
SOMA KSS	SOMA	196
KSS I. KISIM	TURGUTLU	143
KSS II. KISIM I. ETAP	TURGUTLU	439

KSS II. KISIM II. ETAP	TURGUTLU	335
SELENDİ I. KSS	SELENDİ	75

Kaynak : Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü

Site dışında, Manisa kentinin içinde 250 adet küçük sanatlar iş yeri bulunmaktadır.

2.kısım olan Kenan Evren Küçük Sanayi Sitesinin yapımına 1987 yılında başlanmıştır. İhalesi yapılan alan 132.000 m2 dir. Sitedeki toplam iş yeri sayısı 482 adettir. Kenan Evren Sanayi Sitesindeki iş yeri sayısı ve iş kollarına dağılımı şöyledir;

Oto tamiri, oto elektrik, kaporta, oto boya, oto lastik v.s. 179 adet, soğuk demirciler 73 adet, tornacılar 39 adet, zirai aletler imalatı 15 adet, marangozlar 52 adet, bıçkı ve hızarıcı 26 adet, mobilya imalatçıları 51 adet, ayakkabı imalatçı ve plastikçi 30 adet, teneke ve sobacı 7 adet, matbaa ve mermerci 10 adettir.

Manisa sınırları içinde 2 tür Sanayi görmekteyiz. Birincisi kentin içine dağılmış tek sanayiler, ikincisi kentin batısında yer seçmiş Organize Sanayi Bölgesidir. İlk grubun kuruluşu eskidir. Tarım ürünleri yerleşimde önemli yer tuttuğundan imalat sanayi daha çok bu tür ürünlere dayalıdır. Bu sanayilerden çoğunu yağ, çırçır, gazoz ve meyve suyu fabrikaları oluşturur.

TOPLAM İŞYERİ SAYISI : 4.704
ÇALIŞAN KİŞİ SAYISI : 13.769

Manisa ilinde 1 adet küçük sanat kooperatifi faaliyetini sürdürmektedir. İlde özellikle, halıcılık ve el sanatları büyük önem kazanmıştır. Özellikle Demirci, Kula, Gördes ve Selendi ilçelerinde ve bu ilçelerin dağ köylerinde halıcılık adeta halkın geçim kaynağı olmuştur. Ülkede ve dünyada ün sahibi olan Demirci ve Kula halıları iç ve dış pazarlarda çok tutulmuştur. Bu alanda turizmi geliştirme kooperatifleri ile el dokuma üretim pazarlama kooperatifleri ve köy kalkındırma kooperatifleri oldukça aktif rol oynamaktadır.

Sanayinin Gölarmara ve Akhisar'daki dağılımı (Bu bölüm, Ticaret, sicili ile Ticaret ve Sanayi Odası Kayıtları Odası tarafından tutulan Gölarmara ilçesine ait bilgileri de kapsamaktadır.)

Yapımı Devam Eden Küçük Sanayi Siteleri (KSS)

İSİM	ADRES	İŞYERİ SAYISI
AHMETLİ KSS	AHMETLİ	115
KONFEKSİYONCULAR KSS	AKHİSAR	1.600
ZEYTİNCİLER KSS	AKHİSAR	150
BORLU KSS	DEMİRCİ	64
GÖLMARMARA KSS	GÖLMARMARA	76
GÖRDES KSS	GÖRDES	112
SALİHLİ I.KISIM II BÖLÜM KSS	SALİHLİ	150
SARIGÖL KSS	SARIGÖL	78
SELENDİ KSS	SELENDİ	75
TOPLAM İŞYERİ		2.305

Kaynak : Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü

Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

SANAYİ
GÖSTERGE: Madencilik
TANIM: Bu gösterge, İLde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir. Tesislerin isim bazında listelenmesine gerek olmayıp, farklı ruhsatlandırma grubuna göre sayı ve alanların değişiminin belirtilmesi gerekmektedir.
Önerilen Kaynak: İl Özel İdare, MİGEM
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
GÖSTERGE: Sıcaklık
TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.
Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970 ve sonrası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (°C), Türkiye Ortalama Değerleri

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Türkiye ort. sıcaklık	13.3	13.3	13.8	13.6	13.7	15.1	12.8	13.8	13.8	14,9
İlin ort. sıcaklık	17.1	16.9	13.9	17.9	17.7	18.5	16.2	17.7	17,4	17,6

Kaynak: İl Meteoroloji Müdürlüğü

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Yağış

TANIM: İldeki birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970 ve sonrası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m²)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aylık ortalama (kg/m²)	66,2	52,46	20,47	33,85	80,80	89,6	51,63	57,7	76,68	70,44

Kaynak: İl Meteoroloji Müdürlüğü

Değerlendirme ve Sonuçlar.

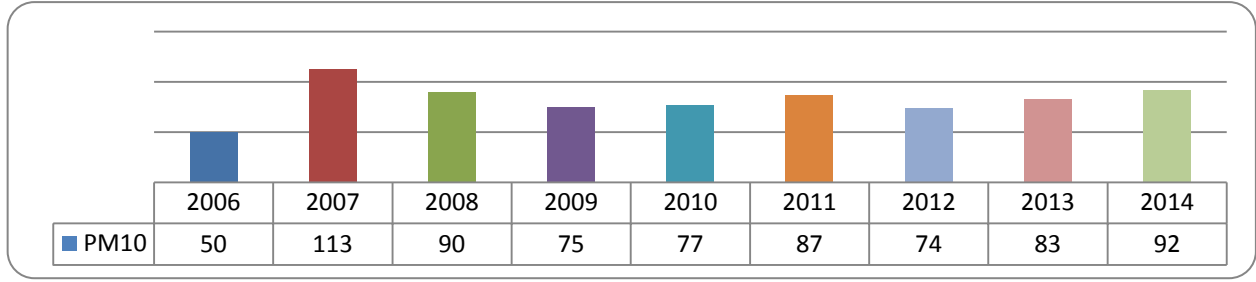
Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği, Türkiye yağış ortalamasıyla karşılaştırıldığı ve bu değerlendirilmenin özetlendiği bölümdür.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
GÖSTERGE: Deniz suyu yüzey sıcaklığı
TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.
Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizin denize kıyısı yoktur.

3.HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ																				
GÖSTERGE: Hava Kirleticileri																				
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO ₂ ve PM ₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO ₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirlenici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yağın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküller, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partikül maddelere PM ₁₀ denir.)																				
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü																				
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO ₂ ve PM ₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)																				
Durum ve eğilimler; Manisa Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Son 9 Yıla Ait SO ₂ Yıllık Ortalamaları.																				
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2006</th> <th>2007</th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> <th>2014</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>■ SO2</td> <td>70</td> <td>54</td> <td>10</td> <td>8</td> <td>7</td> <td>17</td> <td>13</td> <td>18</td> <td>9</td> </tr> </tbody> </table>		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	■ SO2	70	54	10	8	7	17	13	18	9
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014											
■ SO2	70	54	10	8	7	17	13	18	9											

Manisa Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu Son 9 Yıla Ait PM₁₀(Toz) Yıllık Ortalamaları.

Kaynak: Çevre Yönetimi ve Denetimi Şubesi

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Su Kullanımı

TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.

Önerilen Kaynak: DSİ, TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

	1990		2004		2008		2012			2030	
	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%	m ³	%
Toplam												
Sulama												
İçme-Kullanma												
Sanayi												

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

SU-ATIKSU					
GÖSTERGE: Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları					
TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.					
Önerilen Kaynak: TÜİK					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (1000 m ³ /yıl)					
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)					
Veri Formatı					
Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (1000 m³/yıl)					
	Baraj	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet
2008	-	67795	6750	365	-
2010	370	55281	5902	171	-
2012	130	57745	4543	2	-
2013					
2014					
Kaynak:					
Değerlendirme ve Sonuçlar.					
<i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>					

SU-ATIKSU
GÖSTERGE: Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediyeler
TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.
Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı	2	3	5	6	3	5	3	5		
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	33	35	30	33	39	40	31	35		

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu

TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	43	59	71	75	74	76	74	76		
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	80	85	89	90	91	94	95	94		

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

SU-ATIKSU
GÖSTERGE: Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı
TANIM: Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.
Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI																																																																																							
GÖSTERGE: Arazi Kullanımı																																																																																							
TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.																																																																																							
Önerilen Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı																																																																																							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990, 2000, 2006, 2012 ve sonrası yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).																																																																																							
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																																																																																							
Veri Formatı																																																																																							
<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="8">ALAN BÜYÜKLÜĞÜ</th> <th rowspan="2">ALANDA ARTIŞ(+)/ AZALIŞ(-) (m²)</th> </tr> <tr> <th colspan="2">1990</th> <th colspan="2">2000</th> <th colspan="2">2006</th> <th colspan="2">2012</th> </tr> <tr> <th>Arazi Sınıfı</th> <th>km²</th> <th>%</th> <th>km²</th> <th>%</th> <th>km²</th> <th>%</th> <th>km²</th> <th>%</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Yapay Bölgeler</td> <td>19679,87</td> <td>1,48495</td> <td>25159,74</td> <td>1,89844</td> <td>26525,75</td> <td>2,00151</td> <td></td> <td></td> <td>+6845,88</td> </tr> <tr> <td>2. Tarımsal Alanlar</td> <td>700082,78</td> <td>52,82511</td> <td>696693,34</td> <td>52,56935</td> <td>691519,65</td> <td>52,17897</td> <td></td> <td></td> <td>- 8563,13</td> </tr> <tr> <td>3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar</td> <td>592922,59</td> <td>44,73928</td> <td>590590,42</td> <td>44,56331</td> <td>594325,16</td> <td>44,84511</td> <td></td> <td></td> <td>+1402,57</td> </tr> <tr> <td>4. Sulak Alanlar</td> <td>443,73</td> <td>0,03348</td> <td>479,67</td> <td>0,03619</td> <td>395,93</td> <td>0,02987</td> <td></td> <td></td> <td>- 47,8</td> </tr> <tr> <td>5. Su Yapıları</td> <td>12155,22</td> <td>0,91718</td> <td>12361,06</td> <td>0,93271</td> <td>12517,73</td> <td>0,94453</td> <td></td> <td></td> <td>+362,51</td> </tr> <tr> <td>TOPLAM</td> <td>1325284,19</td> <td>100</td> <td>1325284,23</td> <td>100</td> <td>1325284,22</td> <td>99,99999</td> <td></td> <td></td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>		ALAN BÜYÜKLÜĞÜ								ALANDA ARTIŞ(+)/ AZALIŞ(-) (m ²)	1990		2000		2006		2012		Arazi Sınıfı	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%	1. Yapay Bölgeler	19679,87	1,48495	25159,74	1,89844	26525,75	2,00151			+6845,88	2. Tarımsal Alanlar	700082,78	52,82511	696693,34	52,56935	691519,65	52,17897			- 8563,13	3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar	592922,59	44,73928	590590,42	44,56331	594325,16	44,84511			+1402,57	4. Sulak Alanlar	443,73	0,03348	479,67	0,03619	395,93	0,02987			- 47,8	5. Su Yapıları	12155,22	0,91718	12361,06	0,93271	12517,73	0,94453			+362,51	TOPLAM	1325284,19	100	1325284,23	100	1325284,22	99,99999			0
		ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									ALANDA ARTIŞ(+)/ AZALIŞ(-) (m ²)																																																																												
	1990		2000		2006		2012																																																																																
Arazi Sınıfı	km ²	%	km ²	%	km ²	%	km ²	%																																																																															
1. Yapay Bölgeler	19679,87	1,48495	25159,74	1,89844	26525,75	2,00151			+6845,88																																																																														
2. Tarımsal Alanlar	700082,78	52,82511	696693,34	52,56935	691519,65	52,17897			- 8563,13																																																																														
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar	592922,59	44,73928	590590,42	44,56331	594325,16	44,84511			+1402,57																																																																														
4. Sulak Alanlar	443,73	0,03348	479,67	0,03619	395,93	0,02987			- 47,8																																																																														
5. Su Yapıları	12155,22	0,91718	12361,06	0,93271	12517,73	0,94453			+362,51																																																																														
TOPLAM	1325284,19	100	1325284,23	100	1325284,22	99,99999			0																																																																														
Kaynak:																																																																																							
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.																																																																																							

6. TARIM

TARIM	
GÖSTERGE: Kişi Başına Tarım Alanı	
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.	
Önerilen Kaynak: TÜİK	
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (5139374 da) ve toplam nüfus (1359463 kişi), kişi başına tarım arazisi (da/kişi)	
Durum ve eğilimler;	
Toplam Tarım Alanı (da)	5.139.374
Çayır-Mera (da)	325.290
Ormanlık ve Fundalık (da)	3.398.158
Kullanılmayan Tarım Arazisi (da)	46.637
Tarıma Elverişsiz Arazi (da)	4.338.178
Kaynak:	
Değerlendirme ve Sonuçlar. Manisa ili nüfusu 1.359.463 kişidir. İl nüfusunun %67 si il ve ilçe merkezinde, %33 ü köylerde yaşamaktadır. İl genelinde çiftçi sayısı 71.243 kişidir. (ÇKS Kaydı)	

TARIM	
GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi	
TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.	
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK	
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha) ve yıllar itibariyle değişimi	
Durum ve eğilimler; 2014 yılı verileridir.	
GÜBRE CİNSİ	TÜKETİLEN GÜBRE MİKTARI (TON)
Amonyum Sülfat (%21 N)	
Kalsiyum Amonyum Nitrat (%26 N)	
Amonyum Nitrat (% 33 N)	
Üre (% 46 N)	
TSP (% 42-44 P2O5)	
DAP (% 18-46)	
Kompoze (20.20.0)	
Kompoze (20.20.0+Zn Katkılı)	
Kompoze (15.15.15)	

Kompoze (15.15.15+Zn Katkılı)	
Potasyum Nitrat (13.0.46)	
Potasyum Sülfat (% 50 K2O5)	
Kalsiyum Nitrat (% 15,5 N-25,5 CaO)	
MAP (11.52.0)	
13.24.12 Kompoze	
TOPLAM	

ÇEVİMLİ GÜBRE TÜKETİMİ	
CİNSİ	TÜKETİM (TON)
AZOTLU (% 21 N)	
FOSFORLU (%17 P2O5)	
POTASLI (% 50 K2O)	
TOPLAM	

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

TARIM

GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı

TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktarıdır.

Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha) ve yıllar itibarıyla değişimi

Durum ve eğilimler;

İlimizde 2014 yılı tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeler

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı Kg	Miktarı lt	Miktarı Genel Toplam kg/lt
İnsektisitler	Zararlılarla mücadele			
Herbisitler	Yabancı otlarla mücadele			
Fungusitler	Hastalıklarla mücadele			
Rodentisitler	Kemirgenlerle mücadele			
Nematositler	Nematot zararlıları ile mücadele			
Akarisitler	Akarlar ile mücadele			
Kışlık ve Yazlık Yağlar	Hastalık ve zararlı mücadelesi			
Diğerleri	Hastalık ve zararlı mücadelesi			
Genel TOPLAM				

Kaynak:**Değerlendirme ve Sonuçlar.**

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

TARIM**GÖSTERGE: Organik Tarım**

TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.

Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı	
	Alan (ha)	Artış* (%)	Miktar (ton)	Artış* (%)
2002	7,285	-	16,770	-
2003	2,522	0	14,754	0
2004	4,612	0	18,874	113
2005	6,087	0	43423	259
2006	9.420	129	38,926	232
2007	8,063	111	46,550	278
2008	11,393	156	42,191	252
2009	14,868	204	38,860	232
2010	11,128	153	36,255	216
2011	13,387	184	51,086	305
2012	9,737	134	55,709	332
2013				
2014				

*Artışlar 2002 yılı baz alınarak hesaplanmıştır.

Kaynak:**Değerlendirme ve Sonuçlar.**

Ülkemizde geçiş süreci dahil 702.909 ha. olan organik tarım alanlarının 9.737 ha. (%1,3) ilimizde bulunmaktadır. İlimizin sahip olduğu ekolojik özellikler Türkiye’de 204 farklı organik ürünlerden 100 ürün yetiştirilmesine olanak sağlamaktadır. 2003 yılında 788 çiftçi ailesi organik tarım yaparken 2012 yılında 1.931’e, organik üretim miktarı ise 14755 tondan 55.708 tona ulaşmıştır. Ülkemizde organik tarım yapan 54.635 çiftçinin 1.931 (%3,5) tanesi ilimizde bulunmakta ve ülkemizde üretilen 1.750.126 ton organik ürünün 55.708 tonu (%3,1) ilimizde üretilmektedir.

7. ORMAN

ORMAN																																					
GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar																																					
TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.																																					
Önerilen Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri																																					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlerdeki toplam orman alanı (ha), yıllık değişimi (ha/yıl), orman vasfına göre dağılımı (%), ağaç türleri, sayıları ve oranları (sayı, %)																																					
Durum ve eğilimler; Amerajman plan verilerine göre; Ormanlık alanlar toplamı: 497.129.00 ha olup, bu alanların 210.544.00 ha lık kısmı prodüktif, 286.585.00 ha lık kısmı ise gayri prodüktif alanlardan oluşmaktadır. Manisa İli Ormanlık Alanlar Dağılımı.																																					
<table border="1"><thead><tr><th rowspan="3">YERİ</th><th colspan="7">ORMANLIK ALAN (HA)</th></tr><tr><th colspan="3">KORU ORMANLARI</th><th colspan="3">BALTALIK ORMANLAR</th><th rowspan="2">TOPLAM ORMANLIK ALAN</th></tr><tr><th>NORMAL</th><th>BOZUK</th><th>TOPLAM</th><th>NORMAL</th><th>BOZUK</th><th>TOPLAM</th></tr></thead><tbody><tr><td>TÜRKİYE</td><td>8002855</td><td>5836321</td><td>13839176</td><td>2545132</td><td>4318814</td><td>6863946</td><td>20703122</td></tr><tr><td>MANİSA</td><td>188823,5</td><td>133580,5</td><td>322404</td><td>19618</td><td>155107</td><td>174725</td><td>497129</td></tr></tbody></table> Kaynak: Manisa Orman İşletme Müdürlüğü.	YERİ	ORMANLIK ALAN (HA)							KORU ORMANLARI			BALTALIK ORMANLAR			TOPLAM ORMANLIK ALAN	NORMAL	BOZUK	TOPLAM	NORMAL	BOZUK	TOPLAM	TÜRKİYE	8002855	5836321	13839176	2545132	4318814	6863946	20703122	MANİSA	188823,5	133580,5	322404	19618	155107	174725	497129
YERİ		ORMANLIK ALAN (HA)																																			
		KORU ORMANLARI			BALTALIK ORMANLAR			TOPLAM ORMANLIK ALAN																													
	NORMAL	BOZUK	TOPLAM	NORMAL	BOZUK	TOPLAM																															
TÜRKİYE	8002855	5836321	13839176	2545132	4318814	6863946	20703122																														
MANİSA	188823,5	133580,5	322404	19618	155107	174725	497129																														
Kaynak:																																					
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>																																					

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK
GÖSTERGE: Balıkçılık
TANIM: Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veri yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)**Veri Formatı**

YILLAR	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
İçsu Avcılığı (ton)	112,5	170,8	171,3	36,3	145	144	73,6	101	111	117		
Yetiştiricilik Ürünleri (ton)	85,2	117,7	233	559	845	912	1090	764	896	1174		

Kaynak:

Avlanan Balık Türlerinin Dağılımı

Pullu sazan %70, Yayın % 8, Sudak % 8, Havuz Balığı % 12, Kalyoz % 1, Bıyıklı Balık % 1.

Üretilen türlerin Dağılımı

Alabalık %96,9, Aynalı Sazan %3, Mavi Yeşil Agl. %01.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA**ALTYAPI VE ULAŞTIRMA****GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu Ağı**

TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.

Önerilen Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)**Veri Formatı**

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Karayolu Ağ Uzunluğu (km)											1.091	1.091
Demiryolu Ağ Uzunluğu (km)	265	265	265	265	265	265	265	265	265	265	265	265

YIL	YÜK	YOLCU
2014	832 047 ton	1 488 095 kişi

Kaynak: TCDD 3. Bölge Müdürlüğü/İzmir,2015.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Yukarıdaki tablo 2013 yılındaki yük ve yolcu taşıma değerlerini vermektedir. Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos aylarında yük taşımacılığı azalırken, yolcu taşımacılığı artmaktadır.

ALTYAPI VE ULAŖTIRMA**GÖSTERGE: Motorlu Kara TaŖıtı Sayısı**

TANIM: İldeki, Otomobil (arazi taŖıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı TaŖıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taŖıt sayısını ifade eder

Önerilen Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taŖıtı sayısı, taŖıt kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İldeki kişi başına düşen araç sayısı

Durum ve eğilimler;

Türkiye genelinde 10.000 kişi başına düşen özel otomobil sayısı 1995 yılında 495 adet, 2002 yılında 896 adettir. Manisa'da ise 1995 yılında 435 ve 2000 yılında 929 adettir. Bu rakam ile Manisa 20. sırada yer almıştır.

Manisa şehir içindeki araçlar minibüs, halk otobüsü, servis otobüsü, köy araçları ve özel araçlarla sınırlıdır. Şehir içinde trafik sıkışıklığı görülen yerler ise; Ulupark civarı, Garaj, Karaköy civarı olarak saptanmıştır.

Son 5 Yıl İtibari ile İl Merkezinde Kayıtlı Motorlu TaŖıt Sayıları

ARAÇ CİNSİ	SAYISI				
	2010	2011	2012	2013	2014
Otomobil	126265	140028	152527	166390	176996
Otobüs	5143	5578	6228	6262	6350
Minibüs	6294	6407	6475	6536	6588
Kamyonet	43807	47926	52339	54837	57213
Kamyon	11432	11309	11583	11407	11566
Traktör	68823	71550	73890	75890	78150
Motosiklet	140953	146161	152576	155791	162086
Arazi TaŖıtı	459	144	63	49	42
Özel Amaçlı TaŖıt	566	562	551	575	628
Tanker	481	484	470	469	450
Çekici	1162	1348	1571	1756	1908

Kaynak: İl Emniyet Müdürlüğü (Sayılarla Manisa 2010-2015).

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

10. ATIK

ATIK
GÖSTERGE: Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı
TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır
Önerilen Kaynak: TÜİK
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
C.1 BAŞLIĞI ALTINDA BİLGİ VERİLMİŞTİR
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması
TANIM: İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
C.1 BAŞLIĞI ALTINDA BİLGİ VERİLMİŞTİR
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK					
GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar					
TANIM: İl için, ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir.					
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı					
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)					
Toplanan Tıbbi Atık Miktarı			Bertaraf Bilgileri		
2012	2013	2014	Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Oranı	Bertaraf Yöntemi
509,249 ton/yıl	1020,167 ton/yıl	1277,228 ton/yıl	1	100%	D9
Kaynak:					
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>					

ATIK					
GÖSTERGE: Atık Yağlar					
TANIM: İl içinde toplanan atık yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.					
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)					
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)					
C.5 BAŞLIĞI ALTINDA BİLGİ VERİLMİŞTİR.					
Kaynak:					
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>					

ATIK
GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları
TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), kayıtlı ekonomik tesis sayısı ve lisanslı tesisi sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
C.3 BAŞLIĞI ALTINDA BİLGİ VERİLMİŞTİR.
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Lastikler
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Araçlar
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır) İlimizde bu konuda envanter bulunmamaktadır.
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK
Maden Atıkları
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır) İlimizde bu konuda envanter bulunmamaktadır.
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>

ATIK**Tehlikeli Atıklar**

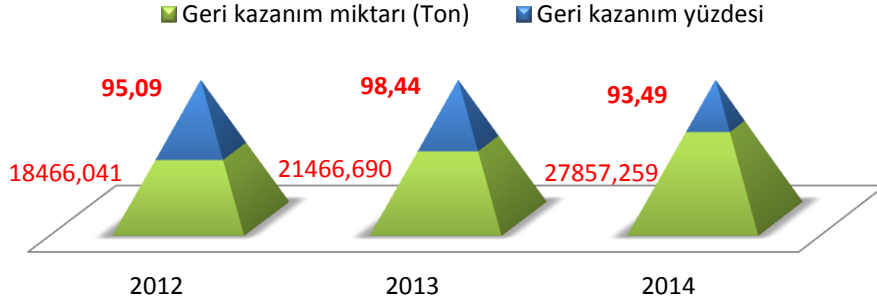
TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, il içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

YIL	STOK (Ton/Yıl)	BERTARAF (Ton/Yıl)	GERİKAZNIM (Ton/Yıl)	TOPLAM (Ton/Yıl)
2012	54,38	897,891	18466,041	19418,312
2013	123,047	216,756	21466,690	21806,493
2014	84,191	1855,679	27857,259	29797,129

Yıllar İtibari İle Geri Kazanım Oranları**Kaynak:****Değerlendirme ve Sonuçlar.**

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

11.TURİZM

TURİZM											
Yabancı Turist Sayıları											
TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder											
Önerilen Kaynak: TÜİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı											
Durum ve eğilimler;											
YILI	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toplam turist sayısı	140.292	190.917	215.168	241.023	234.085	260.171	291.683	311.324	345.495	406.492	319.709
*2009 yılından itibaren ilimize gelen turist sayıları yerli+yabancı toplam olarak istatistik yapılmaktadır.											
Kaynak:Sayılarla Manisa,2013											
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizi ziyaret eden yabancı tursitlerin geldiği ülkelerde ABD, Almanya, Belçika, Danimarka, Çin Halk Cumhuriyeti, Fransa, Güney Kore, İran, İtalya, Rusya, Polonya, Ukrayna ve Yunanistan başı çekmektedir.											

TURİZM											
Mavi Bayrak Uygulamaları											
TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye'de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam sayılarının belirtilmesidir.											
Önerilen Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları											
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)											
İLİMİZİM DENİZE KIYISI YOKTUR.											
Kaynak:											
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.											

EK-1: (2014) YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU

BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

I.1.1. İlinize ait yılı içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK																														
ŞUBAT																														
MART																														
NİSAN																														
MAYIS																														
HAZİRAN																														
TEMMUZ																														
AĞUSTOS																														
EYLÜL																														
EKİM																														
KASIM																														
ARALIK																														

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Ekim- 20... Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış																														

Sezonu (Ekim- Mart)																														
---------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (20... yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

Yaz sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın Nisan ayı ile Eylül ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa “X” ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)																														

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam * ile belirtiniz.

I.2.'de ilinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre en önemliden az önemiye doğru 1, 2, 3, şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Varsa “e. Diğer Sanayi Faaliyetleri” ve “g. Diğer Kaynaklar” ın ne olduğu ayrıca belirtilmelidir. Çevre Durum Raporunun “Hava” bölümündeki SO₂, PM, NO_x, CO gibi ölçüm sonuçlarının il bazındaki aylık ortalaması veya konsantrasyonu en yüksek olan istasyonun aylık ortalama değerleri esas alınır.

KAYNAK	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ ¹	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	1	1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	5	5	
c. Maden İşletmeleri			
d. Termik Santraller			
e. : Meteorolojik faktörler	2	2	
f. Karayolu Trafik	4	4	
g. Topoğrafik faktörler	3	3	

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri “X” ile işaretleyiniz.

I.3.'de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER							
		1	2	3	4	5	6	7	8
İL MERKEZİ	1.Merkez İlçe	x	x		x	x		x	
	.								
	.								
İLÇELER	1.Akhisar İlçesi	x	x		x	x		x	
	2.Ahmetli İlçesi	x	x		x	x		x	
	3.Alaşehir İlçesi	x	x		x	x		x	
	4.Demirci İlçesi	x	x		x	x		x	
	5.Görmüş İlçesi	x	x		x	x		x	
	6.Gölmarmara İlçesi	x	x		x	x		x	
	7. Kula İlçesi	x	x		x	x		x	
	8.Kırkağaç İlçesi	x	x		x	x		x	
	9.Köprübaşı İlçesi	x	x		x	x		x	
	10.Salihli İlçesi	x	x		x	x		x	
	11.Sarıgöl İlçesi	x	x		x	x		x	
	12.Saruhanlı İlçesi	x	x		x	x		x	
	13.Selendi İlçesi	x	x		x	x		x	
	14.Soma İlçesi	x	x		x	x		x	
	15.Turgutlu İlçesi	x	x		x	x		x	

Kaynaklar: Manisa İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü

Tedbirler:

1. Kaliteli yakıt kullanımı
2. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
3. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
4. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri

5. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
6. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
7. Denetim
8. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, ilinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde "diğer" olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	3		
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması			
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması			
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar			
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler	1		
f. Toplumda bilinç eksikliği	2		
g. Meteorolojik faktörler	4		
h. Topografik faktörler	5		
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

Su kirliliği, II.1.1-II.1-3'de il sınırları içerisinde, yıl içinde, kirliliğe maruz kalmış su kaynaklarının (yüzey, yeraltı ve yüzmeye suları) adları, kalite sınıfları ile bunların çizelgede belirtilen kirlenme nedenleri dikkate alınarak işaretlenmesi istenmektedir.

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri									
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i	
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)	

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

II.2.'de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen "İl Merkezi" ifadesiyle, İliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

a. Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri											
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	
İl Merkezi	1.MANISA												
İlçeler	1.MERKEZ	X								X	X		
	2.AHMETLİ									X			
	3.AKHİSAR			X	X				X	X	X		
	4.ALAŞEHİR								X	X	X		
	5.DEMİRCİ	X	X		X				X	X	X		

a. Yerleşim Yerinin Adı	Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri										
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k
6.GÖLMARMARA								X			
7.GÖRDES			X	X				X			
8.KIRKAĞAÇ		X	X	X				X			
9.KÖPRÜBAŞI		X	X					X			
10.KULA		X	X	X	X	X		X	x	X	
11.SALİHLİ		X	X	X				X			
12.SARIGÖL		X						X			
13.SARUHANLI	X	X	X	X	X	X		X			
14.SELENDİ		x						X			
15.SOMA	X	x	X	X				X	X		
16.TURGUTLU		x	X	X				X			

Kaynaklar: Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
2.									
.									
Sulak Alanlar									
1. Göl/marmara Gölü	X	X	X	X	x		x	X	
2. Demirköprü barajı	x	X	X	X	x		X	X	
3. Avşar Barajı			X		x			X	
4. Sevişler Barajı			X		x			X	
Akarsular									
1.									
2.									
3.									
.									
Havzalar									
1. Gediz	X	X	X	X	x		X	X	
2. Bakırçay	X	x	X	X	x		X	X	
3.									
.									
Yeraltı Suları									
1.									
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.									
2.									
3.									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar: İşaretlemeyle ilişkin verinin nereden alındığı

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Aritma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması

- d. Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- e. Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- f. Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- g. Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- h. Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- i. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4'de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	3		
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması			
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler	1		
d. Toplumda bilinç eksikliği	2		
e. Meteorolojik Faktörler	4		
f. Topografik Faktörler	5		

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

III.1'de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı	4		
b. Madencilik atıkları			
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	2		
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar	3		
e. Plansız kentleşme	1		
f. Aşırı gübre kullanımı	5		
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı	6		
h. Hayvancılık atıkları			
i. Diğer(Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

III.2'de, toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde belirtilen tedbirlerden hangileri alınıyor ise, bunların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	2		
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi	1		
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması	5		
d. Erozyon mücadele çalışmaları	3		
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları	4		
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibariyle, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, 5, ... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

IV.1'de, sıralanan çevre sorunları dikkate alınarak, yıl sonu itibariyle, il sınırlarınız içerisinde, görülen bu sorunların önem ve önceliklerine göre, en önemliden en az önemliye doğru 1,2,3,4,5... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir. Ayrıca çizelgede yer alan her çevre sorunu için iliniz sınırları içinde geçerli olan nedenleri işaretleyiniz.

NOT: Ölçüm değerleri, göstergeler, her bölümün sonundaki sonuç ve değerlendirme kısımları, konularına göre şikayet sayısı, şikayetin ceza ile sonuçlanma oranı, konularına göre ceza sayısı, yapılan denetimler sonucu edinilen deneyimler vb. çevre sorunlarının hangi alanda yoğunlaştığı konusunda yol gösterici olabilir.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	2		
b. Su kirliliği	1		
c. Toprak kirliliği			
d. Atıklar	3		
e. Gürültü kirliliği			
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1'de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1'de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2'de, IV.1'de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- Çevre sorununun nedenlerini,*
- Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,*
- Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini*
- Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,*
- Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,*
- Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,*

sistemik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlimizde özellikle akarsularda, doğal veya yapay göl ve haznelerde tespit edilen su kirliliğinin en önemli nedeni sanayi tesislerinden kaynaklanan ve yerleşim bölgelerinden kaynaklanan atıksulardır. Kirlilikte daha az etkili neden olarak da tarımda çiftçiler tarafından kullanılan zirai mücadele ilaçlarını belirtebiliriz. Kirliliği oluşturan unsurların çevreye vermiş oldukları zararların başında yerüstü yüzeysel ve yeraltı sularının doğal halini kaybederek kullanılamaz hale gelmesi ve suda ekolojik dengenin bozulmasıdır. Doğal halini kaybeden suda çözülmüş oksijen miktarında düşmekte bu durumda canlı hayatın kaybolmasına neden olmaktadır. Kirlenmiş su, içme ve kullanma suyu olarak kullanılamaz. Kirli su ile sulanan topraklardan yeterince verim alınamaz ve tarımsal ürünün kalitesi düşer. Ayrıca kirli sudan herhangi bir faaliyet için yaralanan kişilerin sağlığı da tehlikededir.

İlimizde gerek yeraltı sularının korunması, gerekse yerüstü yüzeysel suların korunması açısından çeşitli tedbirler alınmakta, halihazırda kirliliği devam eden su kaynaklarında da kirliliğin önlenmesi açısından ne gibi tedbirlerin alınabileceği konusunda çalışmalar yapılmaktadır. İlimizde su kirliliğinin en fazla hissedildiği, yapılan denetim, inceleme ve tespitlerinde bunu doğruladığı yer Gediz Nehri ve bu Nehrin suladığı Gediz Havzasıdır. Gediz Nehrinde kirliliğin önlenmesi açısından Manisa Merkez, Akhisar ve Alaşehir ilçelerimizde evsel atıksu arıtma tesisleri bulunmaktadır. Merkezde bulunan Organize Sanayi Bölgesinde tüm kurulacak ve kurulmuş fabrikaların atıksularını arıtacak şekilde atıksu arıtma tesisi kurulmuştur. Bu atıksu arıtma tesisi faaliyettedir. Yine Merkezden kaynaklanan en önemli su kirliliği kaynağı Manisa Deri Sanayi Bölgemiz atıksu arıtma tesisi yapımı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı kredi desteğinde devam etmektedir. Bu deri sanayi atıksu arıtma tesisinin 2008 yılı sonunda tamamlanarak faaliyete geçmiştir. Yine Demirci ilçemizde halıcılar, Salihli ilçemizde dericiler atıksu arıtma tesislerini tamamlamışlardır. Halıcı ve derici işletmelerinden ortak yapılan atıksu arıtmaya dahil olmayanlara mevcut arıtma kapasitesinin yeterli olması durumunda ortak arıtmaya dahil olmaları veya kendi münferit atıksu arıtma tesislerini yapmaları konusunda denetimler yapılacaktır. Zeytin işletmelerinin oluşturduğu su kirliliğinin en fazla olduğu Zeytinliova beldemize de atıksu arıtma tesisi yapım çalışmaları başlamıştır. Belde evsel atıksuları ile Zeytin işleme tesislerinin atıksularının arıtılacağı bu arıtma tesisinde tamamlanma aşamasındadır.

Gediz Havzasında çevre kirliliği problemine karşı çözüm önerileri getirmek ve etkin bir mücadele yürütmek üzere Bakanlığımız tarafından "Gediz Havzası Koruma Eylem Planı" hazırlanmış ve yürürlüğe konmuştur.

Eylem Planı kapsamında ilgili kurum/kuruluşlarca yapılacak çalışmaların belirlenmesi amacıyla 04/07/2008 tarihinde Bakanlığımızda yapılan toplantıda, Eylem Planında da "Kısa Vadede Yapılması Gerekenler" başlığı altında belirtildiği üzere havzada öncelikle Atıksu Arıtma Tesisi yapılması gereken ilçeler;

- Manisa ili atıksu arıtma tesisinde ıslaha gidilmesi,
- Manisa İli Turgutlu İlçesi evsel atıksu arıtma tesisi,
- Manisa ili, Salihli İlçesi atıksu arıtma tesisi,
- Manisa ili, Demirci İlçesi atıksu arıtma tesisi,
- Manisa ili, Kula İlçesi atıksu arıtma tesisi,
- Manisa ili, Akhisar İlçesi atıksu arıtma tesisinde ıslaha gidilmesi,
- Manisa ili, Saruhanlı İlçesi atıksu arıtma tesisi,
- Demirköprü Barajı'ndaki yüzey suyu kalitesini iyileştirmek için Manisa ili Köprübaşı yerleşim biriminden kaynaklanan atıksuların arıtılması,

- Manisa ili, Alaşehir İlçesi atıksu arıtma tesisinde ıslaha gidilmesi, olarak belirlenmiştir.

Diğer bir yüzeysel su kaynağımızda Bakırçaydır. Bakırçay'da Kömür üretim ve işleme tesisleri, yerleşim bölgesi atıksuları ve zeytinyağı üretim ve zeytin işleme tesislerince kirletilmektedir.

Ayrıca Akhisar ve Kırkağaç yöresinde yaklaşık 90 adet zeytinyağ işletmesinden kaynaklanan karasu problemi bulunmaktadır. Deşarj izin belgesi isteyen tesisler için ekolojik sisteme (2 fazlı) geçmeleri istenmektedir. Ancak ekolojik sistemde de çıkan sulu pirinayı işleyecek yakında mevcut pirina fabrikaları olması gerekmektedir

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlimizde hava kirliliği sorunu bulunmaktadır. Isınma amaçlı kullanılan yakıt türü olan kömür kalitesine, yerleşim alanlarının yoğun oluşuna, topografik yapıya, iklime bağlı olarak hava kirliliği yoğun görülmektedir. Bunun en büyük nedenleri arasında özellikle evlerde olmak üzere sanayide de kısmen kullanılan kömür ve fue-oil gibi yakıtlar, ilimizde ve özellikle Merkez İlçemizdeki araç yoğunluğu, ilimizin coğrafik ve meteorolojik şartları ayrıca yine önemli etkenlerden biri olan Plansız ve Çarpık Kentleşmedir.

Manisa Merkez İlçede 60.000 Konutta 75.000 ton kömür, 80.000 ton fuel-oil+motorin kullanılmıştır. Merkez İlçede yaklaşık olarak 250 kaloriferli bina mevcuttur.

Sanayi tesislerinde ise Organize Sanayi Bölgesindeki Tesislerinin tamamına yakını Doğal Gaz kullanmaya başladığından, kömür tüketimi çok azalmış olup kullanılan kömür miktarı 13.000 ton civarındadır.

250 kadar kaloriferli Binada yaklaşık olarak 10.000 ton kömür kullanılmakta olup bu miktar Merkez İlçede kullanılan toplam kömür miktarının yaklaşık olarak yedide birine denk gelmektedir. Yani Merkez İlçedeki ısınma kaynaklı Hava kirliliğinin oluşmasında asıl problem ısınmada soba kullanan hanelerde kaynaklan emisyonudur.

Ayrıca; Merkez İlçemizi çeviren Spil Dağının konumundan dolayı hava sirkülasyonunun engellenmesidir. Hava sirkülasyonunun engellenmesi sonucu Merkez İlçede kış aylarında sıklıkla İnversiyon olayına rastlanmaktadır.

Bakanlığımızca İlimize tahsis edilen 1 adet tam otomatik Hava Kirliliği Ölçüm İstasyonu ile 24 saat aralıksız hava kirliliği ölçümleri yapılmaktadır.

Bakanlığımızca İlimize tahsis edilen Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonu ile Merkez İlçede 24 saat boyunca hava kalitesi ölçümleri yapılmaktadır. Ölçüm sonuçları değerlendirildiğinde İlimiz Merkezinde baskın hava kirleticisinin Toz(PM10) olduğu görülmektedir. Son üç yılın kış sezonu hava kirliliği ölçüm değerleri ortalamalarına bakıldığında hem SO₂ hem de Toz parametresinde kirlilik değerlerinde düşüş olduğu görülmektedir.

İlimize doğalgazın kullanımı Merkez İlçe, Akhisar İlçesi ve Turgutlu İlçesinde başlamıştır. Merkez İlçede yaklaşık olarak 12.000 abone aktif olarak doğalgaz kullanmaktadır. Isınma amaçlı yakıt olarak doğalgaz kullanımının yaygınlaştırılması ile hava kirliliği sorununun büyük ölçüde azalması planlanmaktadır.

Varsa, IV.1’de, “3” ve Sonrası Numara Verdiğiniz Öncelikli Çevre Sorunlarını, IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Sırayla Açıklayınız

..... ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

İlimizdeki atıkların vahşi depolanmasından kaynaklanan en önemli sorunlar;

- Yer altı sularının kirlenmesi
- Yerleşim yerlerine yakın alanlarda koku ve sinek problemleri
- Tarım alanlarına yakın bölgelerde evsel atıklarla birlikte depolanan kimyasal, tehlikeli ve enfekte atıkların tarım arazilerine zararı
- Orman alanlarına yakın bölgelerde yangın riski
- Yüzeysel sulara yakın bölgelerde oluşan kirlilik
- Depo Alanlarının tecrit edilmemesi nedeniyle ortaya çıkan çevresel ve sağlık sorunları olarak sıralanabilir.

Bu sorunların çözümü uygun alternatif alan tespiti yapılarak düzenli depo sahalarının kurulması ile mümkün olabilecektir. Bu konuda Belediyelerin yaşadığı finansal sorunlar projelerin hayata geçirilmesini geciktirmektedir.

TEŞEKKÜR EDERİZ...